

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ ARAŞTIRMA HİZMETLERİ BAŞKANLIĞI

Mart 2022

KRİPTO VARLIKLAR İLE İLGİLİ YASAL DÜZENLEMELERE İLİŞKİN ÜLKE ÖRNEKLERİ

Bu çalışmada seçilmiş ülkelerin kripto varlıklara olan yaklaşımı açıklanmış ve bu ülkelerin kripto varlıklarla ilgili çeşitli alanlarda yaptığı yasal düzenlemelere yer verilmiştir.

Abdullah Karaer, Akın Türer, Ayça İncereis İnoğlu, İshak Bozkurt

Ekonomi Maliye
em.armer@tbmm.gov.tr
420 7549

Rapor

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

SON ÇALIŞMALAR

- Rusya'nın SWIFT'ten Çıkarılmasının Etkileri ve Alternatif Sistemler
- Dünyada Seçim Barajları
- Seçili Ülkelerde Parlamento Adalet Komisyonları
- Dijital Çağda Kişisel Verilerin Korunması ve Unutulma Hakkı
- Almanya Parlamentosu: Yasama, Denetim ve Bütçe Süreci
- İngiltere Parlamentosu Avam Kamarasında Yasama, Denetim ve Bütçe Süreçleri
- Fransa Ulusal Meclisinde Yasama, Denetim ve Bütçe Süreçleri
- Erken Çocukluktan İlköğretime Finlandiya'da Eğitim
- Seçili Ülkelerde Yüksek Seçim Kurulu Benzeri Kuruluşlar
- Uluslararası/Hükümetlerarası Üniversiteler

İkinci Okuma: Mehmet Topaca

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Araştırma Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Yönetmeliğe göre;

- Araştırma Merkezi ürünlerinde yer alan bilgiler kaynak gösterilerek kullanılabilir.
- Araştırma Merkezi ürünleri TBMM Başkanlığının görüşlerini yansıtmaz.

YÖNETİCİ ÖZETİ

- Dünya genelinde kripto varlıklara yönelik ilgi giderek artmış, bu alanda yapılan yatırımların da etkisiyle 2021 sonu itibarıyla küresel kripto varlık piyasasının değeri 3 trilyon dolara yaklaşmıştır.
- Kripto varlıkların günümüzde ödeme aracı olarak kullanıldığı bazı alanlar; turizm, emlak, sosyal medya, eğitim, bağış, otomotiv, perakende satış, dijital yayıncılık, sanat eseri alışverişi ve bilgisayar oyunları olarak sıralanabilir.
- Gerek kripto varlıklara olan yatırımların artması gerekse bu varlıkların hayatın birçok alanında kullanılmaya başlanmasıyla, konu devletlerin de ilgi alanına girmiş ve son yıllarda birçok devlet kripto varlıklarla ilgili yasal düzenlemeler yapmaya başlamıştır.
- Almanya’da kripto varlıklar özel bir tür para olarak tanımlanmış ve mevzuatta dağınık bir şekilde düzenlenmiştir.
- Blokzincir teknolojisinde ve kripto varlık alanında lider konumda olan ABD’de bu konuyu kapsamlı şekilde düzenleyen müstakil bir federal kanun henüz bulunmamaktadır. ABD, ülkedeki girişimcilerin yurt dışına kaçmasını önlemek amacıyla bu konuda detaylı bir düzenleme yapmaktan kaçınmıştır.
- Avrupa’da kripto varlıkların düzenlenmesi hususunda ülkeler birbirinden farklı yaklaşımlar benimsemiştir. AB düzeyinde halen kripto varlıklara dair ortak bir düzenleme bulunmamaktadır. AB Dijital Finans Stratejisi’nin bir bileşeni olan Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi ile kripto varlıkların AB genelinde ilk kez ortak bir düzenleme altına alınması öngörülmektedir.
- Birleşik Krallık’ta kripto varlıklara özel bir finansal düzenleyici rejim yoktur. Kripto varlıklar ile ilgili genel bir yasak da bulunmamaktadır.
- Çin Hükümeti kripto varlık sektörüne olumlu bakmamaktadır. Nitekim Çinli yetkililer, kripto varlık piyasalarından uzak durmaları için halka defalarca uyarılarda bulunmuştur. Öte yandan Çin Merkez Bankası yıllardır resmi bir dijital para birimini kullanıma hazır hale getirmek için çalışmaktadır.
- El Salvador, yasal düzenleme ile bir kripto varlığı resmi para birimi olarak kabul eden ilk ve halihazırda tek ülkedir. Bitcoin Kanunu, El Salvador Parlamentosunda Haziran 2021’de kabul edilmiştir.
- Kripto varlık sektörünü teşvik eden düzenlemelere sahip Estonya kripto varlık alanında öncü ülkelerdendir.
- İsviçre’de kripto para alışverişi ve kripto para borsası faaliyetlerine ilişkin hükümleri düzenleyen Blokzincir Kanunu Eylül 2020’de kabul edilmiştir.
- Japonya kripto varlıkları yasal olarak tanıyan ilk ülkedir. Kripto varlıklara en olumlu yaklaşan ülkelerden biri olan Japonya, diğer ülkelere kıyasla birçok düzenlemeyi erken dönemde yapmıştır. Japonya’da kripto varlıklar ödeme aracı olarak kabul edilmektedir.
- Sırbistan’da 2021 yılında yürürlüğe giren Dijital Varlıklar Kanunu ile kripto para ticareti ve madenciligi yasal hale getirilmiştir.
- Singapur’da Bitcoin ve diğer kripto varlıklara sahip olmak ve bunların ticaretini yapmak

yasaldır. Singapur; İsviçre ve Estonya ile birlikte blokzincir ve dağıtılmış defter teknolojilerini benimseyen ilk ülkelerden biridir.

- Kripto varlıkları tanımlama ve sınıflandırma konusunda henüz uluslararası bir standart yoktur. Kripto varlıkları; para, emtia, menkul kıymet, dijital para ve tüm bunların dışında kendine özgü varlık olarak değerlendirmek gibi çeşitli yaklaşımlar bulunmakta ve bu konudaki tartışmalar devam etmektedir. Dünyada yeni teknolojilerin getirdiği finansal durumu anlayarak yönetebilme çabası gözlenmektedir. Yasal düzenleme sürecinin dinamik bir şekilde devam edeceği ve uzun süre bu konunun gündemde kalacağı tahmin edilmektedir.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR	v
1. GİRİŞ	1
2. ÜLKE ÖRNEKLERİ	4
2.1. Almanya	4
2.2. Amerika Birleşik Devletleri.....	7
2.3. Avrupa Birliği.....	11
2.3.1. Genel Yönleriyle Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi	13
2.3.2. Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifinde Yer Alan Genel Düzenlemeler	14
2.3.3. Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifinde Yer Alan Kripto Varlık Türleri	16
2.3.3.1. Varlığa Dayalı Tokenler	16
2.3.3.2. Elektronik Para Tokenler	18
2.3.3.3. Varlığa Dayalı Tokenler ile Elektronik Para Tokenler Dışındaki Diğer Kripto Varlıklar	20
2.4. Birleşik Krallık	21
2.5. Çin	23
2.6. El Salvador	24
2.7. Estonya	27
2.8. İsviçre	29
2.9. Japonya	31
2.10. Sırbistan.....	35
2.11. Singapur.....	38
3. DEĞERLENDİRME	40
KAYNAKÇA	43
EK Dünya’da Kripto Paraların Düzenlenmesi	52

KISALTMALAR

- AB : Avrupa Birliği
- ABD : Amerika Birleşik Devletleri
- AML : Kara Para Aklamayı Önleme (*Anti Money Laundering*)
- BaFin : Federal Finansal Denetleme Otoritesi
(*Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht*)
- BSA : Banka Gizlilik Kanunu (*Bank Secrecy Act*)
- CBDC : Merkez Bankası Dijital Parası (*Central Bank Digital Currency*)
- CFTC : Emtia ve Vadeli İşlemler Ticaret Komisyonu
(*Commodities Futures Trading Commission*)
- DLT : Dağıtık Kayıt Defteri Teknolojisi (*Distributed Ledger Technology*)
- EBA : Avrupa Bankacılık Otoritesi (*European Banking Authority-EBA*)
- ECON : Avrupa Parlamentosu Ekonomik ve Mali İşler Komisyonu
(*Committee on Economic and Monetary Affairs*)
- ESMA : Avrupa Menkul Kıymetler ve Piyasalar Otoritesi
(*European Securities and Markets Authority*)
- FCA : Finansal Yönetim Otoritesi (*Financial Conduct Authority*)
- FinCEN : Mali Suçları Uygulama Ağı (*Financial Crimes Enforcement Network*)
- HMRC : Birleşik Krallık Gelir ve Gümrük İdaresi (*Her Majesty's Revenue and Customs*)
- IRS : Milli Gelirler İdaresi (*Internal Revenue Service*)
- KDV : Katma Değer Vergisi
- KWG : Bankacılık Kanunu (*Kreditwesengesetz*)
- KYC : Müşterini tanı kuralları (*know your customer*)
- MSB : Para Hizmeti Şirketleri (*Money Services Businesses*)
- OCC : Para Birimi Denetleme Ofisi (*Office of the Comptroller of the Currency*)
- SEC : Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu (*Securities and Exchange Commission*)
- SFMSA : İsviçre Finansal Piyasa Denetleme Kurumu
(*Swiss Financial Market Supervisory Authority*)
- TCMB : Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
- ULC : Hukuk Birliği Komitesi (*Uniform Law Commission*)

1. GİRİŞ

Hızla gelişen teknolojiyle birlikte, ödeme sistemleri ve ödeme araçları da değişmiş, finansal piyasalarda ortaya çıkan yeni ihtiyaçları karşılamak üzere finansal ürünler de çeşitlenmiştir. Bu doğrultuda parasal hareketler elektronik ortama taşınmış, yaygın şekliyle “kripto paralar” olarak ifade edilen “kripto varlıklar” da dijital ekonomide yer edinmiş ve zamanla kullanımı küresel ölçekte artmıştır.

Paranın dijital halini daha da ileriye taşıyan kripto varlıklar, veri saklama ve taşıma faaliyetini daha güvenilir hale getiren blokzincir (*blockchain*) teknolojisi, hukuki sözleşmelerin dijital hali olarak kabul görmeye başlayan akıllı sözleşmeler (*smart contracts*) ve teknoloji projelerinin fon toplayabilmek için piyasaya ilk kez sürdüğü kripto varlıklar (*initial coin offering*) inovatif (yenilikçi) unsurlar olarak ortaya çıkmış, birçok ülkede daha büyük bir merakla incelenmeye ve benimsenmeye başlanmıştır.¹

Dünya genelinde gerek özel sektörden şirketler gerekse bireysel yatırımcılar, kripto varlıklara giderek artan şekilde ilgi göstermiş ve kripto varlıklara yapılan yatırımlar hızla artmıştır. Nitekim Kasım 2016’da 14 milyar dolar seviyesinde olan küresel kripto varlık piyasa değeri, Kasım 2021’de tarihinin en yüksek seviyesi olan 3 trilyon dolara ulaşmıştır.²

Yıllar içinde kripto varlıklar ve blokzincir teknolojisi birçok sektörde kullanım alanı bulmuştur. Blokzincir teknolojisinin; üretim ve ticaret başta olmak üzere birçok alanda faaliyetleri kolaylaştırması, insan hatalarını azaltması, maliyetleri düşürmesi ve verimliliği artırması öngörülmektedir.³ Benzer şekilde kripto varlıkların günümüzde ödeme aracı olarak kullanıldığı bazı alanlar; turizm, emlak, sosyal medya, eğitim, bağış, otomotiv, perakende satış, dijital yayıncılık, sanat eseri alışverişi ve bilgisayar oyunları endüstrisi olarak ortaya çıkmıştır.⁴

Bireysel ve kurumsal yatırımcılar tarafından kripto varlıklara yönelik artan ilgi ve bu varlıkların hayatın çok çeşitli alanlarında yarattığı etki sebebiyle, kripto varlıklar son yıllarda devletlerin de ilgi odağı haline gelmiştir. Devletler söz konusu alanda yasal düzenlemeler yapmaya başlamıştır. Nitekim kripto varlıklarla ilgili olarak; kripto para borsaları olarak bilinen kripto varlık alım satım platformları, yatırımcıların korunması, kripto varlıklara yönelik saklama hizmetleri, miras hukuku, kripto varlık madenciliği, kripto varlıkların yurtiçi ve uluslararası transferi, stablecoin⁵ ve yeni kripto varlık ihracı, mali suçların araştırılması, vergi hukuku ve

¹ Blockchain Türkiye, *Kriptopara ve ICO Raporu*, Mayıs 2020, s.8, Erişim:13.03.2022, https://bctr.org/dokumanlar/Kriptopara_ve_ICO.pdf

² ABD Beyaz Saray, “Executive Order on Ensuring Responsible Development of Digital Assets”, 09 Mart 2022, Erişim:17.03.2022, <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/presidential-actions/2022/03/09/executive-order-on-ensuring-responsible-development-of-digital-assets/>

³ Blockchain Türkiye, *Kriptopara ve ICO Raporu*, s.7.

⁴ Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, *Kripto Para Araştırma Raporu*, 2020, s.13-16, Erişim:13 Mart 2022, <https://www.btk.gov.tr/uploads/pages/arastirma-raporlari/kripto-para-raporu-5f11dfe709c25.pdf>

⁵ Stablecoin; fiyatı bir kripto varlık birimine, itibari paraya veya borsada işlem gören bir emtiaya sabitlenmiş kripto varlık olarak tanımlanmaktadır. Örneğin dünya genelinde en çok kullanılan stablecoin olan Tether, değeri 1 dolara eşitlenmiş kripto varlıktır.

kripto varlık piyasasında yaşanabilecek uyuşmazlıkların çözümü gibi çok çeşitli alanlarda düzenleme yapma ihtiyacı doğmuştur.

Böylesine geniş bir ekosistemi olan kripto varlıkları anlayabilmek için öncesinde kripto varlıkların üzerine inşa edildiği blokzinciri anlamak, blokzincirin teknoloji alanındaki önemini, gelecekte üretim, ticaret, lojistik ve çeşitli hizmetler alanında ülkeler arasında rekabete dahi konu olabileceğini fark etmek elzem görülebilir. Bu minvalde toplumda genel kanı olan Bitcoin ile blokzincirin aynı veya benzer kavramlar olduğu yanlışlığının düzeltilmesi, blokzincir teknolojisinin aslında kripto varlıkların temelini oluşturan teknoloji olduğunun bilinmesi yararlı olacaktır.⁶

Özünde bir teknolojik kayıt sistemi olan blokzincir en basit şekliyle, sürekli artan işlem kayıtlarını, çalınma veya değiştirilme gibi risklerden koruyarak tutan dağıtık veri tabanı olarak tanımlanmaktadır.⁷ Kripto varlık terimi ise kavramsal olarak kısaca, dağıtık defter teknolojisi olan blokzincir üzerinde, kriptografik yani şifreli olarak işlem yapılan ve ek sanal para arzı oluşturan dijital değerler olarak tanımlanabilir.⁸

Kripto varlık konusu; yeni bir teknolojik alan olması, fazlasıyla teknik bir konu olması, kripto varlık ekosisteminin geniş bir yelpazeye sahip olması, kamu kurumlarında bu alanda uzman sayılabilecek personel azlığı ve parlamentoların tecrübe sahibi olmadığı bir alan olması gibi anlaşılabilir nedenlerle, bu alandaki yasal düzenlemeler de çoğu ülke parlamentosu için bir öğrenme sürecini beraberinde getirmektedir. Öyle ki kripto varlıkların yeni ve oldukça teknik bir konu olması, bu alana geleneksel finans sisteminin de yabancılaşma çekmesine, hatta finansal okur-yazarlık kavramından ayrı olarak kripto varlık okur-yazarlığı gibi bir kavramın doğmasına neden olmuştur. Yukarıda sayılan gerekçelerle, kanun koyucu organlar olan parlamentoların, sağlıklı düzenlemeler yapabilmek adına konunun uzmanları tarafından bilgilendirilme yolunu tercih ettiği görülmektedir. Örneğin Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Kongresi son dönemde kripto varlıklar alanındaki uzman kişileri davet etmekte ve bilgi edinme amacıyla dinleme toplantıları (*hearing*) düzenlemektedir. Bu doğrultuda Aralık 2021'de ABD Senatosu Bankacılık, Konut ve Kentsel İşler Komisyonunda stablecoin konusunda ve Ocak 2022'de ABD Temsilciler Meclisi Enerji ve Ticaret Komisyonunda kripto varlıklar ve blokzincirin enerji piyasası üzerindeki etkisi konusunda toplantılar yapılmış, bu toplantılarda Kongre üyeleri, konunun uzmanı olan akademisyenler ve çeşitli kurumlardan yöneticiler tarafından bilgilendirilmişlerdir.⁹

⁶ Mendi A.F., *Blokzincir Tabanlı Gayrimenkul El Değişimi Sistemi ile Coğrafi Bilgi Sistemleri Kullanılarak Kamu Yatırımlarının Bölgesel Fiyat Belirlemedeki Etkisinin Hiyerarşik Model ile Ortaya Çıkarılması; İzmir Örneği*, Doktora Tezi, Eskişehir Teknik Üniversitesi, Eskişehir, 2021, s.15, Erişim:13.03.2022, <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

⁷ Mendi A.F., *Blokzincir Tabanlı Gayrimenkul El Değişimi Sistemi ile Coğrafi Bilgi Sistemleri...*, s.14.

⁸ Çarkacıoğlu A., *Kripto-Para Bitcoin*, SPK Araştırma Raporu, s.6, Erişim:13.03.2022, <https://www.spk.gov.tr/SiteApps/Yayin/YayinGoster/1130>

⁹ ABD Kongresi Temsilciler Meclisi Enerji ve Ticaret Komisyonu, "Hearing on "Cleaning up Cryptocurrency: The Energy Impacts of Blockchains", Erişim:14.03.2022, <https://energycommerce.house.gov/committee-activity/hearings/hearing-on-cleaning-up-cryptocurrency-the-energy-impacts-of-blockchains> ; ABD Kongresi Senato Bankacılık, Konut ve Kentsel İşler Komisyonu, "Stablecoins: How do They Work, How are They Used, and What are Their Risks?", Erişim:14.03.2022,

Ülkelerin kripto varlıklarla ilgili olarak farklı yaklaşımlar izlediği bilinmektedir. Kripto varlıkların benimsenmesiyle ilgili olarak, bazı ülkelerin bu yenilikçi teknolojiyi bir fırsat olarak görüp kabul ettiği, bazı ülkelerin ise önyargıyla yaklaşarak tehdit olarak görüp kısıtlama veya yasaklama yoluna gittiği görülmektedir. Örneğin ABD, Almanya, Japonya, Kanada ve Singapur gibi bazı ülkeler kripto varlıklara olumlu yaklaşırken; Çin, Bolivya ve Nepal gibi bazı ülkeler olumsuz yaklaşmaktadır. Buna ilave olarak ülkelerin tutumlarının zaman içinde değiştiği de bilinmektedir. Örneğin Çin kripto varlıklara önceleri olumlu yaklaşmakta iken 2021 yılında kripto varlıklarla ilgili çoğu faaliyeti yasaklamıştır. ABD ise tam tersine önceleri sorgulayıcı bir tutum takınırken son yıllarda en olumlu bakan ülkelerden biri haline gelmiştir.¹⁰ Bu alanda verilebilecek bir diğer ülke örneği de Güney Kore'dir. Birçok alanda teknolojiye ve inovasyona açık olan Güney Kore, bu genel yaklaşımının aksine geçmişte kripto varlıklar alanında katı düzenlemeler yapmıştır. Seçim dönemi boyunca kripto varlıklarla ilgili katı düzenlemeleri gevşeteceğini ve liberal bir yapıya kavuşturacağını vaat eden başkan adayının Mart 2022'de yapılan başkanlık seçimini kazanmış olması sebebiyle önümüzdeki dönemde bu ülkede de yeni düzenlemelerle birlikte kripto varlıklarla ilgili faaliyetlerin serbestleşmesi beklenmektedir.¹¹ Ülkelerin farklı yaklaşımlarda bulunmasının ve yaklaşımlarının zaman içinde değişmesinin en temel nedenleri, konunun tam olarak anlaşılmasında ve henüz kripto varlıklarla ilgili küresel ölçekte uyumlu bir yasal zeminin ortaya konmamasıdır.¹² Kaldı ki ülkeler, kripto varlıkları hukuki olarak tanımlama ve finansal olarak sınıflandırma açısından da halen birbirlerinden farklı noktadadırlar.

Yaklaşım farklılığının bazen aynı ülkeye ait kurumlar tarafından dahi sergilendiği görülebilmektedir. Örneğin Şubat 2022'de Rusya Merkez Bankası kripto varlıkların yasaklanması gerektiği yönünde görüş bildirirken, bunun tam tersine Rusya Maliye Bakanlığı kripto varlıkların önemli bir yatırım havuzu olduğunu, hem kripto varlık alım satımının hem de kripto varlık madenciliğinin serbest bırakılmasını öngören bir yasal düzenleme yapılması gerektiğini belirtmiştir. Bu tartışma Rusya Devlet Başkanlığı makamına intikal ettiğinde, kurumlar arasında uzlaşma sağlanması gerektiği ve ülkenin kripto varlık teknolojilerinden faydalanması gerektiği açıklaması yapılmıştır.¹³ Rusya örneğinde olduğu gibi bazı ülkeler kripto varlıklar alanındaki yasal düzenlemeleri zamana bırakmış, yapacakları yasal

<https://www.banking.senate.gov/hearings/stablecoins-how-do-they-work-how-are-they-used-and-what-are-their-risks>

¹⁰ Tüer A., *Kripto Paraların Ortaya Çıkışı, Küresel Piyasa Değeri ve Devletlerin Kripto Paralara Bakışı*, TBMM Araştırma Hizmetleri Başkanlığı Bilgi Notu, 28 Ekim 2021, s.4-5.

¹¹ The Block İnternet Sitesi, "Yoon Suk-yeol, Who Pledged to Deregulate South Korea's Crypto Sector, Wins Presidential Election", 09 Mart 2022, Erişim: 14.03.2022, <https://www.theblockcrypto.com/linked/137172/yoonsuk-yeol-who-pledged-to-deregulate-south-koreas-crypto-sector-wins-presidential-election>

¹² Tılı A., *Kripto Varlıklar ve Kripto Varlıklar ile İlgili Regülasyonlar*, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya, 2021, s.30, Erişim: 11.03.2022, <https://www.scribd.com/document/521947068/Ahmet-TILI-Kripto-Varliklar-Ve-Kripto-Varliklar-ile-Ilgili-Regulasyonlar>

¹³ Reuters, "Russian Finance Ministry to Consider Central Bank Proposals on Cryptocurrencies", 21 Şubat 2022, Erişim: 14.03.2022, <https://www.reuters.com/markets/europe/russian-finance-ministry-consider-cbank-proposals-cryptocurrencies-2022-02-21/>; Cryptopotato İnternet Sitesi, "Russia's Finance Ministry Unveils its Bill on Crypto Regulations", 21 Şubat 2022, Erişim: 14.03.2022, <https://cryptopotato.com/russias-finance-ministry-unveils-its-bill-on-crypto-regulations-report/>

düzenlemeler öncesinde bu alandaki lider ülkelerin düzenlemelerini yakından takip etmeye devam etmiştir. Zira düzenlemelere erken dönemde başlayan ülkeler, sonradan bazı hatalı düzenlemelerin farkına varıp değişikliklere gitmişlerdir. Bugün itibarıyla kripto varlık gelişmelerinin odağında, düzenlemelerle ilgili yeni taslaklar üzerinde çalışan ABD ve AB (Avrupa Birliği) bulunmaktadır.

Ülkelerin yaptığı düzenlemelerin takip edilmesi noktasında belirtilecek bir başka husus da, bu konuda yaşanan bilgi kirliliğidir. Bu konuda küresel ölçekte ana akım medyanın, gerek kripto varlık piyasasının manipülasyona müsait olmasından dolayı bilinçli olarak, gerekse medyanın konuya yabancı olmasından dolayı bilinçsiz olarak, ülkelerin yasal düzenlemelerini sıklıkla yanlış duyurduğu görülmektedir. Bu gelişmelerle birlikte, ana akım medyaya alternatif olarak kripto varlık medyası doğmuş ve birçok kripto varlık haber sitesi kendi platformlarında dünyadan kripto varlıklarla ilgili haberler yayımlamaya başlamıştır.¹⁴ Bu açıdan bakıldığında, dünya genelinde kripto varlıklarla ilgili düzenleme yapacak devlet kurumlarının, bilgi kaynağı seçiminde dikkatli olmasında fayda görülmektedir.

Bu çalışmanın konusunu ülkelerin kripto varlıklar alanında yaptığı yasal düzenlemeler oluşturmaktadır. Her ne kadar ülkeler mevzuatlarında çok farklı kavramlar kullansa da, bu çalışmada terim birliği olması adına mümkün olduğunca “kripto varlıklar” ve “kripto varlık borsaları” gibi ifadelerin kullanılması tercih edilmiştir. Ülke seçiminde hem ülkelerin ekonomik gelişmişliği hem de ülkelerin kripto varlık ekosistemi ve yasal düzenlemeler bakımından öncü olmaları esas alınmıştır. Bu doğrultuda aşağıda AB, ABD, Almanya, Birleşik Krallık, Çin, El Salvador, Estonya, İsviçre, Japonya, Sırbistan ve Singapur ülke örnekleri incelenmiştir. İncelenen ülkeler alfabetik olarak sıralanmıştır.

2. ÜLKE ÖRNEKLERİ

2.1. Almanya

Almanya’da blokzincir ekosisteminin güçlendirilmesini sağlamak ve sürdürülebilirliğini desteklemek amaçları doğrultusunda Eylül 2019’da Hükümet tarafından Ulusal Blokzincir Strateji (*Blockchain-Strategie der Bundesregierung*) Belgesi yayımlanmıştır. Bu Strateji Belgesinde genel olarak Almanya’nın blokzincir teknolojisinde lider ülke konumuna gelmesi için Federal Hükümetin hedeflediği adımlar detaylı bir şekilde sıralanmış ve her bir adım için yetkili olan kamu kurumları belirtilmiştir. Söz konusu adımlara bakıldığında Hükümetin blokzincir teknolojisini pek çok farklı sektörde yaygınlaştırma, bu teknolojiyi kullanırken ortaya çıkan veriyi koruma ve kamu hizmetlerinde inovasyonu destekleme hedefleri de özellikle dikkat çekmektedir. Belgede elektronik menkul kıymetler ile kripto varlıklara ilişkin olarak yasal düzenlemeler yapılması ve stabil kripto paraların devlet resmi para birimlerine alternatif oluşturmasını engelleyecek düzenlemeler yapılması hedefler içerisinde sayılmıştır.¹⁵

¹⁴ Kripto varlık medyasından; Coindesk, Cointelegraph ve Uzmancoin gibi haber platformları örnek verilebilir.

¹⁵ Almanya Ekonomik İşler ve İklim Eylem Bakanlığı, “Blockchain Strategy of the Federal Government”, Erişim:08.03.2022, https://www.bmwi.de/Redaktion/EN/Publikationen/Digitale-Welt/blockchain-strategy.pdf?__blob=publicationFile&v=3

Bunun yanı sıra AB'nin Haziran 2018'de yayımladığı ve üye ülkelerin Ocak 2020'ye kadar iç hukuklarına aktarmakla yükümlü oldukları 2018/843 sayılı 5. Kara Para Aklamayı Önleme Direktifindeki¹⁶ (5th Anti-money laundering (AMLD V) Directive) düzenlemeler Almanya'yı Bankacılık Kanununda (Kreditwesengesetz-KWG) Direktife de uygunluk gösterecek şekilde reform yapmaya itmiştir. 1 Ocak 2020'de yürürlüğe giren yeni düzenlemeye göre, kripto varlıklar;

- Bir merkez bankası veya diğer kamu otoritesi tarafından ihraç veya garanti edilmemiş,
- Paranın yasal statüsüne sahip olmayan ancak bir anlaşmada veya uygulamada gerçek ve tüzel kişiler tarafından değişim ve ödeme aracı olarak kabul edilen veya yatırım aracı olarak kullanılan,
- Elektronik ortamda transfer edilen, saklanan ve işlem gören değerlerin dijital temsili şeklinde tanımlanmıştır.¹⁷

Düzenlemede açıkça tanım kapsamının dışında kalan değerler de belirtilmiştir. Buna göre Almanya Ödemeler Sistemi Kanunu kapsamında sınırlı ağlarda alınıp satılan ve sosyal ödemeler gibi sadece belirli amaçlar için oluşturulmuş dar bir diziye sahip varlıklar elektronik para olarak görülse de kripto varlık olarak tanımlanmamaktadır.¹⁸

Ayrıca Bankacılık Kanununda yer alan düzenlemelere göre kripto varlıkları saklama işlemi yeni bir finansal hizmet olarak tanımlanmış, depolama ve başkaları için aktarma hizmetleri de saklama işlemine dâhil edilmiştir. Saklama işlemi Kanunda şu şekilde yer almaktadır: Başkaları için saklamak, depolamak veya aktarmak üzere tutulan kripto varlıkların veya özel kriptografik anahtarların gözetimi, yönetimi ve korunması. Bu tanımda geçen söz konusu hizmetin üçüncü taraflar için sunulması detayı önemli bir vurgudur.

Söz konusu Kanun sonrası kripto varlıklara ilişkin finansal hizmetler sunan şirketlerin ülkenin Federal Finansal Denetleme Otoritesi olan BaFin (Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht) tarafından lisanslanması zorunlu hale getirilmiştir. Bu zorunluluk kripto varlıklara ilişkin aracılık faaliyeti, yatırım danışmanlığı, portföy yönetimi, ihraç faaliyeti, satış ve pazarlama, cüzdandan saklama faaliyeti gibi pek çok işlemi kapsamaktadır. Bu lisans alma zorunluluğu sınır ötesi hizmet sunan şirketler için de geçerlidir.¹⁹ BaFin lisans verme sürecinde her kripto varlığın türü ve kullanım amacını dikkate alarak ihracın özelliklerine

¹⁶ Avrupa Komisyonu, "Anti-money laundering and countering the financing of terrorism", Erişim:09.03.2022, https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/financial-supervision-and-risk-management/anti-money-laundering-and-countering-financing-terrorism_en

¹⁷ Almanya Federal Finansal Denetleme Ofisi, "Guidance notice-guidelines concerning the statutory definition of crypto custody business (section 1 (1a) sentence 2 no. 6 of the German Banking Act (Kreditwesengesetz-KWG)", Erişim:09.03.2022, https://www.bafin.de/SharedDocs/Veroeffentlichungen/EN/Merkblatt/mb_200302_kryptoverwahrgeschaef_tml

¹⁸ Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği, *Gösterge*, Bahar 2021, s.95, Erişim:09.03.2022, https://www.tspb.org.tr/wp-content/uploads/2021/05/Gosterge_Bahar_2021.pdf

¹⁹ Almanya Federal Finansal Denetleme Ofisi, "Guidance on interpreting section 64y of the KWG", Erişim:09.03.2022,

https://www.bafin.de/SharedDocs/Veroeffentlichungen/EN/Auslegungentscheidung/BA/ae_Hinweise_zur_Auslegung_64y_KWG_en.html;jsessionid=6313949F1781B53C956034B4DF2342E7.2_cid503?nn=13732444

göre karar vermektedir. Bununla beraber belirli türden kripto varlıkların ihracı Almanya Yatırım Kanunundaki alternatif yatırım fonları kapsamında değerlendirilmekte ve menkul kıymetlerin ihracındaki süreç uygulanabilmektedir. Bu durumda BaFin tarafından verilen izahname ve izin şartları değişmektedir.²⁰ Buna karşın geleneksel ekonomik faaliyetler kapsamında değiş tokuş için nakit yerine kripto varlıkları kullanmak lisans gerektirmemektedir. Kripto varlık madenciligi faaliyetinde dahi madenci, kripto varlıkları ihraç etmediği süreçte lisanslamaya tabi olmamaktadır.²¹

Haziran 2021’de yürürlüğe giren Elektronik Menkul Kıymetler Kanunu Ulusal Blokzincir Stratejisi kapsamında yapılan önemli düzenlemelerden biridir. Bu düzenleme menkul kıymet ihraçlarının blokzincir teknolojisi kullanılarak gerçekleştirilmesini mümkün kılmaktadır. Diğer bir deyişle, menkul kıymetlerin fiziksel bir sertifika ile temsil edilmesinin yerine elektronik olarak yayınlanması mümkün olmaktadır. Bununla beraber menkul kıymet işlemlerinin kayıtlarının zorunlu olarak kâğıt üzerinde tutulması uygulaması gevşetilmekte ve “kripto menkul kıymet kaydı” şeklinde yeni bir uygulama ortaya çıkmaktadır.²² Alternatif olarak, kripto varlık ihraç edenler ve sahipleri varlıklarını blokzincir tabanlı bir sicil üstünde de tutabilecektir.²³

Almanya’da kripto varlıklar özel bir tür para olarak tanımlanmaktadır. Vergi rejiminin ayrıntıları ise işlemlerin özel veya ticari bağlamda yapılıp yapılmadığına ve kim tarafından yapıldığına bağlı olarak değişkenlik göstermektedir. Ticari faaliyet bağlamında yapılan işlemler ticari kazanç sayılmakta ve bir kurum tarafından elde edilmişse kurumlar vergisine tabi olmaktadır.²⁴ Gerçek kişiler için ise kişisel gelir vergisi kapsamına girmektedir. Ancak burada 600 avroyu aşmayan gelirler vergi istisnası olarak belirlenmiştir. Ayrıca 1 yıldan fazla elde tutulan kripto varlık satışından elde edilen değer artış kazançları vergiden istisna tutulmaktadır.²⁵ Sonuç olarak, yalnızca kripto varlığın 1 yıldan az süre içinde elden çıkarılması sonucu elde edilen kazançlar vergiye tabi tutulmaktadır. Bunun yanı sıra, Avrupa Adalet Divanı ve Almanya Maliye Bakanlığının kararları doğrultusunda kripto varlıklar ile yapılan işlemlere Katma Değer Vergisi (KDV) uygulanmamaktadır.

1 Temmuz 2021’de Almanya Federal Parlamentosundan geçen yeni Fon Yerleşim Yasası (*Fondsstandortgesetz*) 2 Ağustos 2021 itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Genel anlamda Almanya Sermaye Yatırım Kanununda esaslı değişiklikler yapan bu Kanun, kripto varlıklara yapılan yatırımların kapsamını genişleten düzenlemeler de içermektedir. Buna göre Almanya’daki S-AIFs adı verilen özel fonların portföylerinin %20’sine kadarının Bitcoin gibi kripto varlıklara yatırılmasına izin verilmektedir. Bu kapsama giren fonların miktarı ise yaklaşık 1.9 milyon

²⁰ Almanya Federal Finansal Denetleme Ofisi, “Guidance notice-guidelines concerning the statutory definition of crypto custody business (section 1 (1a) sentence 2 no. 6 of the German Banking Act (Kreditwesengesetz-KWG)”.

²¹ Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği, *Gösterge*, s.98.

²² ABD Kongre Kütüphanesi, “Germany: Electronic Securities Act Enters into Force”, Erişim:09.03.2022, <https://www.loc.gov/item/global-legal-monitor/2021-06-29/germany-electronic-securities-act-enters-into-force/>

²³ Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği, *Gösterge*, s.97.

²⁴ Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği, *Gösterge*, s.99.

²⁵ KPMG, “Türkiye dijital çağın parasını nasıl vergilendirecek?”, Erişim:08.03.2022, <https://home.kpmg/tr/tr/home/medya/press-releases/2017/12/turkiye-dijital-cagin-parasini-nasil-vergilendirecek.html>

Avro olarak bilinmektedir. Bu düzenlemenin blokzinciri ve kripto varlık ekosistemini güçlendirici bir etki yaratması beklenmektedir.²⁶

2.2. Amerika Birleşik Devletleri

Blokzincir teknolojisinde ve kripto varlık alanında liderlik iddiası olan ABD’de bu alanı kapsamlı şekilde federal düzeyde düzenleyen müstakil bir kanun henüz bulunmamaktadır. Ülkedeki girişimcilerin yurt dışına kaçmasını önlemek amacıyla bu konuda aşırı düzenleme yapmaktan kaçınılmıştır.²⁷ Bununla birlikte 9 Mart 2022 tarihinde ABD Başkanı Joe Biden kripto varlık alanını içeren Dijital Varlıkların Sorumlu Gelişiminin Sağlanmasına Dair Kararnameyi (*Executive Order on Ensuring Responsible Development of Digital Assets*) imzalamış ve yetkili federal kurumları bu konu üzerinde çalışmaya davet etmiştir. Belgede ayrıca bu konuda hem Kongre ile hem de sektör temsilcileriyle iş birliği içinde çalışılacağı vurgusu yapılmıştır. Kararname tüketicinin korunması, finansal istikrar, ulusal güvenlik ve iklim riskleri konularının altını çizerek devletin kapsamlı ve ılımlı kripto varlık politikasını ortaya koymaktadır. Söz konusu politikaya göre kripto varlık alanındaki inovasyon ve teknolojiler desteklenerek ABD’nin bu alandaki küresel lider ülke olma özelliği sürdürülecektir. Bununla birlikte, kripto varlık alanının riskli yanları da göz önünde bulundurularak tüketici ve yatırımcıların korunmasını sağlayan düzenlemelere ihtiyaç duyulduğu vurgulanmıştır. Kararnamede özellikle 7 anahtar alan için kurumlara çağrıda bulunmaktadır:

- i) Tüketici ve yatırımcıların dijital varlıkların oluşturduğu risklere karşı korunması için Hazine Bakanlığı ve diğer ilgili kamu kurumlarının politika geliştirmesi,
- ii) Finansal istikrarın sağlanması için Finansal İstikrar Gözetim Konseyinin (*Financial Stability Oversight Council*) dijital varlıkların oluşturduğu finansal riskleri belirlemesi ve politika önerileri geliştirmesi,
- iii) Dijital varlıkların yasa dışı kullanılmasının ulusal güvenlik açısından doğurduğu risklerin önlenmesine ilişkin olarak ilgili tüm ABD hükümet organlarının koordineli şekilde çalışması,
- iv) Küresel finans alanında ABD’nin liderliğini desteklemek için teknoloji ve ekonomik rekabetin güçlendirilmesi konusunda Ticaret Bakanlığının öncülüğünde çalışma yapılması,
- v) Güvenli ve uygun fiyatlı finansal hizmetlere adil şekilde erişimin teşvik edilmesi,
- vi) Dijital varlıklar alanındaki her türlü teknolojik gelişimin desteklenmesi ve bu alanda ABD Hükümeti tarafından somut adımlar atılması, ancak bunu yaparken gizlilik, güvenlik ve yasadışı sömürü konularına öncelik verilmesi,

²⁶ Forbes, “Germany’s ‘Fund Location Act’ Allows Funds to Allocate up to 20% of Their Assets in Bitcoin and Other Crypto Assets”, 30 Kasım 2021, Erişim:09.03.2022, <https://www.forbes.com/sites/philippsandner/2021/11/30/germanys-fund-location-act-allows-funds-to-allocate-up-to-20-of-their-assets-in-bitcoin-and-other-crypto-assets/?sh=225c03001569>

²⁷ Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği, *Gösterge*, s.41.

vii) ABD'nin kendi Merkez Bankası Dijital Parasının (*Central Bank Digital Currency-CBDC*) geliştirilmesi.²⁸

ABD'nin çoğu eyaletinde henüz bir düzenleme bulunmamasına karşın blokzincir ve kripto varlık alanına yönelik düzenleme yapan eyaletler de bulunmaktadır. Bu eyaletlerin bazıları söz konusu alanı kısıtlama yönünde niyet ortaya koyarken bir kısmında bu alanı teşvik edici politikalar öne sürülmektedir.²⁹ Ohio, 2018 yılında yapılan bir düzenleme ile vatandaşların vergilerini kripto varlıklarla ödeyebilmesine imkân tanıyan ilk eyalet olmuştur.³⁰ Ancak sistemin fazla talep görmemesi neticesinde Ohio Hükümeti 2019 yılında bu uygulamayı durdurmuştur. Güncel olarak benzer bir vergi düzenlemesinin 2022 yılında Colorado eyaletinde hayata geçirileceği eyalet valisi tarafından açıklanmıştır.³¹ Colorado eyaletinde bir diğer destekleyici adım ise 2019 yılında kripto varlıkları federal menkul kıymet düzenlemelerinden muaf tutan kanun tasarısının kabul edilmesidir.³² Bunun yanı sıra Oklahoma'da Senato tarafından kripto varlıkların kamu kurumlarında parasal bir araç olarak kullanılmasına izin veren bir kanun teklifi önerilmiştir.³³ Wyoming eyaletinde ise Şubat 2019'da kripto varlıklara yönelik önemli bir kanun tasarısı kabul edilmiş ve Temmuz 2019'da yürürlüğe girmiştir. Bu Kanunda, dijital varlıkların tanımı ve sınıflandırması yapılmış; bu alana ilişkin akıllı sözleşmeler tanımlanmış ve dijital varlıklara ilişkin hizmet sunmak için yeni bir banka türü ve özel amaçlı saklama kurumu oluşturulması öngörülmüştür.³⁴ Öte yandan, Iowa 2019'da eyalet kurumlarının kripto varlık cinsinden ödeme kabul etmesini yasaklayacak bir yasayı kabul etmiştir. ABD kanunlarının standardize edilmesine yönelik çalışma yapan Hukuk Birliği Komitesi (*Uniform Law Commission-ULC*) farklı eyaletlerde farklı tanımlara sahip olan kripto varlıklara ilişkin olarak tek tip düzenleme yapılmasını öneren bir tasarımı 2017 yılında onaylamıştır.³⁵ Bu doğrultuda, 2021 yılı itibarıyla 17 eyalet kripto varlıklara ilişkin düzenleme

²⁸ ABD Beyaz Saray, "FACT SHEET: President Biden to Sign Executive Order on Ensuring Responsible Development of Digital Assets", 09 Mart 2022,

Erişim: 11.03.2022, <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/03/09/fact-sheet-president-biden-to-sign-executive-order-on-ensuring-responsible-innovation-in-digital-assets/>

²⁹ Global Legal Insights İnternet Sitesi, "Blockchain and Cryptocurrency Laws and Regulations 2022 -USA", Erişim: 10.03.2022, <https://www.globallegalinsights.com/practice-areas/blockchain-laws-and-regulations/usa>

³⁰ Blokzincir Araştırma Enstitüsü, *Cryptocurrency For Ohio Tax Payments*, Mayıs 2019, s.4,

<https://www.blockchainresearchinstitute.org/wp-content/uploads/2019/06/Marke-Cryptocurrency-for-Tax.pdf>

³¹ Abcnews İnternet Sitesi, "Colorado to become the first state to accept cryptocurrency as payment for taxes", 24 Şubat 2022, Erişim: 10.03.2022, <https://abcnews.go.com/ABCNews/colorado-state-accept-cryptocurrency-payment-taxes/story?id=83066842#:~:text=Colorado%20will%20become%20the%20first,Governor%20Jared%20Polis%20announced%20Wednesday.>

³² Colorado Eyalet Parlamentosu, "Cryptocurrency Exemption Colorado Digital Token Act", Erişim: 10.03.2022, <https://leg.colorado.gov/bills/sb19-023>

³³ Oklahoma Eyalet Parlamentosu, "Bill Information for SB 1667", Erişim: 10.03.2022,

<http://www.oklegislature.gov/BillInfo.aspx?Bill=Sb%201667&Session=2000>

³⁴ Wyoming Eyalet Parlamentosu, "SF0125-Digital assets-existing law.", Erişim: 10.03.2022,

<https://www.wyoleg.gov/Legislation/2019/SF0125>

³⁵ Nevada Parlamentosu, "Uniform Regulation of Virtual-Currency Businesses Act and Uniform Supplemental Commercial Law for The Uniform Regulation of Virtual-Currency Businesses Act", Erişim: 01.03.2022, <https://www.leg.state.nv.us/App/NELIS/REL/80th2019/ExhibitDocument/OpenExhibitDocument?exhibitId=37799&fileDownloadName=SB%20195%20Frequently%20Asked%20Questions%20Distributed%20Ledger%20Technology%20Uniform%20Law%20Commission.pdf>

yapmışken, 33 eyalette yasama süreci halen devam etmektedir.³⁶

ABD’de birçok kurum kripto varlıkların tanımlanması ve düzenlenmesi ile ilgili çalışmalar yapmaktadır. Milli Gelirler İdaresi (*Internal Revenue Service-IRS*) kripto varlıkların vergilendirilmesine dair düzenlemelerden sorumludur. Kripto varlıkların menkul kıymet olarak değerlendirildiği durumlarda tabi olduğu düzenlemeler Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu (*Securities and Exchange Commission-SEC*) tarafından şekillendirilmektedir. Bankaları düzenlemekle görevlendirilmiş olan Para Birimi Denetleme Ofisi (*Office of the Comptroller of the Currency, OCC*) bankaların kripto varlıklara ilişkin işlem yapmasına izin veren kurum olarak görev yapmaktadır. Kripto varlıkları dayanak alarak yapılan vadeli işlem, SWAP ve diğer opsiyonlara ilişkin olarak da Emtia ve Vadeli İşlemler Ticaret Komisyonunun (*Commodities Futures Trading Commission-CFTC*) düzenlemeleri geçerli olmaktadır. Hazineye bağlı olarak faaliyet gösteren Mali Suçlar Uygulama Ağı (*Financial Crimes Enforcement Network-FinCEN*) ise kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele amacıyla finansal işlemleri incelemek ve kontrol etmekle görevlidir.³⁷ Genelde sanal para birimi veya dijital varlıklar olarak anılan kripto varlıkların tanımına ilişkin olarak yetkili federal kurumların da farklı yaklaşımları söz konusudur. ABD Hazine Bakanlığı’na göre kripto para “çevrilebilir sanal para birimi” şeklinde ifade edilirken, SEC’e göre “menkul kıymet” ve CFTC’ye göre ise “emtia” olarak ifade edilmiştir. IRS ise federal vergilendirme mevzuatı çerçevesinde kripto varlıkların para olarak değil, “mal/varlık” şeklinde vergilendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir.³⁸

IRS tarafından yayımlanan “Sanal Para Rehberi”nde (*Virtual Currency Guidance, Notice 2014-21*) kripto varlıkların mal/varlık olarak tanımlanması nedeniyle kripto varlık alım-satımından elde edilen kazançlar da “sermaye kazancı” olarak değerlendirilmektedir. Dolayısıyla, herhangi bir varlık alışverişinde uygulanan genel vergilendirme kuralları uygulanmaktadır. Bunun doğal sonuçlarından biri kripto varlık işlemlerine dair ayrıntıların IRS’ye beyan edilmesi yükümlülüğüdür. Kripto para karşılığında mal veya hizmet satan ABD vergi mükellefleri de alınan kripto paranın değerini yıllık vergi beyannamelerine dâhil etmek zorundadır.³⁹ Kripto varlık madenciliği yapan kişilerin de serbest meslek erbabı sayılarak çıkardıkları kripto varlığın piyasa değerini yıllık brüt gelirlerine dâhil edilerek vergilendirilmesi söz konusudur. Bu noktada kripto varlığın değeri, dijital para biriminin vergi mükellefi tarafından alındığı tarihteki dolar cinsinden piyasa değeri esas alınarak hesaplanmaktadır.⁴⁰ Kripto varlık madenciliğinin ticari amaçlı veya işletmeler tarafından yapılmasıyla gelir elde edildiği durumlarda bu faaliyetin

³⁶ Eyalet Meclisleri Ulusal Konferansı, “Cryptocurrency 2021 Legislation”, Erişim:14.03.2022, <https://www.ncsl.org/research/financial-services-and-commerce/cryptocurrency-2021-legislation.aspx>

³⁷ Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği, *Gösterge*, s.43.

³⁸ Tılı, A., *Kripto Varlıklar ve Kripto Varlıklar İle İlgili Regülasyonlar*, s.33.

³⁹ Örneğin ABD’de şu anda Dish Network (DISH), Microsoft Mağazası, Sandviç perakendecisi Subway ve Overstock.com gibi önde gelen işletmeciler kripto para birimi olan Bitcoin’i ödeme aracı olarak kabul etmektedir. (Kaynak: Tılı, A., *Kripto Varlıklar ve Kripto Varlıklar İle İlgili Regülasyonlar*, s.34)

⁴⁰ ABD Milli Gelirler İdaresi, “Virtual Currency Guidance-Notice 2014-21”, Erişim:09.03.2022, <https://www.irs.gov/pub/irs-drop/n-14-21.pdf>

ticari kazanç üzerinden vergilendirilmesi söz konusudur.⁴¹ Kişilerin ve kurumların kripto varlık ile gerçekleştirmiş olduğu ödemelerden vergi stopajı düşülmektedir.⁴² Ayrıca; işverenlerin Bitcoin ile ücret ödedikleri işçilere veya hizmet aldıkları serbest meslek erbabına yaptıkları ödemeler bu kişilerin geliri sayılarak, gelir vergisine tabi tutulmaktadır.⁴³ Yatırım olarak tutulan Bitcoin ve diğer kripto varlıklar değer artış kazancı kapsamında vergilendirilmektedir.⁴⁴

ABD’de kripto varlıkların alım satımına ilişkin düzenlemeler kara para aklamaya ilişkin kanun olan Banka Gizlilik Kanunu (*Bank Secrecy Act-BSA*) içerisinde yer almaktadır. Bu Kanunun yürütülmesinden FinCEN sorumludur. FinCEN Mart 2013’de yayımladığı bir rehber ile söz konusu Kanundaki sanal para birimleri ile işlem yapan kişilere uygulanacak olan düzenlemelere açıklık getirmiştir. Öncelikle “user” olarak adlandırılan ve para hizmeti şirketlerinden (*Money Services Businesses-MSB*) sayılmayan kripto para kullanıcılarının bu Kanunda belirtilen şekilde FinCEN tarafından getirilen kayıt tutma ve rapor sunma gibi düzenlemelere uymak zorunda olmadığı belirtilmiştir.⁴⁵ Ancak “yönetici” (*administrator*) ve “alım satım yapan” (*exchanger*) olarak tanımlanan ve paraya ilişkin hizmetleri sunan şirketler parayı ileten şirketler “money transmitter” olarak adlandırılmaktadır.⁴⁶ FinCEN hangi şirketlerin parayı ileten şirketler sınıflandırmasına girebileceğini ve faaliyetlerini hangi esaslara dayanarak yürütebileceğini belirlemiş durumdadır.⁴⁷ Söz konusu şirketlerin bu faaliyetlerini sürdürmesi için FinCEN tarafından lisanslanması gerekmektedir. Bu şirketlerin Kanunda belirtilen düzenlemelere uyma zorunluluğu bulunmaktadır. Bu düzenlemeler kara para aklama (*anti money laundering-AML*) ve müşteri tanıma (*know your customer-KYC*) ile ilgili düzenlemelerdir.⁴⁸ Ayrıca sanal paraya dair hizmet sunan bu şirketlerin Banka Gizlilik Kanunu kapsamında şu düzenli raporları sunması gerekmektedir: Para Birimi İşlem Raporları (*Currency Transaction Reports*), Şüpheli Faaliyet Raporları (*Suspicious Activity Reports*), Yabancı Banka Hesap Raporu (*Foreign Bank Account Report*), Para Birimi ve Parasal Araç Raporu (*Currency and Monetary Instrument Report*), Muaf Kişi Tayini (*Designation of Exempt Person*). Bunun yanı sıra 10 bin doların

⁴¹ Bektaş Kılıç, İ., *Kripto Paraların Vergilendirilmesi: Karşılaştırmalı Analiz*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, 2022, s.83, Erişim:14.03.2022, <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

⁴² Tılı, A., *Kripto Varlıklar Ve Kripto Varlıklar İle İlgili Regülasyonlar*, s.33.

⁴³ Günay, H., F., Kargı, V., “Kripto Paranın Vergilendirilmesi Fikrinin Mali Yönden Değerlendirilmesi”, *Journal Of Life Economics*, C:5, S:3, Temmuz 2018, s.70, Erişim: 08 Mart 2022, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/529281>

⁴⁴ Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği, *Gösterge*, s.45.

⁴⁵ FinCEN, “Guidance FIN-2013-G001”, Erişim:14.03.2022, <https://www.fincen.gov/sites/default/files/shared/FIN-2013-G001.pdf>

⁴⁶ “User” mal ve hizmet satın almak için sanal para kullanan kişi veya kurumları, “exchanger” gerçek para, fon veya başka bir sanal para karşılığında sanal paranın alım satımını yapan kişi veya kurumları, “administrator” sanal para birimini dolaşıma sokan ve dolaşımdaki sanal parayı geri çekme yetkisi olan kişi veya kurumları nitelendirmektedir. “Money transmitter” ise para birimi yerine geçen herhangi bir değer bir kişiden alınarak herhangi bir araç ile başka bir yere ve kişiye iletilmesini sağlayan kişi veya kurumları nitelendirmektedir. (Kaynak: FinCEN, “Guidance FIN-2013-G001”)

⁴⁷ Temmuz 2020’de Para Birimi Denetleme Ofisi (OCC) Amerikan ulusal bankalarının da kripto varlıkları saklayabileceğini, kripto para değişimi yapabileceğini ve takas ile vergi denetim hizmetleri sağlayabileceğini belirtmiştir. Bu kapsamda, kripto saklama kuruluşu Anchorage OCC’den onay alarak 2021 yılında ABD’deki ilk ulusal kripto varlık bankası olmuştur. (Kaynak: Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği, *Gösterge*, s.44)

⁴⁸ Fintech İstanbul İnternet Sitesi, “Ülkelerin kripto para düzenlemeleri”, Erişim:14.03.2022, <https://fintechistanbul.org/2017/08/15/ulkelerin-kripto-para-duzenlemeleri/>

üzerindeki şüpheli işlemlerin kaydının tutulması ve IRS ile FinCEN'e raporlanması da bir diğer kara para aklama kontrol mekanizmasıdır.⁴⁹

Bu kanun kapsamındaki zorunlulukları yerine getirmeyenler FinCEN tarafından uygulanan cezai yaptırımlara maruz kalmaktadır. Örneğin, 2015 yılında Kaliforniya merkezli XRP isimli kripto para biriminin geliştiricisi ve dönüştürücüsü olan Ripple Labs şirketi hakkında; gerekli kayıt ve bildirimleri yapmamaları ve etkili bir şekilde kara para aklama önlemlerini uygulamamaları gerekçesiyle 700 bin dolar para cezası uygulanmıştır. Ayrıca doğrudan kişilere yönelik olarak idari para cezası uygulanmaktadır. 2019 yılında kripto para alım satımı yapan Eric Powers hakkında Banka Gizlilik Kanununa uymadığı ve gerekli kayıt işlemlerini yapmadan alım satım işlemi yaptığı gerekçesiyle 35 bin dolar idari para cezası uygulanmıştır.⁵⁰

2.3. Avrupa Birliği

Avrupa'da kripto varlıkların düzenlenmesi hususunda ülkelerin birbirinden farklı uygulamaları mevcut olmakla birlikte AB genelinde kripto varlıklara ilişkin ortak bir düzenleme bulunmamaktadır.⁵¹

AB düzeyinde finansal araç piyasalarına ilişkin 2014/65 sayılı AB Direktifi uyarınca bazı kripto varlıklar, “finansal enstrüman” olarak kabul edilmiştir.⁵² Yine kripto varlıklarla ilgili olarak kara para aklama ve terörle mücadele kapsamında bazı düzenlemeler söz konusudur. AB’de, 9 Temmuz 2018’de yürürlüğe giren “5. Kara Para Aklamayı Önleme Direktifi”nde (*the Fifth Anti-Money Laundering Directive-5AMLD*) getirilen yeniliklerden biri de kripto varlıklarla ilgilidir. Mali Eylem Görev Gücü’nün (*Financial Action Task Force*) tanımlamasına benzer şekilde “sanal para birimleri” ve sanal para birimleri hizmet sağlayıcıları belirtilerek düzenlenmiştir. Bu Direktif’te sanal para borsaları ve saklama cüzdanı sağlayıcıları olmak üzere iki farklı sanal para hizmet sağlayıcısı türü tanımlanmış ve uymaları gereken kurallar düzenlenmiştir. Direktif ile ilgili kurumlara müşterileri tanıma ve müşterilere ilişkin bilgileri kayıt altında tutma yükümlülüğü getirilmiştir.⁵³

Yukarıda belirtildiği üzere AB düzeyinde kripto varlıkların düzenlenmesine dair ortak mevzuat bulunmamakla birlikte⁵⁴ AB düzeyinde düzenleme girişimlerinden söz edilebilir. Avrupa Bankacılık Otoritesi’nin (*European Banking Authority-EBA*) 12 Aralık 2013 tarihinde kripto

⁴⁹ Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği, *Gösterge*, s.44.

⁵⁰ Mutluoğlu, D., *Kripto Para Birimleri ve Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2020, s.67-68, <https://dSPACE.ankara.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12575/72973/648563.pdf?sequence=1>

⁵¹ TSPB, *Gösterge*, s.77.

⁵² Çalışkan, G.O., “Avrupa Birliği’nin Kripto Varlıklara İlişkin Güncel Yasama Çalışmaları”, Uluslararası Hukuk Bülteni, S:25 Ocak 2022, s.60, Erişim:11.03.2022, <https://diabgm.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/1032022182615b%C3%BClten25say%C4%B1internetsite.si.pdf>

⁵³ TSPB, *Gösterge*, s.60,77.

⁵⁴ TSPB, *Gösterge*, s.77.

varlıkların risklerine karşı tüketicileri ilk kez uyarmasından sonra⁵⁵ EBA, benzer bir risk uyarısını 2014 yılında tekrarlariken⁵⁶ bu defa kripto varlıkların olası yararlarına değinerek mevzuat düzenlemesi yönünde çağrıda bulunmuş ve kendi önerilerini kamuoyuna açıklamıştır.

Zaman içinde kanuni düzenlemelerin yapılması ihtiyacından hareketle, yeni teknolojilerin finansal varlıklar üzerindeki etkisini değerlendirmek üzere Avrupa Komisyonu 19 Aralık 2019 tarihinde kamuoyu ile görüş alışverişi⁵⁷ girişimi başlatmıştır.⁵⁸

Bir yandan dijital finans dünyasındaki gelişmeler diğer yandan küresel bir gerçeklik haline gelen kripto varlıklar AB'yi dijital finans alanında geniş ölçekli hareket etmeye yönlendirmiş ve Avrupa Komisyonu, gelecekte finans sektörünü şekillendirerek rekabetçi bir AB finans sektörünü sağlamak hedefiyle “Dijital Finans Paketi”ni 24 Eylül 2020’de kamuoyuna sunmuştur. Dijital Finans Paketi; “Dijital Finans Stratejisini (*Digital Finance Strategy*)”, “AB İçin Perakende Ödemeler Stratejisini (*A Retail Payments Strategy for the EU*)”, “Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin ve 2019/1937 sayılı Direktifi⁵⁹ Değiştiren Tüzük Teklifini (*Proposal for A Regulation on Markets in Crypto-assets, and amending Directive (EU) 2019/1937*)”⁶⁰ ve “Dijital Faaliyet Dayanıklılık Tüzük Teklifi”ni (*Proposal for A Regulation on Digital Operational Resilience for the Financial Sector and Amending Regulations (EC) No 1060/2009, (EU) No 648/2012, (EU) No 600/2014 and (EU) No 909/2014*) içermektedir.⁶¹

AB Dijital Finans Stratejisi’nin bir bileşeni olan Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük ile kripto varlıkların ilk kez AB genelinde ortak bir düzenleme altına alınması öngörülmektedir.

“Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi” Avrupa Parlamentosu’nun ilgili komisyonu olan Ekonomik ve Mali İşler Komisyonu’nda (*Committee on Economic and Monetary Affairs-ECON*) görüşülmeye başlanmış ve 15 Ekim 2020’de Komisyon, Teklif üzerindeki Taslak

⁵⁵ Avrupa Bankacılık Otoritesi, “Warning to consumers on virtual currencies”, Erişim:08.03.2022, <https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/598344/b99b0dd0-f253-47ee-82a5-c547e408948c/EBA%20Warning%20on%20Virtual%20Currencies.pdf?retry=1>

⁵⁶ Avrupa Bankacılık Otoritesi, “Opinion on ‘virtual currencies’”, Erişim:08.03.2022, <https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/657547/81409b94-4222-45d7-ba3b-7deb5863ab57/EBA-Op-2014-08%20Opinion%20on%20Virtual%20Currencies.pdf?retry=1>

⁵⁷ Bu danışma sürecinde 33 kuruluş ve dört ulusal meclisten (Çek Cumhuriyeti Temsilciler Meclisi, İtalya Temsilciler Meclisi, Portekiz Parlamentosu, Romanya Senatosu) değerlendirme sunulmuştur. (Kaynak: Avrupa Komisyonu, “Financial services-EU regulatory framework for crypto-assets”, Erişim:08.03.2022, https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12089-Financial-services-EU-regulatory-framework-for-crypto-assets/feedback_en?p_id=8614500); Avrupa Parlamentosu, “2020/0265(COD) Digital finance: Markets in Crypto-assets (MiCA)”, Erişim:08.03.2022, [https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?reference=2020/0265\(COD\)&l=en](https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?reference=2020/0265(COD)&l=en)

⁵⁸ Avrupa Komisyonu, “Financial services-EU regulatory framework for crypto-assets”, Erişim:09.03.2022, https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12089-Financial-services-EU-regulatory-framework-for-crypto-assets_en

⁵⁹ Birlik Hukukuna Aykırılıkları Bildirenlerin Korunması Direktifi (*Directive (EU) 2019/1937 of the European Parliament and of the Council of 23 October 2019 on the protection of persons who report breaches of Union law*)

⁶⁰ Buradan itibaren “Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi” olarak anılacaktır.

⁶¹ Avrupa Komisyonu, “Communication-Digital Finance Package”, Erişim:08.03.2022, https://ec.europa.eu/info/publications/200924-digital-finance-proposals_en

Raporunu 25 Şubat 2021'de sunmuştur.⁶² “Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi” Avrupa Parlamentosunda ilgili komisyon olan Ekonomik ve Mali İşler Komisyonunun 14 Mart 2022 tarihli oturumunda oylanarak kabul edilmiş olup yasama süreci devam etmektedir.⁶³

2.3.1. Genel Yönleriyle Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi

Avrupa Komisyonunun 24 Eylül 2020 tarihli Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifinin amacı kripto varlık piyasalarının düzgün işleyişini temin ederek, tam uyumlu yeni bir AB yasal çerçevesi oluşturmaktır.⁶⁴ Tüzük ile AB finansal hizmetler mevzuatı kapsamında bulunmayan kripto varlıklar için yasal zemin ve kripto varlık hizmet sağlayıcıları ve ihraççılarına ilişkin AB genelinde ortak kurallar oluşturulmak istenmektedir. Tüzük Teklifi kabul edildiği takdirde; bütün unsurlarıyla bağlayıcı olacak ve tüm üye devletlerde doğrudan uygulanacaktır. Kripto varlıklar için üye ülkelerde geçerli olan ulusal düzenlemelerin yerini alacak⁶⁵ ve 2024'e kadar tüm üye ülkelerde ortak bir düzen tesis edecektir.⁶⁶

Tüzüğün dört genel, dört de özel amacı bulunmaktadır. Genel amaçlar; kripto varlık piyasasını yasal zemine kavuşturmak, inovasyonu ve adil rekabeti desteklemek, tüketici ve yatırımcıyı korumak, piyasa bütünlüğünü ve finansal istikrarı sağlamaktır.⁶⁷ Özel amaçlar ise şöyle sıralanabilir:

- Teknolojik tarafsızlık ilkesine göre kripto varlıkların ihracı, ticareti ve alım satım sonrası işlemlerinin önündeki düzenleyici engelleri kaldırmak,
- Kripto para ve menkul kıymet arzı yoluyla şirketlerin fon kaynaklarını artırmak,
- Kripto varlık piyasalarındaki dolandırıcılık ve yasa dışı uygulamalara karşı riskleri azaltmak,
- AB'de tüketicilerin ve yatırımcıların yeni yatırım fırsatlarına veya yeni ödeme araçlarına erişimlerini sağlamak.⁶⁸

Uzun süren müzakerelerin ardından oldukça kapsamlı şekilde hazırlanan ve teknik ayrıntılar barındıran Tüzük, dokuz ana başlık altında toplam 126 madde ve altı ekten oluşmaktadır.⁶⁹ Ana

⁶² Avrupa Parlamentosu, “Proposal For A Regulation of The European Parliament and of The Council on Markets in Crypto-Assets / Before 2020-10”, Erişim:09.03.2022, <https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/api/stages/report/02-2022/theme/a-europe-fit-for-the-digital-age/file/crypto-assets-1>

⁶³ Avrupa Parlamentosu, “Cryptocurrencies in the EU: new rules to boost benefits and curb threats”, Erişim:15.03.2022, <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20220309IPR25162/cryptocurrencies-in-the-eu-new-rules-to-boost-benefits-and-curb-threats>

⁶⁴ Avrupa Parlamentosu, “Digital finance: Markets in Crypto-assets (MiCA)”, Erişim:09.03.2022, <https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/summary.do?id=1632639&t=d&l=en>

⁶⁵ Avrupa Komisyonu, “Proposal For A Regulation of The European Parliament and of The Council on Markets in Crypto-Assets, and Amending Directive (EU) 2019/1937”, Erişim:09.03.2022, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0593>

⁶⁶ Sygna İnternet Sitesi, “MiCA: A Guide to the EU’s Proposed Markets in Crypto-Assets Regulation”, Erişim:14.03.2022, <https://www.sygna.io/blog/what-is-mica-markets-in-crypto-assets-eu-regulation-guide/>

⁶⁷ Avrupa Parlamentosu, “Digital finance: Markets in Crypto-assets (MiCA)”.

⁶⁸ Avrupa Parlamentosu, “Digital finance: Markets in Crypto-assets (MiCA)”.

⁶⁹ Avrupa Komisyonu, “Proposal For A Regulation of The European Parliament and of The Council on Markets in Crypto-Assets, and Amending Directive (EU) 2019/1937”.

başlıklar: konu, kapsam ve tanımlara ilişkin ilk başlık dışında; varlığa dayalı tokenler, elektronik para tokenleri, diğer (varlığa dayalı tokenler veya elektronik ara tokenler dışındaki) kripto varlıklar, kripto varlık hizmet sağlayıcıları için izin ve çalışma koşulları, kripto varlıkları içeren pazar suistimalinin önlenmesi; yetkili makamlar EBA ve Avrupa Menkul Kıymetler ve Piyasalar Otoritesi (*European Securities and Markets Authority-ESMA*) yetki devrine dayalı tasarruflar ve uygulama tasarrufları ile geçiş ve nihai hükümlerden oluşmaktadır.⁷⁰ Tüzüğün Avrupa Birliği Resmi Gazetesinde yayımlanmasını takip eden 120'nci gün yürürlüğe girmesi öngörülmüştür.⁷¹

Tüzüğün bütçeye getireceği yük de hesaplanmıştır. Maliyetler değişmekle birlikte her üye ülke için denetim maliyetlerinin (personel, eğitim, bilgi teknolojileri altyapısı ve özel araştırma araçları dâhil) yılda 350.000 avro ile 500.000 avro arasında gerçekleşebileceği ve tek seferlik maliyetlerin de 140.000 avro olacağı tahmin edilmektedir. Ancak ulusal kripto varlık kurumlarının uygulayacağı denetim ücretleri ile maliyetin dengelenmesi öngörülmektedir.⁷²

2.3.2. Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifinde Yer Alan Genel Düzenlemeler

Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifinde; kripto varlıkların halka arzı, kripto varlıkların bir işlem platformunda alım satıma kabul edilmesi, kripto varlık hizmet sağlayıcılarının lisanslanması ve piyasa suistimal kurallarının uygulanması gibi hususlarda düzenleme getirilmektedir.⁷³

Tüzükte kripto varlıklara yönelik olarak düzenlenen hizmetler; saklama (dijital cüzdan sağlayıcıları), kripto varlık işlem platformları, üçüncü şahıslar adına kripto varlık alım satım aracılığı, emir iletimi, piyasa yapıcılığı aracılığı ile danışmanlık hizmetleri olarak sıralanmıştır.

Tüzükte kripto varlık borsaları kendilerine verilen yetkilere göre birinci tip, ikinci tip ve üçüncü tip şeklinde üç gruba ayrılmıştır. Gruplara göre yetkiler şu şekildedir:⁷⁴

Birinci tip kripto varlık borsalarının yetkileri:

- Üçüncü kişiler adına emirlerin alınması ve iletilmesi,
- Üçüncü kişiler adına işlem talimatlarının yerine getirilmesi,
- Yeni ihraç edilen kripto varlıkların pazarlanması,
- Kripto varlıklar hakkında tavsiye verilmesi.

İkinci tip kripto varlık borsalarının yetkileri:

- Birinci tip kripto varlık borsalarının yetkilerinin yanı sıra, üçüncü kişiler adına kripto varlıkların saklanması ve yönetimi,

Üçüncü tip kripto varlık borsalarının yetkileri:

⁷⁰ Çalışkan, G.O., “Avrupa Birliği'nin Kripto Varlıklara İlişkin Güncel Yasama Çalışmaları”, s.62.

⁷¹ Avrupa Komisyonu, “Proposal For A Regulation of The European Parliament and of The Council on Markets in Crypto-Assets, and Amending Directive (EU) 2019/1937.

⁷² Avrupa Parlamentosu, “Digital finance: Markets in Crypto-assets (MiCA)”.

⁷³ TSPB, *Gösterge*, s.82-83.

⁷⁴ Avrupa Komisyonu, “Proposal For A Regulation of The European Parliament and of The Council on Markets in Crypto-Assets, and Amending Directive (EU) 2019/1937.

- Birinci ve ikinci tip kripto varlık borsalarının yetkilerine ilave olarak,
- Kripto varlıkların resmi para birimleri ile alım satımı,
- Kripto varlıkların diğer kripto varlıklar karşılığında alım satımı,
- Kripto varlık işlem platformu işletilmesi.

Tüzük ile öngörülen düzenlemelerden biri de kripto varlık borsaları için sermaye yükümlülüğüdür. Buna göre, birinci tip kripto varlık borsaları için 50 bin avro, ikinci tip borsalar için 125 bin avro ve üçüncü tip borsalar için 150 bin avro asgari sermaye tutarı öngörülmektedir.⁷⁵

Bir şirketin kripto varlık hizmeti sağlayıcısı olabilmek için üye ülkenin yetkili kamu kurumuna yetkilendirme başvurusu yapması Tüzükte düzenlenmektedir. Söz konusu şirketin bütün yönetim kurulu üyelerinin üye ülkenin kara para aklamaya ve terörle mücadeleye ilişkin mevzuatını ihlal etmediğini kanıtlayan adli sicil belgelerini ibrazı istenmektedir.⁷⁶

Tüzükte kripto varlık ihraççısı olan şirketlerin, kara para aklanması ve terörizmin finansmanının önlenmesine ilişkin olarak Avrupa Parlamentosu tarafından çıkarılan 2015/849 sayılı AB Direktifine uymakla yükümlü olacakları belirtilmektedir.⁷⁷

Tüzükte kripto varlık madenciliği yasaklanmamış, madencilik faaliyetine ilişkin olarak sadece şu hükme yer verilmiştir: “Kripto varlıklar, dağıtık defter teknolojisinin korunması veya işlemlerin onaylanmasının ödülü olarak madencilikle oluşturulurlar.”⁷⁸

Tüzükte kripto varlık tüketicilerini korumak için de bazı hükümlere yer verilmiştir. Kripto varlık tüketicisi ticaret, iş veya mesleki amaçlar dışında hareket eden gerçek kişi olarak tanımlanmıştır.⁷⁹ Bu tanıma göre bir kişinin kripto varlık tüketicisi olarak nitelendirilmesi için kripto varlık alım satımını bir meslek veya devamlı suretle yaptığı bir ticaret veya iş alanı olarak yapmaması gerekmektedir.⁸⁰

Tüzükte, kripto varlık piyasalarını düzenlemek ve denetlemekle görevlendirilen kamu kurumlarının, kripto varlık hizmet sağlayıcılarını ve kripto varlık ihraççıları, tüketicilerin korunmasını sağlayacak her türlü bilgiyi yayınlamakla ve tüketicileri bilgilendirmekle yükümlü tutacakları düzenlenmektedir.⁸¹

Ayrıca Tüzükte kripto varlık piyasalarını düzenleyen ve denetleyen kamu kurumlarının, kripto varlık ihraççılarının ve kripto varlık hizmet sağlayıcılarının faaliyetleri ile ilgili olarak vergi

⁷⁵ Avrupa Komisyonu, “Proposal For A Regulation of The European Parliament and of The Council on Markets in Crypto-Assets, and Amending Directive (EU) 2019/1937.”

⁷⁶ Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi Madde 54.

⁷⁷ Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi Madde 20.

⁷⁸ Avrupa Komisyonu, “Proposal For A Regulation of The European Parliament and of The Council on Markets in Crypto-Assets, and Amending Directive (EU) 2019/1937.

⁷⁹ Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi Madde 3.

⁸⁰ Avrupa Komisyonu, “Proposal For A Regulation of The European Parliament and of The Council on Markets in Crypto-Assets, and Amending Directive (EU) 2019/1937.

⁸¹ Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 82.

denetimi yapan yetkili kamu kurumları ile iş birliği yapmaları gerektiği⁸² düzenlenmektedir.⁸³

Tüzük incelendiğinde kripto varlıklardan elde edilen gelirlerin vergilendirilmesi konusunda üye ülkeleri bağlayıcı ortak bir düzenlemeye yer verilmediği, bu konunun Avrupa Parlamentosu tarafından üye ülkelerin kendi iç düzenlemelerine bırakıldığı bununla birlikte sadece kripto varlık piyasalarını düzenleyen ve denetleyen kamu kurumları ile vergi denetimi yapan kurumlar arasında iş birliği yapılması konusunda düzenlemelere yer verildiği görülmektedir.

2.3.3. Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifinde Yer Alan Kripto Varlık Türleri

Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifinde kripto varlıklar genel olarak; dağıtık defter teknolojisi veya benzer teknoloji kullanılarak elektronik olarak aktarılabilen ve saklanabilen değer veya hakların dijital bir temsili olarak nitelendirilmiştir. Tüzük kapsamında üç kripto varlık grubu söz konusudur ve her biri için farklı düzenlemeler öngörülmektedir. Bunlar:

- i. Varlığa Dayalı Tokenler (*Stablecoin*),
- ii. Elektronik Para Tokenler (*E-Money Token*) ve
- iii. Varlığa Dayalı Tokenler İle Elektronik Para Tokenler Dışındaki Diğer Kripto Varlıklardır.^{84,85}

Tüzük ile kripto varlıkların ihraç koşulları da belirlenmektedir. Kripto varlıkların türlerine göre ihraç koşulları da değişmektedir. Varlığa dayalı tokenler ile elektronik para tokenler için ihraç koşulları özel olarak belirtilirken, bunlar dışında kalan kripto varlıklar için genel prensipler belirlenmiştir.

2.3.3.1. Varlığa Dayalı Tokenler

Varlığa dayalı tokenler, yasal ödeme aracı olan birkaç itibari (fiat) para biriminin (dolar, avro, sterlin vb.) bir veya birkaç emtianın (altın, gümüş vb.) veya bir veya birkaç kripto varlığın veya bunların tümünün birleşiminin değerine atıfta bulunarak sabit bir değeri korumayı amaçlayan bir kripto varlıktır.^{86,87}

Varlığa dayalı tokenlerin ihracı için, ihraççıların AB’de yerleşik bir tüzel kişilik olması ve üye ülkedeki düzenleyici otoritelerden lisans alması beklenmektedir.⁸⁸

⁸² Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 85 ve 110.

⁸³ Avrupa Komisyonu, “Proposal For A Regulation of The European Parliament and of The Council on Markets in Crypto-Assets, and Amending Directive (EU) 2019/1937.

⁸⁴ TSPB, *Gösterge*, s.82-83.

⁸⁵ İmal, F.H., “Avrupa Birliği Kripto Varlıklar Piyasası Düzenlemesi”, 13 Aralık 2021, Erişim:15.03.2022, <https://universalhukuk.com/AVRUPA-BIRLIGI-KRIPTO-VARLIKLAR-PIYASASI-DUZENLEMESI>

⁸⁶ TSPB, *Gösterge*, s.82-83.

⁸⁷ Griga, V., “Decrypting the proposed EU Regulation on Markets in Crypto-Assets”, Erişim:14.03.2022, <https://www.bpv-grigorescu.com/publications/decrypting-the-proposed-eu-regulation-on-markets-in-crypto-assets/>

⁸⁸ Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 15.

Bununla birlikte; diğer kripto varlık ihraçlarından farklı olarak bu ürünleri ihraç eden şirketlere asgari sermaye gerekliliği getirilmiştir. Buna göre ihraççının 350.000 avro veya ortalama rezerv varlıklarının asgari %2'si tutarında sermayesi olmalıdır.⁸⁹

Varlığa dayalı tokenlerin ihracı için, hazırlanan izahnamenin (Beyaz Kitap-*White Paper*)⁹⁰ düzenleyici otoriteye sunulması ve düzenleyici otoritenin de bunu onaylaması beklenmektedir.⁹¹ Bu izahname diğer kripto varlıkların izahnamelerinden daha detaylı olarak sunulmaktadır.⁹² Ayrıca zaman içinde bu izahnamelerde yapılacak esaslı değişikliklerin de üye ülkelerin yetkili makamlarına sunulması gerekmektedir.⁹³

Düzenleyici otoriteye sunulan başvurunun 3 ay içerisinde sonuçlanması beklenmektedir. Düzenleyici otorite değerlendirme sonucunu EBA, ESMA ve Avrupa Merkez Bankası'na (*European Central Bank-ECB*) da sunmakta ve bu kurumların da iki ay içerisinde başvuru hakkında bir görüş vermesi öngörülmektedir.⁹⁴ Düzenleyici otorite kurumların görüşünü aldıktan sonra 1 ay içinde yetki verme veya reddetme yönünde bir gerekçeli karar alacak ve bu kararı 5 iş günü içinde ihraççıya bildirecektir.⁹⁵

İhraççıya verilen lisansın verilen yetkiyi kullanmama, yetki alanını ihlal etme, yetkiyi kullanmaktan vazgeçme veya yetkiyi alırken yanlış beyanda bulunma gibi hallerde iptal edilebileceği de Tüzükte detaylıca düzenlenmektedir.⁹⁶

İhraççıların, yatırımcıların çıkarları doğrultusunda dürüst, adil ve profesyonelce hareket etme zorunluluğu bulunmaktadır.⁹⁷ Söz konusu yükümlülükler uymayan ihraççılardan sözleşmeyi ihlal etmelerinden kaynaklı zararların istenmesi söz konusu olacaktır.⁹⁸

Ayrıca en az ayda bir internet sitelerinde açık, doğru ve şeffaf bir şekilde dolaşımdaki tokenlerin miktarını ve karşılığındaki rezerv varlıkların değerini ve bileşimini açıklamak zorundadır. Bunun yanı sıra rezerv varlıkların muhasebe denetim sonuçlarının ve bu token ile rezerv varlığın üzerinde önemli derecede etki yaratacak önemli olayların mümkün olan en kısa sürede internet siteleri üzerinden paylaşılması gerekmektedir.⁹⁹ Yönetim makamlarındaki değişikliklerin de düzenleyici otoriteye bildirilme yükümlülüğü bulunmaktadır.¹⁰⁰

EBA belirli durumlarda bazı varlığa dayalı tokenleri kendi inisiyatifiyle veya ihraççının talebi

⁸⁹ Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 31.

⁹⁰ Teknik doküman olarak adlandırılmakla birlikte çalışmada “White Paper”ın Türkçe anlamı için SPK’ya ait “izahnameye benzer bir doküman” ifadesi kabul edilmiş ve “İzahname” terimi bu anlamı içerecek şekilde kullanılmıştır. (Kaynak: SPK, “Sermaye Piyasası Kurulu Bülteni 2018/42” 27 Eylül 2018, Erişim:09.03.2022, <https://www.spk.gov.tr/Bulten/Goster?year=2018&no=42>)

⁹¹ Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 16.

⁹² Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 17.

⁹³ Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 21.

⁹⁴ Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 18.

⁹⁵ Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 19.

⁹⁶ Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 20.

⁹⁷ Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 23.

⁹⁸ Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 14.

⁹⁹ Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 26.

¹⁰⁰ Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 29.

üzerine “önemli” olarak sınıflandırabilir. Bu sınıflandırmada dikkate alınacak hususlar şu şekildedir: i) müşteri tabanının büyüklüğü, ii) tokenlerin piyasa değeri, iii) tokenlere ilişkin işlemlerin sayısı ve değeri, iv) rezerv varlıkların değeri, v) ihraççısının sınır ötesi faaliyetlerinin önemi vi) finans sistemindeki bağlantılar.¹⁰¹

Varlığa dayalı token ihraççıları daima bir varlık rezervini tutmak zorundadır. İhraççılar söz konusu rezervlerin değer istikrarını sağlayıcı şekilde yönetilmelerini ve 6 ayda bir muhasebe denetiminden geçirilmelerini sağlamakla yükümlüdür.¹⁰² Ayrıca rezervlerin ihraççıların kendi varlıklarından bağımsız olması gerektiği kuralı bulunmaktadır. Bunun yanı sıra bu rezervlerin nerede ve ne şekilde saklanacağı da detaylı şekilde Tüzükte düzenlenmektedir.¹⁰³

İhraççılar, tuttuğu bu rezerv varlıkları asgari piyasa riski bulunan ve yüksek likiditeye sahip olan finansal araçlarda değerlendirmekle yükümlüdür. Aksi halde değer dalgalanmalarından doğacak zarardan kendileri sorumludur.¹⁰⁴

Varlığa dayalı token yatırımcılarının asgari düzeyde şu hakları bulunmaktadır: (i) likidite hakkı; (ii) varlığa dayalı token değerinin, dayanak varlıkların veya rezerv varlıkların değerinden önemli ölçüde farklı olduğu durumlarda itfa hakkı; (iii) düzenli bir şekilde tasfiye olması veya ihraççının faaliyetini durdurması durumunda rezerv varlıkların yatırımcılara nasıl paylaşılacağına belirlenmesi.¹⁰⁵

Varlığa dayalı token ihraççılarının yatırımcılarına söz konusu tokeni elinde tutma süresine göre faiz kazancı veya başkaca bir çıkar sunması yasaklanmıştır.¹⁰⁶

Varlığa dayalı token ihraçlarında doğrudan veya dolaylı olarak elde tutulan sermayenin %10'una sahip olan veya oy hakkı bulunan kişi veya kurumların nitelikli yatırımcı (*qualifying holder*) olarak tanımlanması söz konusudur ve düzenleyici otoritelere bildirilmesi beklenmektedir.¹⁰⁷

Ayrıca, ihraççının veya herhangi bir yatırımcının tokenlerin toplam piyasa değerinin %10 veya daha fazlasına sahip olması talebi de düzenleyici otoritenin onayına tabidir. %20, %30, %40, %50 ve daha fazla pay sahibi olmak istenmesi halinde düzenleyici otoriteye yazılı bildirimde bulunulması istenmektedir. Benzer şekilde, söz konusu oranlarda pay sahibi olan kişi ve kurumların paylarını satması halinde de bilgilendirme yapılmalıdır.¹⁰⁸

2.3.3.2. Elektronik Para Tokenler

Elektronik para tokenler, bir değişim aracı olarak kullanılacak olan ve yasal itibari para biriminin değerine bağlı olarak istikrarlı bir değeri sürdürmeyi amaçlayan kripto varlıklardır. Elektronik para tokenler varlıkların, “AB Elektronik Para Direktifi”nde yer alan elektronik

¹⁰¹ Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 39.

¹⁰² Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 32.

¹⁰³ Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 33.

¹⁰⁴ Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 34.

¹⁰⁵ Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 35.

¹⁰⁶ Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 36.

¹⁰⁷ Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 37.

¹⁰⁸ Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 37.

paraya benzer şekilde işlevi yani ödeme aracı olarak kullanımını vardır. Bu varlıklar tek bir itibari para birimine bağlıdır.^{109,110}

Tüzük ile elektronik para tokenlerin ihraç edilebilmesi ve kripto varlık borsalarında alım satımının yapılabilmesi için birtakım zorunluluklar getirilmektedir. Buna göre bu türden kripto varlıkların ihraççısı; yetkilendirilmiş bir kredi kuruluşu veya elektronik para kuruluşu olmalı, 2009/110/EC sayılı Direktifin ilgili bölümlerinde sayılan şartları taşımaları ve yetkili otorite tarafından onaylanmış izahnameyi yayımlamış olmalıdır. Pazarlanmış, dağıtılmış ve nitelikleri spesifik olarak belirtilmiş yatırımcılar tarafından tutulan elektronik para tokenler bu zorunluluklardan istisna tutulmuştur.¹¹¹

Yine 2009/110/EC sayılı Direktife dayanılarak, elektronik para token ihraççıları ve kripto varlık borsaları tarafından, elektronik para token sahiplerine elektronik para token bulundurma süresine göre faiz ödenmesi veya başka bir fayda sağlanması yasaklanmıştır.¹¹²

AB sınırları içinde bir elektronik para tokenin dolaşıma sunulmasından önce veya bu konuda yetki alınmasından önce, ihraççının kendi internet sitesinde izahnameyi yayımlamış olması gerekmektedir. İzahnamada bulunması gereken unsurlar ise şu şekildedir:¹¹³

- İhraççının tanımı,
- Projenin detaylı açıklaması ile projenin tasarımı ve geliştirilmesinde rol almış başlıca katılımcıların sunumu,
- Tokenlerin dağıtımına ve kripto varlık borsalarında alım satımına ilişkin bilgiler,
- Tokenlerin bulundurulması, saklanması ve transferi hususlarında ihraççının sahip olduğu teknoloji ve standartlara ilişkin bilgiler,
- Teknolojik riskler de dâhil olmak üzere, ihraççıya, elektronik para tokenine ve projenin uygulanmasına ilişkin riskler,
- Tüzük metninin Ek'inde gösterilen kamuyu aydınlatma bilgileri.

Yukarıda sayılan unsurların yanlış anlamaya mahal vermeyecek şekilde açık şekilde belirtilmesi gerekmektedir. Ayrıca izahnamede, gerekli tüm unsurlara yer verildiği ve bilgilerin doğru olduğu yönünde ihraççının yönetim organı tarafından beyan bulunmalıdır. Her izahnamenin tarihli olmalı öngörülmüştür. İzahname, ülkenin resmi dillerinden en az biri ile veya uluslararası finans alanında alışlagelmiş bir dilde yazılmalıdır.¹¹⁴

İhraççının izahnameye ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmemesi halinde, elektronik para token sahibi yatırımcının bundan dolayı uğradığı zararı ihraççıdan talep edebileceği

¹⁰⁹ TSPB, *Gösterge*, s.82-83.

¹¹⁰ Kaplan, L., "Crypto Assets Overview of the Legal and Regulatory Framework in the EU and UK", Erişim: 14.03.2022, https://www.bceao.int/sites/default/files/inline-files/Session%203_World%20Bank%20Presentation%20Crypto%20Assets.pdf

¹¹¹ Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 43.

¹¹² Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 45.

¹¹³ Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 46.

¹¹⁴ Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 46.

belirtilmiştir. Bu durumda ihlali ispatla yükümlü olan taraf elektronik para token sahibi yatırımcıdır.¹¹⁵

Elektronik para tokenlerinin pazarlama faaliyetlerinin açık ve yanlış anlamaya mahal vermeyecek şekilde yapılması ve pazarlama faaliyetlerinin izahnamede yer alan bilgileri doğru yansıtması zorunlu tutulmuştur.¹¹⁶

2.3.3.3. Varlığa Dayalı Tokenler ile Elektronik Para Tokenler Dışındaki Diğer Kripto Varlıklar

Öncelikle varlığa dayalı tokenler ile elektronik para tokenler dışında kalan grup için AB içerisinde ihraççı olabilmek iki koşula bağlanmaktadır: i) tüzel kişilik olunması ii) teknik bilgilerin yer aldığı izahname taslağının hazırlanarak ilgili düzenleyici otorite bilgilendirildikten sonra yayınlaması. İzahnamelerini yayımladıktan sonra ihraççılar, AB sınırları içerisinde kripto varlıklarını sunabilir veya ticari bir platformda alım satım yapabilmek için başvuruda bulunabilir.¹¹⁷

Kripto varlık ihraç edilirken sıklıkla beraberinde açıklanan izahnamenin sunulması isteğe bırakılmayıp bazı istinaların dışında zorunlu kılınmıştır. İzahnamenin içermesi gereken asgari içerik bileşenleri de ayrıca belirtilmiştir. Buna göre AB’de kripto varlık ihraç ederken açıklanması gereken izahnamede kripto varlık ihraççısı ve projeden sorumlu olan tüm tarafların ve projenin ayrıntılı bilgilerini (kimlik, kripto varlık türü, halka sunulma amacı vb.) ihraç edilecek kripto varlığın miktarı, kripto varlıklara bağlı hak ve yükümlülüklerin ve bu hakların kullanılmasına ilişkin usul ve koşulların ayrıntılı bir açıklaması, kullanılan teknoloji ve standartlar hakkında bilgi, projenin uygulanması ile ilgili risklerin ayrıntılı bir açıklaması gibi bilgiler yer almalıdır.¹¹⁸ İzahnamenin ihraçtan en az 20 gün önce ilgili üye ülkenin düzenleyici otoritesine sunulması gerekmektedir.¹¹⁹

Bununla birlikte İhraççılar kripto varlıklarının izahnamelerinde yatırımcıların kararını etkileyebilecek önemli değişiklikler yapabilmekle birlikte bu değişiklikleri en kısa sürede tüm kamuoyuna duyurmakla yükümlü tutulmaktadır.¹²⁰

Ayrıca Tüzükte, tüketicinin bir kripto varlığı satın almak için yaptığı sözleşmeden 14 gün içerisinde herhangi bir cayma bedeli ödemedi ve herhangi bir sebep göstermeden geri çekilebileceği belirtilmiştir. Söz konusu süre kripto varlığı satın almak için sözleşme yaptığı günden itibaren başlamaktadır. Eğer tüketici geri çekilme süresi içinde sözleşmeden çekilmiş ise bu tüketicinin kripto varlık için ödemiş olduğu bedel satıcı tarafından kendisine geri ödenir. Geri ödeme, tüketici aksini kabul etmedikçe, tüketicinin kripto varlığı satın almak için kullandığı aynı ödeme araçları kullanılarak gerçekleştirilir. Geri ödeme, kripto varlığın tüketici

¹¹⁵ Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 47.

¹¹⁶ Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 48.

¹¹⁷ Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 4.

¹¹⁸ Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 5.

¹¹⁹ Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 7.

¹²⁰ Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 11.

tarafından satıcıya iade edildiği günden itibaren 14 gün içerisinde yapılır.¹²¹

Ayrıca ihraççıların uyması gereken şu tür yükümlülükler de belirlenmiştir: i) dürüst, adil ve profesyonelce hareket etmek; ii) yatırımcılarla adil, açık ve yanıltıcı olmayan bir şekilde iletişim kurmak; iii) doğabilecek her türlü çıkar çatışmasını belirlemek, önlemek, yönetmek ve yatırımcılar ile paylaşmak; iv) tüm sistemlerini ve güvenlik erişim protokollerini Birlik standartlarına uygun olarak kurmak.¹²² Söz konusu yükümlülüklere uymayan ihraççılardan sözleşmeyi ihlal etmelerinden kaynaklı zararların istenmesi söz konusu olacaktır.¹²³

2.4. Birleşik Krallık

Birleşik Krallık'ta kripto varlıklara özel bir finansal düzenleyici rejim bulunmamaktadır. Kripto varlıklar ile ilgili genel bir yasak yoktur ve kripto varlık madenciliği yapmak mümkündür.¹²⁴

Birleşik Krallık'ta kripto paralar konusu sadece kara paranın aklanması ve terörün finansmanının önlenmesi konularında düzenlenmiştir.¹²⁵ Kapsayıcı bir düzenleyici çerçeve henüz belirlenmemiştir. Kripto varlıkların düzenlenmesi girişimleri devam etmektedir.¹²⁶

Mali yaptırım düzenlemelerine göre kripto varlıklar diğer finansal varlık türlerinden farklı değildir. Kripto varlıkların ekonomik yaptırımları atlatmak için kullanılması, "Kara Para Aklama, Terörün Finansmanı ve Para Transferi (Ödeyene İlişkin Bilgiler) Yönetmeliği 2017" (*The Money Laundering, Terrorist Financing and Transfer of Funds (Information on the Payer) Regulations 2017*) ve "2018 Yaptırımlar ve Kara Para Aklamayı Önleme Yasası" kapsamında ceza gerektiren bir suç olarak kabul edilmektedir.¹²⁷ Finansal Yönetim Otoritesi (*Financial Conduct Authority-FCA*) kurallarına göre kripto varlık firmalarından yaptırımlarla ilgili yasal yükümlülüklere uymaları istenmektedir. "2017 Kara Para Aklama Düzenlemeleri"nin dışında firmaların bazı ek kontrolleri uygulamaları gerekmektedir. Bu ek kontrollerden bazıları şunlardır:

- İş geneli ile müşteri risk değerlendirmelerini güncel tutmak,
- Müşteri katılımı ve durum tespiti süreçleri ile mülkiyeti veya fon kaynağını gizlemek için kurumsal araçları kullanan müşterilerin belirlenmesini sağlamak,
- İlgili yaptırımların güncel listesi çerçevesinde müşterilerin ve işlemlerinin taranarak gözden geçirilmesi ve yaptırım ihlallerini ortaya çıkartacak faaliyetleri belirlemek için etkin bir taramanın yapılmasını sağlamak,

¹²¹ Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 12.

¹²² Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 13.

¹²³ Kripto Varlık Piyasalarına İlişkin Tüzük Teklifi, Madde 14.

¹²⁴ Global Legal Insights İnternet Sitesi, "Blockchain & Cryptocurrency Laws and Regulations-United Kingdom", Erişim:11.03.2022, <https://www.globallegalinsights.com/practice-areas/blockchain-laws-and-regulations/usa>

¹²⁵ Financial Conduct Authority, "Cryptoassets", Erişim:11.03.2022, <https://www.fca.org.uk/consumers/cryptoassets>

¹²⁶ TSPB, *Gösterge*, s.109.

¹²⁷ Financial Conduct Authority, "Joint statement from UK financial regulatory authorities on sanctions and the cryptoasset sector", 11 Mart 2022, Erişim:11.03.2022, <https://www.fca.org.uk/news/statements/uk-financial-regulatory-authorities-sanctions-cryptoasset-sector>

- Müşteri profilinin dışında olan kişiler veya şüpheli faaliyetleri tespit etmek ve bunların hızlı bir şekilde FCA'ya bildirmek.¹²⁸

Birleşik Krallık'ta kripto paraların satışında başlıca düzenleyici unsurlar üçe ayrılır: (i) Birleşik Krallık izahname kuralları; (ii) mali teşviklere dair kısıtlamalar ve (iii) tüketicinin korunması ve çevrimiçi/mesafeli satış mevzuatı.¹²⁹

Birleşik Krallık'ta halen kripto varlıklara yönelik özel bir vergi kuralı bulunmamaktadır. Bu nedenle, mevcut vergi ilke ve kuralları geçerlidir.¹³⁰ Kripto varlıkların vergilendirilmesine ilişkin kesin bir politika olmamasına rağmen, Birleşik Krallık Gelir ve Gümrük İdaresi¹³¹ (*Her Majesty's Revenue and Customs-HMRC*), kripto varlıkların vergilendirilmesiyle ilgili biri bireyler için diğeri işletmeler için olmak üzere iki politika belgesi yayınlamıştır. Bu alanda bireylerin ve işletmelerin vergilendirilmesi olmak üzere iki ayrı vergilendirme söz konusudur.¹³²

Bireysel Vergilendirme: Sermaye kazancı vergisi ve gelir vergisi, koşullara bağlı olarak kripto varlık işlemleri için geçerli olabilmektedir. HMRC, kripto para birimlerini yasal para olarak görmediğini açıklamıştır. Veraset vergisi söz konusu olduğunda kripto varlıklar mülk olarak değerlendirilebilmektedir. HMRC'ye göre bir kişi tarafından kripto para alım ve satımı kişisel yatırım faaliyeti anlamına gelmektedir. Bu sebeple bireyler kripto paraların elden çıkarılmasıyla elde ettikleri kazanç için sermaye kazancı vergisini ödemek durumundadır. Bireyler, kripto madenciliği geliri ile işverenlerinden nakit olmayan ödeme şeklinde aldıkları kripto varlıklar için gelir vergisi ve ulusal sigorta katkı paylarını ödemekle yükümlüdür.^{133,134} Kripto varlık borsalarının her zaman var olamayabileceğinden hareketle her kripto varlık işlemi için ayrı kayıt tutma sorumluluğu kişiye yüklenmiş olup kayıtların içereceği asgari değişkenler¹³⁵ belirtilenmiştir.¹³⁶

İşletmelerin Vergilendirilmesi: HMRC tarafından mevcut kripto varlık türleri para veya para birimi olarak değerlendirmedeği için kripto varlıklara kurumlar vergisi uygulanmamaktadır. Kripto para alım satımında, madenciliğinde veya ticaretinde gelir ve gider kurumlar vergisi

¹²⁸ Financial Conduct Authority, "Joint statement from UK financial regulatory authorities on sanctions and the cryptoasset sector".

¹²⁹ Global Legal Insights İnternet Sitesi, "Blockchain & Cryptocurrency Laws and Regulations-United Kingdom".

¹³⁰ Global Legal Insights İnternet Sitesi, "Blockchain & Cryptocurrency Laws and Regulations-United Kingdom".

¹³¹ HM Revenue & Customs, Birleşik Krallık'ta, vergilerin toplanmasından, ödenmesinden, yönetilmesinden ve uygulanmasından sorumludur. (Kaynak: Government of UK, "About us", Erişim:15.03.2022, <https://www.gov.uk/government/organisations/hm-revenue-customs/about>)

¹³² Global Legal Insights İnternet Sitesi, "Blockchain & Cryptocurrency Laws and Regulations-United Kingdom".

¹³³ HM Revenue & Customs, "Cryptoassets Manual", Erişim:14.03.2022, <https://www.gov.uk/hmrc-internal-manuals/cryptoassets-manual/crypto20050>

¹³⁴ Global Legal Insights İnternet Sitesi, "Blockchain & Cryptocurrency Laws and Regulations-United Kingdom".

¹³⁵ Bunlar: kripto varlığın türü, işlem tarihi, kripto varlığın satın alınıp alınmadığı, birim, işlem tarihi itibarıyla sterlin cinsinden işlemin değeri, elde tutulan yatırım birimlerinin kümülatif toplamı ve banka hesap özetleri ve cüzdan adresleridir.

¹³⁶ Global Legal Insights İnternet Sitesi, "Blockchain & Cryptocurrency Laws and Regulations-United Kingdom".

amaçları doğrultusunda o işletmenin ticari kârına dahil edilmektedir. Örneğin, bir şirket, ödemelerde müşterilerden kripto para kabul ederse veya bunları tedarikçilere ödeme yapmak için kullanırsa, verilen veya alınan kripto paranın vergiye tabi ticari kârlar içinde muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.¹³⁷

Kripto para kullanımı durumunda KDV, KDV'ne tabi herhangi bir mal veya hizmette olduğu gibi normal şekilde ödenir. Mal veya hizmetin değeri, işlemin gerçekleştiği andaki kripto paranın sterlin değerinin karşılığıdır.¹³⁸

Birleşik Krallık sınırlarından girişte kripto para varlığını beyan etmeyi düzenleyen herhangi bir sınır kısıtlaması bulunmamaktadır. Resmi para olarak üzerinde 10.000 sterlin veya avrodan fazla nakit taşıyan kişilerin beyanı gerekirken kripto paralar için böyle bir gereklilik yoktur.¹³⁹

Birleşik Krallık'ta kripto varlık değişimi hizmetlerini sunan kripto otomatik vezme makinelerinin (*Automated Teller Machine-ATM*) FCA'ya kayıtlı olması ve Birleşik Krallık'taki kara para aklama düzenlemeleri çerçevesinde hizmet sunması gerekmektedir. Buna rağmen halen Birleşik Krallık'ta kayıtlı olan kripto varlık firmaları arasında kripto ATM hizmetleri onayı alan firma bulunmamaktadır. Birleşik Krallık'ta faaliyet gösteren ATM'ler yasal zemin olmadan hizmet vermektedir. FCA'nın 11 Mart 2022 tarihli açıklamasına göre bu ATM'ler kaldırılacaktır.¹⁴⁰

2.5. Çin

Çin Hükümeti kripto varlık sektörüne olumlu bakmamaktadır. Nitekim Çinli yetkililer, kripto varlık piyasalarından uzak durmaları için halka defalarca uyarılarda bulunmuştur.¹⁴¹ Çin Merkez Bankası, 2013 yılında finans kurumlarının Bitcoin işlemlerini yürütmesini yasaklamıştır. 2017 yılında yerel kripto varlık borsaları, 2021'de ise kripto varlık madenciliği, kripto varlık alım-satımı ve bütün kripto borsaları yasaklanmıştır.¹⁴² 2021 yılında getirilen bu yasaklayıcı düzenlemeler Çin'de büyük bir kripto varlık satışına yol açmıştır. Bununla birlikte Çin'in internet güvenlik sisteminin yakalayamadığı bazı yabancı platformlarda ve internet sitelerinde kripto varlık alım ve satımı yapılabilmektedir. Çin'in yakın zamanda kripto varlık

¹³⁷ Global Legal Insights İnternet Sitesi, "Blockchain & Cryptocurrency Laws and Regulations-United Kingdom".

¹³⁸ Global Legal Insights İnternet Sitesi, "Blockchain & Cryptocurrency Laws and Regulations-United Kingdom".

¹³⁹ Global Legal Insights İnternet Sitesi, "Blockchain & Cryptocurrency Laws and Regulations-United Kingdom".

¹⁴⁰ Financial Conduct Authority, "Warning on illegal crypto ATMs operating in the UK", 11 Mart 2022, Erişim: 11.03.2022, <https://www.fca.org.uk/news/news-stories/warning-illegal-crypto-atms-operating-uk>

¹⁴¹ Euronews, "Bitcoin ban: These are the countries where crypto is restricted or illegal", 24 Eylül 2021, Erişim: 08.03.2022, <https://www.euronews.com/next/2022/01/11/bitcoin-ban-these-are-the-countries-where-crypto-is-restricted-or-illegal2>

¹⁴² Comply Advantage İnternet Sitesi, "Cryptocurrency Regulations Around the World", Erişim: 08.03.2022, <https://complyadvantage.com/insights/cryptocurrency-regulations-around-world/>

birimleri üzerindeki yasağını kaldırmayı veya gevşetmeyi planladığına dair bir gösterge bulunmamaktadır.¹⁴³

Öte yandan Çin Merkez Bankası yıllardır resmi bir dijital para birimini kullanıma hazır hale getirmek için çalışmaktadır. e-CNY adı verilen dijital para biriminin Çin'in çeşitli şehirlerinde kullanılmasına ilişkin pilot testlerin 2021 yılında tamamlandığı açıklanmıştır.¹⁴⁴ e-CNY, nakit ve madeni paraların yerini alacak şekilde geliştirilmiştir. Bu sebeple e-CNY'nin mal ve hizmetlerin alım ve satımında, faturaların ödenmesinde, nakliye ve geçiş ücretlerinin tahsilinde bir ödeme aracı olarak kullanılması öngörülmektedir. Çin Merkez Bankası, e-CNY vasıtasıyla Çin halkının para işlemlerini daha yakından izlemeyi hedeflemektedir.¹⁴⁵ Çin Hükümeti, bireylerin ve şirketlerin dijital ortamda kripto varlıkları değil e-CNY'yi kullanmalarını planlamakta, bu sebeple kripto para birimlerinin kullanımını yasaklayıcı bir politika uygulamaktadır.

2.6. El Salvador

Orta Amerika ülkesi El Salvador, yasal düzenleme ile bir kripto varlığı resmi para birimi olarak kabul eden ilk ülke olmuştur. El Salvador her ne kadar kripto varlıklarla ilişkilendirilebilecek her alanda yasal düzenleme yapmamış olsa da, Mart 2022 itibarıyla bir kripto varlığı resmi para birimi olarak kabul eden tek ülke olmasından kaynaklı önemine binaen bu çalışmada incelenen ülkeler arasında yer verilmiştir.

Hâlihazırda El Salvador'da Bitcoin yasal olarak tanınmış ve ödeme aracı olarak kabul edilmiştir. Ülkede kripto varlık sahibi olmak, alım satımını yapmak, alım satımına aracılık etmek ve kripto varlık madenciliği yapmak serbest olup, söz konusu faaliyetlerden elde edilen kazançlar üzerinden vergi alınmamaktadır.

El Salvador Devlet Başkanı Nayib Bukele'nin Haziran 2021'de Bitcoin'in resmi para birimi olarak tanınmasına ilişkin verdiği kanun teklifi Parlamentoda kabul edilmiş, ardından söz konusu Kanun kabulünden üç ay sonra 8 Eylül 2021 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Böylece daha önce para birimi olarak ABD dolarının kullanıldığı El Salvador'da, Bitcoin de yasal olarak tedavüle girmiştir. Dolayısıyla El Salvador'da işletmelerin alışverişte Bitcoin'i kabul etme süreci başlamış, ayrıca şirketlere ve vatandaşlara vergi ödemelerini dahi Bitcoin ile yapabilmeye imkânı tanınmıştır. El Salvador'un bu girişimi, blokzincir temelli kripto varlıkların yasal para olarak kabul görmesi açısından önemli bir gelişme olarak değerlendirilmiştir.¹⁴⁶

El Salvador Başkanı Bukele'nin Parlamenteoya gönderdiği kanun teklifinin gerekçesinde; ülke nüfusunun yaklaşık %70'inin geleneksel finansal hizmetlere erişimi olmadığı, bu alandaki

¹⁴³ Comply Advantage İnternet Sitesi, "Cryptocurrency Regulations Around the World".

¹⁴⁴ Comply Advantage İnternet Sitesi, "Cryptocurrency Regulations Around the World".

¹⁴⁵ Euronews, "Bitcoin ban: These are the countries where crypto is restricted or illegal".

¹⁴⁶ Anadolu Ajansı, "El Salvador, Bitcoin'i resmen tedavüle sokan ilk ülke oldu", 07 Eylül 2021,

Erişim:08.03.2022, <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/el-salvador-bitcoini-resmen-tedavule-sokan-ilk-ulke-oldu/2357795> ;

Deran A., Dikmen B.B., Özçelik M., "Blok Zinciri Teknolojisinin Ödeme Sistemleri, Muhasebe Bilgi Sistemi ve Denetim Sürecine Etkisi; Kripto Varlıkların Finansal Tablolarda Raporlanması", *Erciyes Akademi Dergisi*, C:35, S:3, 2021, s.1218, Erişim:08.03.2022, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1843422>

imkânların iyileştirilmesinin devletin görevi olduğu ve vatandaşların menfaatine olacak şekilde ulusal refahın artırılması ve ekonomik büyümenin desteklenmesi için dijital para birimlerinin kullanıma sokulması gerektiği ifade edilmiştir.¹⁴⁷

Dolayısıyla nüfusun büyük bölümünün geleneksel finansal hizmetlere erişiminin kısıtlı olduğu ülkede, Bitcoin'in erişilebilir yapısıyla bu durumu düzeltmeye katkı sağlaması amaçlanmıştır. Nitekim Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren bir ay içinde El Salvador nüfusunun yaklaşık %46'sı El Salvador devleti destekli "Chivo" adlı elektronik Bitcoin cüzdanını yüklemiş, böylece ülkede Bitcoin cüzdanı sahibi sayısı geleneksel banka hesabı olanların sayısını geçmiştir. Bu gelişme neticesinde, El Salvador Hükümetince Chivo cüzdan kullanımına ilişkin adaptasyon yüksek seviyede görülmüştür. Chivo cüzdanını kullanmaya başlayan her vatandaşa 30 dolar değerinde Bitcoin dağıtılmıştır. Ayrıca ülkede cüzdan olarak sadece Chivo'nun kullanılması zorunlu tutulmamış, diğer Bitcoin cüzdanlarının kullanılmasına da izin verilmiştir.¹⁴⁸

Kripto varlıklar alanında yasal düzenlemeler yapan ülkeler; kripto varlıkların alım satımı, kripto varlık borsaları, yatırımcıların korunması, vergiler ve kripto varlık madenciliği gibi çeşitli alanlarda ve bu doğrultuda farklı kanunlarda düzenlemelere gitmektedir. El Salvador ise bu eğilimden farklı olarak ilk etapta müstakil bir yasal düzenlemeye gitmiştir. Ayrıca çoğu ülkeler belli bir kripto varlık özelinde değil, tüm kripto varlıkları kapsamaya çalışan düzenlemeler yaparken, El Salvador ilk başta Bitcoin özelinde kanun çıkarma yolunu tercih etmiştir.

"Bitcoin Kanunu" (*Bitcoin Law*) El Salvador Parlamentosunda 8 Haziran 2021'de 64 kabul ve 22 ret oyu ile kabul edilmiştir.¹⁴⁹ Kanunun genel hükümleri 10 maddeden oluşmaktadır ve şu şekildedir:¹⁵⁰

Madde 1. Bu kanunun amacı, Bitcoin'i resmi para birimi olarak düzenlemek, faaliyet ve unvan sınırlaması olmadan herkesin Bitcoin kullanabilmesini sağlamaktır.

Madde 2. Bitcoin-ABD doları kuru piyasada serbest bir şekilde belirlenecektir.

Madde 3. Bütün fiyatlar Bitcoin cinsinden belirlenebilir.

Madde 4. Vergiler Bitcoin ile ödenebilir.

Madde 5. Diğer resmi para birimlerine benzer şekilde, Bitcoin alım satımı sermaye kazancı vergisine tabi değildir.

¹⁴⁷ Twitter, Nayib Bukele, 09 Haziran 2021, Erişim:09.03.2022, <https://twitter.com/nayibbukele/status/1402446890466217985?>

¹⁴⁸ Forbes, "In El Salvador, More People Have Bitcoin Wallets Than Traditional Bank Accounts", 7 Ekim 2021, Erişim:09.03.2022, <https://www.forbes.com/sites/theapothecary/2021/10/07/in-el-salvador-more-people-have-bitcoin-wallets-than-traditional-bank-accounts/?sh=4b47e96c20b5>

¹⁴⁹ Euronews, "Bitcoin: El Salvador Makes Cryptocurrency Legal Tender in a World First. What Does it Mean?", 09 Haziran 2021, Erişim:09.03.2022, <https://www.euronews.com/next/2021/06/06/el-salvador-president-wants-bitcoin-as-legal-tender>

¹⁵⁰ El Salvador Parlamentosu, "El Salvador, Primer País del Mundo en Reconocer al Bitcoin Como Moneda de Curso Legal", 09 Haziran 2021, Erişim:09.03.2022, <https://www.asamblea.gob.sv/node/11282> (İspanyolca dilinde olan metin, tercüme programı marifetiyle İngilizce'ye çevrilerek okunmuştur.)

Madde 6. Muhasebe alanında referans para birimi olarak dolar kullanılacaktır.

Madde 7. Mal ve hizmet satın alan kişilerin talep etmesi halinde, tüm ekonomik birimler Bitcoin’i ödeme aracı olarak kabul etmek zorundadır.

Madde 8. Devlet, özel sektör faaliyetlerini zarara uğratmadan, Bitcoin’den dolara otomatik ve anlık konvertibilite gibi, kişilerin Bitcoin ile işlem yapabilmesini sağlayan alternatifleri teşvik eder.

Madde 9. Devlet tarafından sağlanacak Bitcoin’den dolara otomatik ve anlık konvertibilitenin işletilmesi ve sınırları bu amaçla çıkarılacak düzenlemede belirlenecektir.¹⁵¹

Madde 10. Bu kanunun uygulanması için gerekli olan kurumsal yapıyı yürütme organı oluşturacaktır.

Bitcoin Kanununun kısa ve sade bir şekilde düzenlendiği görülmektedir. Kanunla, Bitcoin ülkenin yeni resmi parası olmuş, mevcut resmi para olan dolar kaldırılmadan ikili resmi para sistemine geçilmiştir. Kanun, yetkilendirme ve kurumsal yapılandırma konusunu hükümete bırakmıştır. Ayrıca Kanunun geçici maddelerinde, bu alandaki tanımlamalar ile diğer teknik konular El Salvador Merkez Bankası ve Finansal Sistemi Denetleme Kurumunun düzenlemelerine bırakılmıştır. Kanunun kabul edilmesinden iki ay sonra El Salvador Merkez Bankası, Bitcoin-dolar değişimi hizmetlerinde hangi kurumların yetkilendirileceğine ve bu konudaki teknik standartların nasıl olacağına ilişkin bir düzenleme taslağını kamuoyuyla paylaşmıştır.¹⁵²

Kanunun 5. maddesinde düzenlendiği üzere, El Salvador’da Bitcoin alım satımı ve Bitcoin serveti üzerinden vergi alınmayacaktır. Ayrıca, bu alanda dışı açık bir model benimseyen El Salvador, yabancı yatırımcıların El Salvador’daki bitcoin kazançlarının da vergiye tabi olmayacağını açıklamıştır.¹⁵³

Ayrıca Kanunun geçici maddesinde, El Salvador Merkez Bankası bünyesinde Bitcoin Hizmet Sağlayıcıları Kayıt Kuruluşu oluşturulacağı ifade edilmiştir.¹⁵⁴

El Salvador’da Bitcoin madenciliği faaliyeti serbesttir. Başkan Bukele, ülkedeki volkanlardan elde edilen jeotermal enerji ile Bitcoin madenciliğine başladığını duyurmuştur. Ayrıca Bukele, ülkenin güney doğusundaki Conchagua Yanardağı’nın çevresinde “Bitcoin City” adında bir

¹⁵¹ Bitcoin Kanununun 8. maddesine istinaden, Bitcoin’den dolara otomatik ve anlık konvertibilite ile ilgili bir düzenleme 31 Ağustos 2021 tarihinde çıkarılmıştır. Düzenlemenin İngilizce metnine erişilememiştir.

¹⁵² Gorjon S., “The Role of Cryptoassets as Legal Tender: The Example of El Salvador”, *Banco De Espana Analytical Articles Economic Bulletin*, 4/2021, Ekim 2021, s.3,4, Erişim:09.03.2022, <https://repositorio.bde.es/bitstream/123456789/19051/1/be2104-art35e.pdf>

¹⁵³ France24, “Foreign Investors Exempt From Tax on Bitcoin Profits: El Salvador”, 10 Eylül 2021, Erişim:10.03.2022, <https://www.france24.com/en/live-news/20210910-foreign-investors-exempt-from-tax-on-bitcoin-profits-el-salvador>

¹⁵⁴ Arias İnternet Sitesi, “Bitcoin Law and Regulations Enter Into Force in El Salvador”, *The Law Firm of Central America Monthly Newsletter*, Erişim:11.03.2022, <https://ariaslaw.com/boletines/NEWSLETTER%202021/SEPTIEMBRE/ES%20SEPTEMBER%202021%20EN%20G.pdf>

şehir kurulacağını açıklamıştır.¹⁵⁵ Bu şehrin; gelir vergisi, servet vergisi ve sermaye kazancı vergisi gibi vergilerin uygulanmadığı vergisiz bir şehir olarak yapılandırılması düşünülmektedir.¹⁵⁶

2.7. Estonya

Estonya Hükümeti, kripto varlık sektörünü teşvik eden düzenlemeler yapmış ve kripto varlık sektöründe öncü ülkeler arasında yer almıştır. Estonya'daki kripto varlık düzenlemeleri, AB'ye üye olan diğer ülkelerdeki düzenlemelerle karşılaştırıldığında daha açık ve yenilikçi özelliklere sahiptir.¹⁵⁷ Estonya geliştirdiği e-ikamet programı ile ekonomisinin altyapısını büyük ölçüde dijitalleştirilmiştir.¹⁵⁸

Estonya'da kripto para birimleri, yasal para birimi (*legal tender*) olarak değil “dijital biçimde temsil edilen değer” (*value represented in digital form*) olarak kabul edilmektedir.¹⁵⁹ Estonya'da ikamet eden kişiler, kripto para birimlerini Bitcoin ATM'leri veya kripto para borsaları aracılığıyla alıp satabilmektedir.¹⁶⁰ 2017 tarihli Kara Para Aklama ve Terörün Finansmanını Önleme Kanununda (*Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act*) kripto paranın dijital olarak aktarılabilen, korunabilen, alınıp satılabilen, gerçek veya tüzel kişiler tarafından ödeme aracı olarak kabul edilen ancak herhangi bir ülkenin yasal parası olmayan bir değer olduğu ifade edilmiştir.¹⁶¹

Kripto paralar dijital bir varlık olarak nitelendirilmekle birlikte alım satımları KDV'ye tabi tutulmamaktadır. Ancak Estonya Gelir Vergisi Kanunu (*Estonia Income Tax Act*) gereğince kripto varlıklara yapılan yatırımlardan elde edilen kazançlar gelir vergisine tabi tutulmaktadır.¹⁶² Bu sebeple kripto para alım ve satımından gelir elde eden kişilerin Estonya Vergi ve Gümrük İdaresine (*Estonian Tax and Customs Board*) vergi beyannamesi vermeleri gerekmektedir.

Kripto para hizmeti sunmak isteyen şirketlerin Estonya'da faaliyet gösterebilmeleri için Finansal İstihbarat Birimine (*Financial Intelligence Unit*) başvuruda bulunması¹⁶³ ve bu kamu kurumundan Estonya Kripto Para Birimi Değişim Lisansı (*Estonian Cryptocurrency Exchange*

¹⁵⁵ Anadolu Ajansı, “El Salvador Bitcoin Atılımlarıyla Ekonomisini Canlandırmayı Hedefliyor”, 20 Ocak 2022, Erişim:09.03.2022, <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/el-salvador-bitcoin-atilimlariyla-ekonomisini-canlandirmayi-hedefliyor/2480290#>

¹⁵⁶ Fortune, “El Salvador Takes Its Next Steps Into Crypto with Plans for Bitcoin Bonds and Volcano-Powered, Tax-free Bitcoin City”, 22 Kasım 2021, Erişim:09.03.2022, <https://fortune.com/2021/11/22/el-salvador-cryptocurrency-bitcoin-bonds-volcano-powered-tax-free-city-nayib-bukele/#>

¹⁵⁷ Comply Advantage İnternet Sitesi, “Cryptocurrency Regulations in Estonia”, Erişim:08.03.2022, <https://complyadvantage.com/insights/crypto-regulations/cryptocurrency-regulations-estonia/>

¹⁵⁸ Coinfirm İnternet Sitesi, “Estonia Crypto Regulations”, Erişim:08.03.2022, <https://www.coinfirm.com/blog/estonia-crypto-regulations/>

¹⁵⁹ Comply Advantage İnternet Sitesi, “Cryptocurrency Regulations Around the World”.

¹⁶⁰ Coinfirm İnternet Sitesi, “Estonia Crypto Regulations”.

¹⁶¹ Riigi Teataja, “Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act”, Erişim:11.03.2022, <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/523122013005/consolide>

¹⁶² Coinfirm İnternet Sitesi, “Estonia Crypto Regulations”

¹⁶³ Comply Advantage İnternet Sitesi, “Cryptocurrency Regulations in Estonia”.

License) adı verilen lisansı almaları gerekmektedir.¹⁶⁴ Bu lisansı almak isteyen şirketin Estonya'da kurulmuş bir şirket olması, şirket sermayesinin en az 12 bin avro olması, yönetim kurulu üyelerinin sicillerinin temiz olduğunu gösteren belgeleri ibraz etmesi, lisans ücret bedelini ödemesi ve başta kripto para müşterilerini tanımlama kuralları olmak üzere mevzuatta belirtilen düzenlemelere uyması gerekmektedir.¹⁶⁵

Kripto para hizmeti sunan şirketler lisans aldıktan sonra bu şirketlerin faaliyetleri Estonya Finansal Denetim Otoritesi (*Estonia Financial Supervisory Authority*) tarafından denetlenmektedir.¹⁶⁶ 2017 yılında, Kara Para Aklama ve Terörün Finansmanını Önleme Kanunu ile Estonya'da faaliyet gösteren kripto para hizmeti sunan şirketlere katı raporlama kuralları ve müşterilerini tanıma kuralları (*know your customer rules*) getirilmiştir.¹⁶⁷ Adı geçen Kanuna göre kripto para hizmeti sunan bir şirketin mevzuat hükümlerine uyum konusunda bir personeli uyum görevlisi olarak ataması gerekmektedir.¹⁶⁸ Kripto para hizmeti sunan şirketler, işlemlerini gerçekleştirirken müşterilerine ilişkin tanıma kontrollerini yapmakla ve bu kontroller sırasında hazırladıkları şüpheli faaliyet raporlarını Finansal İstihbarat Birimine sunmakla yükümlüdürler. Kripto para hizmeti sunan şirketlerin faaliyetleri sırasında hazırlamış oldukları “şüpheli faaliyet raporlarını” ve “müşterileri tanıma kontrol belgelerini” ilgili müşteriyle yaptıkları son işlem tarihinden itibaren 5 yıl süreyle saklamaları gerekmektedir.

2019 yılında Estonya Hükümeti, kripto para hizmeti sunan şirketler için lisans sahibi olma şartlarını zorlaştıran düzenlemeler yapmıştır. 2020 yılında kripto para hizmeti sunan şirketler, Kara Para Aklama ve Terörün Finansmanını Önleme Kanununa tabi olan finansal kurumlarla tamamen aynı sorumluluklarla yükümlü tutulmuşlardır. Mevzuatta yer alan düzenlemelere uyum sağlayamayan 1.000'den fazla şirketin lisansı 2020 yılında iptal edilmiştir.¹⁶⁹ Estonya'da hâlihazırda yaklaşık 400 kadar kripto para hizmeti sunan şirket aktif bir şekilde faaliyet göstermektedir.¹⁷⁰

Estonya Hükümeti 2017 yılında “estcoin” adıyla ulusal bir kripto para birimi geliştirmiş ve bu kripto parayı tanıtmak için hükümet planı hazırlamıştı. Ancak AB'nin bu planı eleştirmesi üzerine Estonya Hükümeti bu plandan geri adım atmıştır.¹⁷¹ Dönemin Avrupa Merkez Bankası Başkanı Mario Draghi, Estonya'nın planı gündeme gelince AB'ye üye olan hiçbir devletin kripto para birimi çıkaramayacağını ifade etmiştir.¹⁷²

¹⁶⁴ Coinfirm İnternet Sitesi, “Estonia Crypto Regulations”.

¹⁶⁵ Freeman Law İnternet Sitesi, “Estonia and Cryptocurrency”, Erişim:08.03.2022, <https://freemanlaw.com/cryptocurrency/estonia/> ve Coinfirm, “Estonia Crypto Regulations”.

¹⁶⁶ Comply Advantage İnternet Sitesi, “Cryptocurrency Regulations in Estonia”.

¹⁶⁷ Comply Advantage İnternet Sitesi, “Cryptocurrency Regulations in Estonia”.

¹⁶⁸ Coinfirm İnternet Sitesi, “Estonia Crypto Regulations”.

¹⁶⁹ Comply Advantage İnternet Sitesi, “Cryptocurrency Regulations in Estonia”.

¹⁷⁰ Freeman Law İnternet Sitesi, “Estonia and Cryptocurrency”.

¹⁷¹ Comply Advantage İnternet Sitesi, “Cryptocurrency Regulations in Estonia”.

¹⁷² CNBC, “Estonia says it won't issue a national cryptocurrency and never planned to”, Erişim:10.03.2021, <https://www.cnbc.com/2018/06/04/estonia-wont-issue-national-cryptocurrency-estcoin-never-planned-to.html>

2.8. İsviçre

İsviçre'de kripto para birimleri, varlık veya mülk olarak kabul edilmektedir.¹⁷³ İsviçre'nin bazı kantonlarında ticaret sicili kayıt bedelinin veya vergi borçlarının belli bir tutara kadar olan kısmı, Bitcoin gibi kripto paralarla ödenebilmektedir.¹⁷⁴ İsviçre'de kripto para birimleri Bitcoin ATM'lerinden, yetkili bankalardan ve kripto borsalarından satın alınabilmektedir. Eylül 2020'de İsviçre Parlamentosu, İsviçre'de kripto para alışverişi ve kripto para borsası faaliyetlerine ilişkin hükümleri düzenleyen Blokzincir Kanununu (Blockchain Act) kabul etmiştir.¹⁷⁵ İsviçre Ekonomi Bakanı Johann Schneider-Ammann, İsviçre'yi "kripto ulus" yapmayı hedeflediklerini açıklamıştır.¹⁷⁶ Hâlihazırda 900'den fazla şirket İsviçre'de kripto para hizmeti sunmaktadır.¹⁷⁷ Kripto para hizmeti sunan şirketler bir araya gelerek merkezi İsviçre'nin Zug Kantonunda¹⁷⁸ olan Kripto Vadisi Birliği (*Crypto Valley Association*) adıyla bir dernek kurmuşlardır. Derneğin amacı İsviçre'deki kripto para sektörünü ulusal ve uluslararası alanda güçlendirmek, derneğe üye olan şirketlerin menfaat ve ihtiyaçları doğrultusunda çalışma yapmak ve ülkedeki kamu kurumları, eğitim kurumları ve diğer kuruluşlarla iş birliği yaparak ortak proje ve etkinlikler geliştirmektir.¹⁷⁹

İsviçre'de kripto para hizmeti sunmak isteyen şirketlerin İsviçre Finansal Piyasa Denetleme Kurumundan (*Swiss Financial Market Supervisory Authority, SFMSA*) lisans almaları gerekmektedir.¹⁸⁰ Lisans başvurusunda bulunan şirketlerden aşağıda belirtilen bilgi ve belgeler istenmektedir.¹⁸¹

- Şirket ana sözleşmesi,
- Şirketin ticari faaliyetleri, hedef müşterileri, coğrafi kapsamı ve organizasyon tanımına ilişkin bilgiler,
- Şirketin İsviçre'de ticaret sicili kaydının yapıldığını gösteren belge,
- Şirketin işyeri merkezine ve personeline ilişkin bilgiler,
- Şirket personelinin eğitim bilgilerine ve diplomalarına ilişkin bilgiler,
- Şirketin iştirakleri, şube veya temsilcilikleri hakkında bilgiler,
- Şirket yöneticilerinin ve kurucularının kimlik ve adli sicil kayıtlarına ilişkin bilgiler,
- Şirket borçları nedeniyle icra takibine uğrayıp uğramadığını gösteren belge.

¹⁷³ Comply Advantage İnternet Sitesi, "Cryptocurrency Law and Regulations in Switzerland", Erişim:12.02.2022, <https://complyadvantage.com/insights/crypto-regulations/cryptocurrency-regulations-switzerland/>

¹⁷⁴ Freeman Law İnternet Sitesi, "Switzerland and Cryptocurrency", Erişim:13.03.2022, <https://freemanlaw.com/cryptocurrency/switzerland/>

¹⁷⁵ Comply Advantage İnternet Sitesi, "Cryptocurrency Law and Regulations in Switzerland".

¹⁷⁶ Comply Advantage İnternet Sitesi, "Cryptocurrency Law and Regulations in Switzerland".

¹⁷⁷ Coinfirm, "Switzerland Crypto Regulations: KYC, Taxes & FINMA", Erişim:12.03.2022, <https://www.coinfirm.com/blog/switzerland-crypto-regulations/>

¹⁷⁸ İsviçre konfederasyonunu oluşturan devletlerden her birine kanton adı verilmektedir.

¹⁷⁹ Cryptovalley İnternet Sitesi, "Strategic Objectives", Erişim:12.03.2022, <https://members.cryptovalley.swiss/page/strategic-objectives>

¹⁸⁰ Comply Advantage İnternet Sitesi, "Cryptocurrency Law and Regulations in Switzerland".

¹⁸¹ Finlaw İnternet Sitesi, "FINMA License Guidelines", Erişim:13.03.2022, https://finlaw.io/wp-content/uploads/2021/12/W_BewilligungFintech_20210802_de.pdf

SFMSA ülkedeki finansal piyasaları ve kripto piyasalarını düzenlemekte ve denetlemektedir. Bu kurum aynı zamanda kara paranın aklanması ve terörizmin finansmanının önlenmesinden de sorumludur. SFMSA gerektiğinde finansal piyasaları yeniden yapılandırmakta ve gerekli görmesi halinde finans şirketlerinin kapatılmasına dair karar alabilmekte ve daha sonra bunların iflas işlemlerini yürütmektedir.¹⁸²

Kripto para hizmeti sunan şirketler, kara paranın aklanması ve terörizmin finansmanının önlenmesine ilişkin mevzuata uymakla yükümlü olup bu şirketlerin mevzuata uyup uymadıkları SFMSA tarafından denetlenmektedir. SFMSA denetimleri sırasında sahte kripto para birimi üzerinden yetkisiz şekilde işlem yapan şirketleri kapatıp tasfiye etmekte ve sahte kripto para birimleri hakkında yatırımcıları bilgilendirici ve uyarıcı açıklamalar yayınlamaktadır.¹⁸³

SFMSA, kripto varlıkları ödeme tokenleri (kripto para birimleri), hizmet tokenleri ve varlık tokenleri olmak üzere üçe ayırmaktadır.¹⁸⁴ SFMSA ödeme tokenlerini ödeme aracı olarak veya para veya değer transferi aracı olarak kullanılan kripto varlıklar şeklinde tanımlamaktadır. Hizmet tokenleri ise blokzincir tabanlı bir altyapı aracılığıyla bir uygulamaya veya hizmete dijital erişim sağlayan kripto varlıklar olarak tanımlanmaktadır. Varlık tokenleri ise ihraççısı tarafından dijital ortamda çıkarılan kripto hisse senetleri, tahviller ve bunların türevlerinden oluşmaktadır.

Kripto para hizmeti sunan şirketler, 1000 İsviçre frangının üzerinde işlem yapan müşterileri için müşteri tanıma kurallarını (*know your customer rules*) uygulamakla yükümlüdürler.¹⁸⁵ Kripto para hizmeti sunan şirketlerin ayrıca kara para aklamının önlenmesi ve terörizmin finansmanıyla mücadele kapsamında gerekli durumlarda ayrıntılı durum tespiti yapmaları gerekmektedir.

İsviçre Federal Vergi İdaresi (*Swiss Federal Tax Administration*) kripto para alım satımlarından gelir elde eden gerçek kişilerden gelir vergisi, şirketlerden sermaye kazançları vergisi, bir kripto varlığa hediye veya miras yoluyla sahip olan kişilerden servet vergisi talep etmektedir.¹⁸⁶ Kripto varlık alım satımlarında KDV uygulanmamaktadır.¹⁸⁷ İsviçre’de kripto para alım satımlarından gelir elde eden gerçek kişilerin gelir vergi beyannamesi ve şirketlerin ise sermaye kazançları vergi beyannamesi vermeleri gerekmektedir. Vergi oranları İsviçre’deki kantonlar arasında farklılık göstermektedir.¹⁸⁸ İsviçre’nin Zug kantonu yönetimi, Şubat 2021’den itibaren kantonda yaşayan vergi mükelleflerine 100 bin İsviçre frangına kadar olan vergi ödemelerini Bitcoin ve diğer kripto para birimleriyle yapabileceklerini bildirmiştir. Ticino Kantonundaki

¹⁸² Coinfirm İnternet Sitesi, “Switzerland Crypto Regulations: KYC, Taxes & FINMA”.

¹⁸³ Freeman Law İnternet Sitesi, “Switzerland and Cryptocurrency”.

¹⁸⁴ Freeman Law İnternet Sitesi, “Switzerland and Cryptocurrency”.

¹⁸⁵ Coinfirm İnternet Sitesi, “Switzerland Crypto Regulations: KYC, Taxes & FINMA”.

¹⁸⁶ Comply Advantage İnternet Sitesi, “Cryptocurrency Law and Regulations in Switzerland”.

¹⁸⁷ Global Legal Insights İnternet Sitesi, “Blockchain & Cryptocurrency Laws and Regulations 2022 Switzerland”, Erişim:13.03.2022, <https://www.globallegalinsights.com/practice-areas/blockchain-laws-and-regulations/switzerland#:~:text=Switzerland%20has%20no%20laws%20or,to%20particular%20laws%20and%20regulations>

¹⁸⁸ Freeman Law İnternet Sitesi, “Switzerland and Cryptocurrency”.

Chiasso belediyesi ise 250 İsviçre frangına kadar vergi ödemelerinin Bitcoin ile yapılmasını kabul etmektedir.¹⁸⁹

Zug kantonunda, 200 İsviçre frangına kadar belediye hizmetleri Bitcoin ile ödenebilmekte ayrıca aynı kantonda bulunan Ticaret Sicil Dairesi, şirket kurma masraflar için ödeme olarak Bitcoin ve Ethereum'u kabul etmektedir.¹⁹⁰

2.9. Japonya

Japonya'da kripto varlıklar yasal olarak tanınmış ve ödeme aracı olarak da kabul edilmiştir. Kripto varlık sahibi olmak, alım satımını yapmak, alım satımına aracılık etmek, kripto varlık madenciliği yapmak serbest kılınmış ve söz konusu faaliyetlerden elde edilen kazançlar vergiye tabi tutulmuştur.

Japonya kripto varlıklara en olumlu yaklaşan ülkelerden biridir. Ayrıca kripto varlıklarla ilgili çeşitli yasal düzenlemelere diğer ülkelere kıyasla erken başlayan ülkelerden sayılmaktadır. Nitekim Japonya, kripto varlıkları yasal olarak tanıyan ilk ülkedir. Buna ilave olarak kripto varlık alım satım hizmeti verilebilmesi için kripto varlık işlem platformu (kripto varlık değişimi hizmet sağlayıcısı), bir başka deyişle yaygın bilinen adıyla kripto para borsası şeklinde kayıt yaptırılması gerektiğini belirten ilk ülkedir.¹⁹¹

Japonya'nın kripto varlık borsalarını ilk düzenleyen ülkelerden biri olmasında, baştan beri kripto varlıklara olan olumlu yaklaşımın yanında siber saldırılar sonucunda yaşanan mağduriyetler de etkili olmuştur.¹⁹² Zira 2014 yılında, o dönem dünyanın en büyük kripto varlık borsası olan Japonya'nın Mt. Gox adlı borsasında, kripto varlık tarihinin en önemli siber saldırılarından biri gerçekleşmiş, o tarihte dolaşımda olan toplam Bitcoin arzının %6'sına karşılık gelen yaklaşık 744 bin adet Bitcoin müşteri hesaplarından çalınmış ve çok sayıda müşteri kripto varlıklarına erişememiştir.¹⁹³

Bu gelişmeler doğrultusunda Japonya'da 2017 yılı başında yapılan düzenleme ile kripto varlıklar yasal olarak tanınmış ve mevzuat ilerleyen yıllarda güncellenmiştir. Japonya kripto varlıklarla ilgili mevzuatı müstakil bir kanunda değil, farklı tarihlerde çeşitli kanunlarda yaptığı düzenlemelerle gerçekleştirmiştir.¹⁹⁴ Yapılan en temel düzenlemeler ise Ödeme Hizmetleri Kanununda (*Payment Services Act*) yapılan düzenlemelerdir. Söz konusu Kanunda kripto paralar önce "sanal para" (*virtual currency*) şeklinde tanımlanmış, daha sonra bu tanımlama "kripto varlık" (*crypto assets*) şeklinde değiştirilmiş ve kripto varlık ifadesinin kullanımı günümüze kadar devam etmiştir. Kanunun 2. maddesinde kripto varlık, "...mal ve hizmetlerin

¹⁸⁹ Freeman Law İnternet Sitesi, "Switzerland and Cryptocurrency".

¹⁹⁰ Freeman Law İnternet Sitesi, "Switzerland and Cryptocurrency".

¹⁹¹ Tılı A., *Kripto Varlıklar ve Kripto Varlıklar ile İlgili Regülasyonlar*, s.44-45.

¹⁹² Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği, *Gösterge*, Bahar 2021, s.53.

¹⁹³ Forbes, "Bitcoin's Price Plummets As Mt. Gox Goes Dark, With Massive Hack Rumored", 25 Şubat 2014, Erişim: 11.03.2022, <https://www.forbes.com/sites/andygreenberg/2014/02/25/bitcoins-price-plummets-as-mt-gox-goes-dark-with-massive-hack-rumored/>

¹⁹⁴ Global Legal Insights İnternet Sitesi, "Blockchain and Cryptocurrency Laws and Regulations 2022 Japan", Erişim: 12.03.2022, <https://www.globallegalinsights.com/practice-areas/blockchain-laws-and-regulations/japan>

kiralınmasında veya satın alınmasında ödeme yapmak için ve alınıp satılmak için kullanılabilen ve elektronik veri işleme sistemi aracılığıyla transfer edilebilen varlık değeri” şeklinde tanımlanmıştır.¹⁹⁵

Halk dilinde kripto para borsası olarak bilinen platformlar ise Kanunda “kripto varlık alım satım hizmeti sağlayıcısı” (*crypto asset exchange service providers*) şeklinde tanımlanmıştır.¹⁹⁶ Kripto varlık borsa hizmetleri ise şu şekilde tanımlanmıştır:¹⁹⁷

- Kripto varlıkların alım ve satımı veya diğer kripto varlıklarla takas edilmesi,
- Kripto varlıkların alım satımına aracılık edilmesi,
- Müşterilerin nakit varlıklarının kripto varlık alım satımı yapılarak yönetilmesi,
- Kripto varlıklarının başkaları adına yönetilmesi.

Kanunun 63. maddesinde kripto varlık borsalarının faaliyette bulunabilmesi için kayıt zorunluluğu getirilmiş, ayrıca kripto varlık borsası olarak hizmet sunabilmek için gerekli şartlar ve başvuru esnasında sunulması gerekli evraklar detaylı olarak düzenlenmiştir. Bu başvuruda çok sayıda bilgi ve belgenin sunulması zorunlu tutulmuş, ayrıca organizasyon yapısına ilişkin çeşitli kriterler getirilmiştir.¹⁹⁸ Örneğin kripto varlık borsası olarak faaliyette bulunabilmek için yapılacak başvuru esnasında en az 10 milyon yen (yaklaşık 85 bin dolar) tutarında sermaye zorunluluğu getirilmiştir.¹⁹⁹

Japonya’da kripto varlık borsalarına çeşitli yükümlülükler getirilmiştir. Bunlardan bazıları şu şekildedir.²⁰⁰

- Borsanın Japonya’da kurulmuş olması veya Japonya’da kanuni temsilci ve ofisi olması,
- Borsanın sağlıklı işlemesi için gerekli sistemlerin kurulması ve güvenliğin sağlanması,
- Yönetimsel politikaların belirlenmesi, organizasyon yapısının tanımlanması, yöneticilerle ve ortaklarla ilgili bilgilerin düzenleyici kuruma sunulması,
- Bilgi güvenliğiyle ilgili önlemlerin alınması,
- Borsaya kote edilecek kripto varlıkların listesinin düzenleyici kuruma sunulması,
- Müşterilerle yapılacak sözleşme örneğinin düzenleyici kuruma sunulması,
- Uygulanan işlem ücretleri, işlem kayıtları, kaydi para ve kripto varlık bakiyeleri hakkında müşterilere bilgilendirme yapılması,
- Borsanın müşterilere kredi sağlaması halinde bilgilendirme yapması,
- Müşteri şikâyetlerine ve uyuşmazlık çözümlerine ilişkin gerekli iç yönetim sistemlerinin kurulması,
- Müşteri varlıklarının şirket varlıklarından ayrı olarak tutulması, bunların bağımsız denetçi tarafından izlenmesi.

¹⁹⁵ Japanese Law Translation İnternet Sitesi, “Payment Services Act”, Erişim:12.03.2022, <http://www.japaneselawtranslation.go.jp/law/detail/?id=3966&vm=02&re=02> ;

TCMB, *Kripto Varlık Raporu*, Mayıs 2021, s.31, Erişim:12.03.2022, <https://www.tcmb.gov.tr/>

¹⁹⁶ Japanese Law Translation İnternet Sitesi, “Payment Services Act”.

¹⁹⁷ Japanese Law Translation İnternet Sitesi, “Payment Services Act” ; TSPB, *Gösterge*, s.57.

¹⁹⁸ Japanese Law Translation İnternet Sitesi, “Payment Services Act”.

¹⁹⁹ Global Legal Insights İnternet Sitesi, “Blockchain and Cryptocurrency Laws and Regulations 2022 Japan”.

²⁰⁰ TSPB, *Gösterge*, s.57.

Ayrıca gerekli şartların sağlanması kaydıyla yabancı şirketlerin de Japonya’da kripto varlık borsası faaliyetinde bulunmasına izin verilmiştir.²⁰¹

Japonya’da kripto varlıkların Japonya dışına transferi serbesttir. Böyle bir transfer durumunda kripto varlık yatırımcısının kripto varlıklarını beyan etme yükümlülüğü bulunmamaktadır. Bununla birlikte uluslararası kripto varlık transferleriyle istisnai bir yükümlülük getirilmiştir. Buna göre Japonya dışından Japonya’ya ve Japonya’dan bir başka ülkeye yapılan kripto varlık transferi tutarı 30 milyon yeni (yaklaşık 255 bin dolar) aşarsa, bu transferin Döviz Kuru ve Uluslararası Ticaret Kanunu (*Foreign Exchange and Foreign Trade Act*) uyarınca Japonya Maliye Bakanlığına bildirilmesi zorunlu tutulmuştur.²⁰²

Kripto varlık borsalarıyla ilgili yatırımcıların korunmasına yönelik de birtakım düzenlemeler yapılmıştır. Örneğin kripto varlık borsaları, kendi varlıkları ile müşterilerin varlıklarını ayrı cüzdanlarda saklamakla yükümlüdür. Ayrıca müşterilere ait kripto varlıkların en az %95’inin internete bağlı olmayan cüzdanlarda, yani soğuk cüzdanlarda saklanması zorunludur. Borsalar en fazla %5 ile sınırlı olan sıcak cüzdanda buldukları müşterilere ait varlıkların, aynı türden ve aynı miktarda karşılığını, çalınma riskine karşı soğuk cüzdanda yönetmek zorundadır. Ayrıca borsalar, buldukları itibari (fiat) para ve kripto varlıkları her yıl lisanslı bir bağımsız denetim kurumuna raporlatmakla yükümlü kılınmıştır.²⁰³

Japonya’da kripto varlıkların saklanması faaliyetine (*custody*) de izin verilmiştir. Buna göre bu alanda yetkilendirilen kuruluşlar yatırımcılar adına kripto varlıkları saklayabilecektir. Bu kuruluşlar alım satım faaliyetlerine aracılık etmese de kripto varlık borsa hizmeti sağlayıcısı grubunda sınıflandırılmaktadır.²⁰⁴

Japonya’da yeni bir kripto varlığın ihraç edilmesi ise lisanslı kripto varlık borsaları üzerinden yapılabilmektedir. Kripto varlık ihracında düzenleyici kurum olarak, Japonya Sanal ve Kripto Varlık Borsalar Birliği (*Japan Virtual and Crypto Assets Exchange Association*) belirlenmiştir. Yeni kripto varlık ihracında; ihraççı, proje ve ihraç yöntemine ilişkin detaylı bilgiler içeren belgeler hazırlanmalıdır. Ayrıca ihraççı; finansal hesapları kamuoyuna duyurmalı, ihraç edilecek kripto varlığa, kripto varlığa ilişkin ağa, akıllı kontrata ve cüzdana ilişkin güvenliğin sağlanacağına yönelik güvence vermelidir.²⁰⁵ Sanal ve Kripto Varlık Borsalar Birliğine, kripto varlık piyasasında yaşanan ihlallerle ilgili yaptırım uygulama ve suç duyurusunda bulunma yetkileri verilmiştir.²⁰⁶ Mart 2022 itibarıyla Sanal ve Kripto Varlık Borsalar Birliği bünyesinde

²⁰¹ Global Legal Insights İnternet Sitesi, “Blockchain and Cryptocurrency Laws and Regulations 2022 Japan”.

²⁰² Global Legal Insights İnternet Sitesi, “Blockchain and Cryptocurrency Laws and Regulations 2022 Japan”.

²⁰³ Global Legal Insights İnternet Sitesi, “Blockchain and Cryptocurrency Laws and Regulations 2022 Japan”.

²⁰⁴ TSPB, *Gösterge*, s.58.

²⁰⁵ TSPB, *Gösterge*, s.56. ; Global Legal Insights İnternet Sitesi, “Blockchain and Cryptocurrency Laws and Regulations 2022 Japan”.

²⁰⁶ TSPB, *Gösterge*, s.55.

31 kripto varlık borsa şirketi bulunmakta, 35'i birinci tip ve 5'i ikinci tip üye olmak üzere toplam 40 üye bulunmaktadır.²⁰⁷

Japonya'da kripto varlıklar iki farklı şekilde tanımlanmıştır. Birinci tip kripto varlık, elektronik bir ağ üzerinden işleyen, aynı ağ üzerinden transfer edilebilen, mal ve hizmet satın almaya yarayan ve parasal değeri herhangi bir kaydi para birimine bağlı olmayan varlıklar olarak ifade edilmiştir. İkinci tip kripto varlık ise, birinci tip kripto varlıklarla karşılıklı değiştirilebilen ve elektronik olarak aktarılabilen varlıklar olarak tanımlanmıştır.²⁰⁸ Kripto varlıklar resmi para birimi veya itibari (fiat) para olarak tanımlanmadığından, spesifik olarak hiçbir kripto varlık Japon devleti veya Japonya Merkez Bankası tarafından özel olarak destek görmemektedir.²⁰⁹

Japonya, küresel ölçekte finansal düzenleme gözlemcisi olan Mali Eylem Görev Gücü'nün (*Financial Action Task Force*) kurucu üyelerinden biridir ve bu nedenle kara paranın aklanmasının önlenmesi ve terörizmin finansmanı ile mücadele ile ilgili uyum yasalarını takip etmekte ve uygulamaktadır.²¹⁰ Japonya'da kripto varlık ekosistemi de söz konusu düzenlemelere tabidir. Bu doğrultuda kripto varlık borsaları, kara paranın aklanmasının önlenmesiyle ilgili ulusal ve küresel düzenlemelere uyum sağlamakla yükümlü kılınmış, ayrıca müşterini tanı (*know your customer*) prosedürünü uygulaması, yani müşterilerle ilgili birtakım bilgileri kayıt altında tutması ve bu bilgileri 7 yıl süreyle muhafaza etmesi zorunlu hale getirilmiştir. İlave olarak kripto varlık borsaları şüpheli işlemleri yetkili otoriteye bildirmekle yükümlü kılınmıştır.²¹¹

Japonya'da 2017'de yapılan vergi düzenlemesi ile kripto varlıklardan elde edilen kazançlar tüm kişiler için "çeşitli gelirler" grubunda sınıflandırılmış ve beyan usulü ile vergi mükelleflerinin yıllık kazancına göre değişen oranlarda vergiye tabi tutulmuştur. Kripto varlık sahibi olmak, bir başka deyişle satmadan bulundurmamak vergiye konu değilken, kripto varlık alım satımından elde edilen kazançlar vergiye tabidir. Gelir vergisi oranlarının birçok ülkeye kıyasla çok yüksek olduğu Japonya'da, bu yaklaşım kripto varlıklara da benzer şekilde uygulanmıştır. Japonya'da kripto varlık alım satımından elde edilen kazançlar, aynı gelir vergisinde olduğu gibi artan oranlı vergi şeklinde vergiye tabi tutulmuştur. Vergi oranı, kentsel vergiler hariç olmak üzere, kazancın büyüklüğüne göre en az %5 en fazla %45 olacak şekilde farklı dilimlerde düzenlenmiştir. Örneğin 2021 itibarıyla bir yatırımcı Japonya'da kripto varlık yatırımlarından yılda 200 bin Japon yeninden (yaklaşık 1.700 dolar) daha az kazanç elde ettiyse bu kazanç vergiye tabi değil iken, eğer 40 milyon yenden (yaklaşık 340 bin dolar) daha fazla kazanç elde ettiyse %45'lik vergiye tabidir. Kripto varlık alım satımlarında oluşan zararlar, vergi matrahı hesaplamasında kazançtan düşülmektedir. Eğer kripto varlık alım satımı işletmenin esas

²⁰⁷ Japonya Sanal ve Kripto Varlık Borsalar Birliği, "Member Introduction", Erişim:12.03.2022, <https://jvcea.or.jp/member/> ; Japonya Sanal ve Kripto Varlık Borsalar Birliği, "Statistics", Erişim:12.03.2022, <https://jvcea.or.jp/about/statistics/>

²⁰⁸ TSPB, *Gösterge*, s.54.

²⁰⁹ Global Legal Insights İnternet Sitesi, "Blockchain and Cryptocurrency Laws and Regulations 2022 Japan".

²¹⁰ Japan Financial Intelligence Center, "International Cooperation", Erişim:12.03.2022,

https://www.npa.go.jp/sosikihanzai/jafic/en/kokusai_e/kokutop_e.htm

²¹¹ TCMB, *Kripto Varlık Raporu*, s.31;

Global Legal Insights İnternet Sitesi, "Blockchain and Cryptocurrency Laws and Regulations 2022 Japan"

faaliyetiyle ilişkiliyse kurum kazancı olarak değerlendirilmektedir. Kripto varlık satışları KDV'den muaf tutulmuştur.²¹²

Vefat durumunda kripto varlıklara ilişkin veraset ve intikal vergisi henüz düzenlenmemiştir. Kaldı ki vefat durumunda, kripto varlıklara özgü olan kişiye özel anahtar (*private key*) ve şifrelerin bilinmemesi halinde bu varlıkların teknik olarak mirasçıya intikali de mümkün değildir. Mirasçının bu şifreleri bilmesi halinde bile, ilgili kripto varlıkların murise ait olduğunun ispatı kolay değildir. Japonya'da söz konusu teknik sorunların çözümüne ilişkin incelemeler sürmekte, örneğin söz konusu ispatın noter onayı ile çözülebileceğine ve ilerde veraset ve intikal vergisi de uygulanabileceğine yönelik değerlendirmeler devam etmektedir.²¹³

Kaldıraçlı işlemler doğası gereği yatırımcılar için riskli işlemler olarak görülmekte, diğer finans piyasalarına kıyasla daha volatil bir yapıya sahip olan kripto varlık piyasalarında söz konusu risk daha da büyümekte, bu nedenle konu dünya genelinde sıklıkla tartışılmaktadır. Japonya'da kripto varlık piyasalarındaki marjlı işlemlerde²¹⁴ (*margin trading*) izin verilen azami kaldıraç oranı yıllar itibarıyla düşürülmüş, 2021 yılında 4'ten 2'ye indirilmiştir.²¹⁵

Japonya'da kripto varlık madenciliğine ilişkin özel bir düzenleme bulunmamakta olup madencilik faaliyeti serbesttir ve Finansal Araçlar ve Borsa Kanununa tabidir.²¹⁶

2.10. Sırbistan

2021 yılında Sırbistan'da yürürlüğe giren Dijital Varlıklar Kanunu (*Law on Digital Assets*) ile kripto para ticareti ve madenciliği yasal hale getirilmiştir.²¹⁷ Dijital Varlıklar Kanununda dijital varlıklar “dijital olarak alınabilen, satılabilen, değiş tokuş edilebilen, aktarılabilen, değişim aracı veya yatırım aracı olarak kullanılabilen dijital değer” olarak tanımlanmıştır.²¹⁸ Dijital Varlıklar Kanununda dijital varlıklar, sanal para birimleri (*virtual currencies*) ve dijital tokenler (*digital tokens*) olmak üzere iki alt gruba ayrılmıştır. Sanal para birimi, Kanunda “bir merkez bankası veya kamu otoritesi tarafından ihraç edilmeyen veya garanti edilmeyen, yasal para

²¹² Global Legal Insights İnternet Sitesi, “Blockchain and Cryptocurrency Laws and Regulations 2022 Japan”; Golden Capitalist İnternet Sitesi, “Japan Crypto Asset Regulations”, 2021, Erişim:11.03.2022, <https://www.goldencapitalist.com/japan-crypto-asset-regulations/> ; TSPB, *Gösterge*, s.60.;

Forkast İnternet Sitesi, “South Korea and Japan Grapple with How to Define, and Tax, Cryptocurrency Gains”, 26 Kasım 2021, Erişim:12.03.2022, <https://forkast.news/south-korea-japan-policy-virtual-asset-tax/> (Japonya'nın kripto varlıklarla ilgili vergi düzenlemelerinin İngilizce metinlerine erişilemediğinden diğer İngilizce ve Türkçe kaynaklardan faydalanılmıştır.)

²¹³ Global Legal Insights İnternet Sitesi, “Blockchain and Cryptocurrency Laws and Regulations 2022 Japan”.

²¹⁴ Marjlı işlem, üçüncü bir parti tarafından sağlanan fonların kullanılmasıyla yapılan finansal varlık alım satım yöntemidir. Sahip olunan anapara miktarının üstünde finansal işlem gerçekleştirilmesini sağlayan bu mekanizmaya kaldıraç adı verilmektedir.

²¹⁵ Coindesk İnternet Sitesi, “Japan’s Crypto Exchanges Grapple With ‘Travel Rule’ as Deadline Looms”, 17 Aralık 2021, Erişim:13.03.2022, <https://www.coindesk.com/policy/2021/12/17/japans-crypto-exchanges-grapple-with-travel-rule-as-deadline-looms/>

²¹⁶ Global Legal Insights İnternet Sitesi, “Blockchain and Cryptocurrency Laws and Regulations 2022 Japan”.

²¹⁷ Freeman Law İnternet Sitesi, “Serbia and Cryptocurrency”, Erişim:10.03.2022, <https://freemanlaw.com/cryptocurrency/serbia/>

²¹⁸ Freeman Law İnternet Sitesi, “Serbia and Cryptocurrency”.

birimi statüsüne sahip olmayan, ancak gerçek veya tüzel kişiler tarafından elektronik ortamda alınabilen, satılabilen, değiş tokuş edilebilen, aktarılabilen, saklanabilen, değişim aracı olarak kullanılabilen dijital varlık” olarak tanımlanmıştır.²¹⁹ Dijital token ise Kanunda maddi olmayan ve dijital biçimde temsil edilen mülk olarak ifade edilmektedir. Örneğin dijital formda tasarlanan menkul kıymetler ve diğer finansal araçlar, dijital token türü dijital varlıklardır. Değeri 3 milyon avroyu aşan veya hisselerle bölünebilen dijital tokenler, Dijital Varlıklar Kanunu dışında Sırbistan Sermaye Piyasaları Kanunu hükümlerine de tabi tutulmaktadır.²²⁰ Dijital Varlıklar Kanununda geçen dijital varlıkları daha kolay anlaşılması açısından “kripto varlıklar” olarak adlandırmak mümkündür. Benzer şekilde Kanunda geçen sanal para birimleri kripto para birimleri olarak, dijital tokenler de kripto finansal araçlar olarak adlandırılabilir.

Sırbistan’da kripto varlık sektörünün denetimi, Sırbistan Menkul Kıymetler Komisyonu ve Sırbistan Merkez Bankası tarafından yapılmaktadır. Ödeme aracı olarak kullanılan kripto varlıklar yani para birimleri Sırbistan Merkez Bankası tarafından denetlenirken, dijital bir mülkiyet hakkını temsil eden kripto finansal araçlar, Sırbistan Menkul Kıymetler Komisyonu tarafından denetlenmektedir.²²¹ Sırbistan Menkul Kıymetler Komisyonunun genel görevi ülkedeki sermaye piyasalarını denetlemek ve düzenlemektir.²²² Görev alanı itibarıyla Türkiye’deki Sermaye Piyasası Kuruluna benzemektedir. Sırbistan Merkez Bankası ise merkez bankası olması dışında Türkiye’deki Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun yetkilerine benzer yetkilere sahiptir. Zira Sırbistan’daki banka, sigorta şirketi, finansman şirketleri gibi finans kurumlarının denetimi Sırbistan Merkez Bankası tarafından yapılmaktadır.²²³ Dijital Varlıklar Kanunu uyarınca bankaların ve diğer finans kurumlarının kripto varlıklara yatırım yapmaları, kripto varlıklarla ilgili hizmetler sunmaları ve kripto varlıklara bir menkul kıymet gibi işlem yapmaları yasaklanmıştır.²²⁴ Finans kurumlarının bu yasağa uyup uymadıkları Sırbistan Merkez Bankası tarafından denetlenmektedir.

Dijital Varlıklar Kanununa göre kripto varlıklara ilişkin hizmet sunan şirketlerin Sırbistan’da faaliyet gösterebilmeleri için lisans almaları gerekmektedir.²²⁵ Kripto para birimlerine ilişkin hizmetlerde lisans başvurusu Sırbistan Merkez Bankasına yapılırken kripto finansal araçlara ilişkin hizmetlerde lisans başvurusu Sırbistan Menkul Kıymetler Komisyonuna yapılmaktadır.²²⁶

Dijital Varlıklar Kanununun 56’ncı maddesi uyarınca lisans başvurusunda bulunan şirketlerden aşağıda belirtilen bilgi ve belgeler talep edilmektedir²²⁷:

²¹⁹ National Bank of Serbia, “Law on Digital Assets”, s.1, Erişim:10.03.2021,

https://www.nbs.rs/export/sites/NBS_site/documents-eng/propisi/zakoni/digitalna_imovina_e.pdf

²²⁰ Global Legal Insights İnternet Sitesi, “Blockchain & Cryptocurrency Laws and Regulations 2022 Serbia”, Erişim:11.3.2022, <https://www.globallegalinsights.com/practice-areas/blockchain-laws-and-regulations/serbia>

²²¹ Freeman Law İnternet Sitesi, “Serbia and Cryptocurrency”.

²²² Republic of Serbia Security Commission, “Legal Position, Powers and Authorities”, Erişim:11.03.2021, <https://www.sec.gov.rs/index.php/en/about-us/general-information/legal-position,-powers-and-authorities>

²²³ National Bank of Serbia, “Law on the National Bank of Serbia”, s.2, Erişim:11.03.2021,

https://www.nbs.rs/export/sites/NBS_site/documents-eng/propisi/zakoni/law_nbs.pdf

²²⁴ Freeman Law İnternet Sitesi, “Serbia and Cryptocurrency”.

²²⁵ Freeman Law İnternet Sitesi, “Serbia and Cryptocurrency”.

²²⁶ Global Legal Insights İnternet Sitesi, “Blockchain & Cryptocurrency Laws and Regulations 2022 Serbia”.

²²⁷ National Bank of Serbia, “Law on Digital Assets”, s.24-25.

- Şirketin sunmayı planladığı hizmetlerin listesi,
- Şirketin tüzüğü,
- Kripto varlık hizmetlerinin sunulma şeklini ve koşullarını ayrıntılı olarak açıklayan faaliyet programı,
- İç kontrol planı,
- Kara paranın aklanması ve terörle mücadelenin finansmanının önlenmesi amacıyla alınan tedbirlerin açıklanması,
- Kripto varlık işlemleriyle ilgili personelin eğitim programının ve şirketin organizasyon yapısının açıklanması,
- Şirket faaliyetlerinin gelecek üç yıla ilişkin gelir ve gider projeksiyonları ve iş planları,
- Şirket yöneticilerinin bir suçtan dolayı kesinleşmiş bir hükümlü mahkûm edilmediğini gösteren belgeler,
- Şirketin asgari sermayeye sahip olduğunu kanıtlayan belge (Asgari sermaye tutarı şirketin sunacağı kripto varlık hizmet türüne bağlı olarak 20.000 avro ila 125.000 avro arasında değişmektedir)
- Lisans başvuru ücretinin ödendiğini gösteren belge.

Dijital Varlıklar Kanununa göre kripto varlıklara ilişkin hizmet sunan şirketler dışında kripto varlık ihraç eden şirketlerin de lisans başvurusunda bulunmaları gerekmektedir.²²⁸ Kripto varlık ihraç eden şirketlerden başvuruları sırasında istenen belgeler şu şekildedir.²²⁹

- Dijital Varlıklar Kanunu hükümlerine uygun olarak hazırlanmış başvuru formu,
- Şirketin kripto varlık ihraç etme konusunda aldığı kararın bir örneği,
- Şirketin ana sözleşmesi,
- Kripto varlık ihraç eden şirketin mevzuat gereği zorunlu denetime tabi olması durumunda şirketin en son mali yıla ilişkin olarak hazırlanan denetçi raporu,
- Şirketin en son mali yıla ait finansal tabloları,
- Teknik inceleme raporu,
- Başvuru ücretinin ödendiğini gösteren belge,
- Sırbistan Merkez Bankası veya Sırbistan Menkul Kıymetler Komisyonu tarafından istenen diğer belgeler.

Sırbistan'da kripto para birimleri vergilendirilirken dört farklı vergi türünün ödenmesi söz konusu olabilmektedir. Bunlar kurumsal gelir vergisi, kişisel gelir vergisi ile veraset ve intikal vergisidir.²³⁰ Sırbistan Maliye Bakanlığı 26 Kasım 2017 tarihli Genelgesinde kripto paraların yasal para birimi olmadıkları için kripto para ile yapılan işlemlerin Katma Değer Vergisi Kanununa tabi olmadıklarını bildirmiştir.²³¹

²²⁸ Kripto varlıklara ilişkin hizmet sunan şirketler, halihazırda mevcut olan bir kripto varlığın müşteriler arasında alınıp satılması konusunda aracılık etmek suretiyle hizmet sunmaktadır. Kripto varlık ihraç eden şirketler ise bir kripto varlığı üretmek ve piyasaya sunmak suretiyle hizmet sunmaktadır.

²²⁹ National Bank of Serbia, "Law on Digital Assets", s.12.

²³⁰ Freeman Law İnternet Sitesi, "Serbia and Cryptocurrency".

²³¹ Freeman Law İnternet Sitesi, "Serbia and Cryptocurrency".

Kripto varlıklardan gelir elde eden şirketlerden %15 oranında sermaye kazancı vergisi, gerçek kişilerden ise %15 oranında kişisel gelir vergisi ödenmesi istenmektedir.²³² Bununla birlikte kripto varlıklarından elde edilen gelir eğer 90 gün içerisinde yatırım amacıyla başka bir şirkete veya yatırım fonuna yatırılırsa söz konusu gelirin %50'si vergiden muaf tutulmaktadır.

Bir kripto para birimini miras veya hediye olarak alan kişiler ise veraset ve intikal vergisi ödemek zorundadır. Sırbistan'daki veraset ve intikal vergisi oranı %2,5'tir.²³³ Vergi matrahı olarak kripto varlığın devralındığı zamanki piyasa değeri esas alınmaktadır. Örneğin bir Bitcoin'in fiyatı 36.000 dolar ise bir Bitcoin'i hediye veya miras olarak alan bir kişinin 900 dolar veraset ve intikal vergisi ödemesi gerekmektedir.²³⁴

2.11. Singapur

Singapur'da Bitcoin ve diğer kripto varlıklara sahip olmak ve bunların ticaretini yapmak yasaldır. Singapur, İsviçre ve Estonya gibi diğer 'Kripto Cennetleri' ile birlikte blokzincir ve dağıtık defter teknolojisini (*distributed ledger technology*) benimseyen ilk ülkelerden biridir.²³⁵ Bununla birlikte başta Bitcoin olmak üzere bütün kripto para birimleri, Singapur'da yasal para birimi²³⁶ (*legal tender*) olarak değil sanal varlık (*virtual assets*) olarak kabul edilmektedir. Kripto para birimleri, Singapur'da Bitcoin ATM'lerinden, kripto para borsalarından veya DBS gibi Singapur'daki yetkili bankalardan satın alınabilmektedir.²³⁷

2019 tarihli Ödeme Hizmetleri Kanununda (*Payment Services Act 2019*) kripto para birimlerinin özellikleri şu şekilde belirtilmiştir:²³⁸

- Kripto para birim olarak ifade edilir. Yani bölünebilir niteliktedir.
- Yasal para değildir ve ihraççısı tarafından herhangi bir yasal para birimine sabitlenmemiştir.
- Mal veya hizmetlerin ödenmesi veya bir borcun ödenmesi için toplumun tamamı veya bir kesimi tarafından mübadele aracı olarak kabul edilir.
- Elektronik olarak aktarılabilir, saklanabilir veya ticareti yapılabilir.
- Kamu otoritesinin öngörebileceği diğer özellikleri karşılar.

Singapur'da geçmişte kripto para birimleri bir tür mal (*goods*) olarak kabul ediliyordu. Bu yüzden Singapur Gelir İdaresi, kripto para alım satımlarını KDV tabi tutuyordu.²³⁹ Ancak Singapur Gelir İdaresi daha sonra bu uygulamasını durdurmuş ve Bitcoin, Ethereum ve diğer kripto para birimlerinin alım satımlarını KDV kapsamından çıkarmıştır. Öte yandan

²³² Global Legal Insights İnternet Sitesi, "Blockchain & Cryptocurrency Laws and Regulations 2022 Serbia".

²³³ Global Legal Insights İnternet Sitesi, "Blockchain & Cryptocurrency Laws and Regulations 2022 Serbia".

²³⁴ Freeman Law İnternet Sitesi, "Serbia and Cryptocurrency".

²³⁵ Coinfirm İnternet Sitesi, "Singapore Cryptocurrency Regulations 2021", 14 Ocak 2021, Erişim:08.03.2022, <https://www.coinfirm.com/blog/singapore-cryptocurrency-regulations/>

²³⁶ Yasal para birimi, bir ülkenin merkez bankası gibi para otoriteleri tarafından çıkartılan ve hukuki dayanağını belli bir yasadan alan para türüdür. Her ülkenin kullanmakta olduğu resmi para birimi, yasal para birimlerine örnek teşkil etmektedir.

²³⁷ Coinfirm İnternet Sitesi, "Singapore Cryptocurrency Regulations 2021".

²³⁸ Singapore Statutes Online, "Payment Services Act 2019", Erişim:11.03.2022, <https://sso.agc.gov.sg/Acts-Supp/2-2019/Published/20190220?DocDate=20190220>

²³⁹ Comply Advantage İnternet Sitesi, "Cryptocurrency Regulations Around the World".

Singapur'da gerçek kişiler ve şirketler, kripto para varlıklarının değerinde artış olması ve bu artışa bağlı olarak kâr sağlamaları durumunda herhangi bir vergilendirmeye tabi tutulmamaktadır. Zira Singapur'da gerçek kişiler ve şirketler için Sermaye Kazançları Vergisi uygulanmamaktadır.²⁴⁰ Bununla birlikte kripto para alım satımından değil de kripto para madenciliğinden kâr sağlayan gerçek kişiler ve şirketler, Gelir Vergisi Kanunu (*Income Tax Act*) uyarınca net kârları üzerinde %17 oranında vergi ödemekle yükümlü tutulmuşlardır. Coğrafi açıdan küçük bir ülke olan Singapur'da alan ve enerji maliyetleri komşu ülkelere kıyasla daha yüksek olduğundan, Singapur'da kripto madenciliğinin yaygınlığında zamanla azalma olmuştur.²⁴¹

2019 tarihli Ödeme Hizmetleri Kanunu gereğince Singapur'da kripto para hizmeti sunmak isteyen şirketlerin, Ocak 2020 tarihinden itibaren Singapur Para Otoritesinden (*Monetary Authority of Singapore*) işletme lisansı almaları gerekmektedir. Singapur Para Otoritesi kripto para sektörünü düzenlemekte ve denetlemektedir. Bu kurum, 2020 yılının başından itibaren Singapurlu DBS Vickers şirketi ve Avustralyalı Independent Reserve şirketi gibi pek çok şirkete lisans vermiştir.²⁴² Kripto para hizmeti sunan şirketlerin Singapur Para Otoritesinden lisans alabilmeleri için aşağıda belirtilen şartları karşılamaları gerekmektedir.²⁴³

- Singapur'da ikamet eden en az bir icrai yöneticiyi atamış olmaları,
- Singapur'da bir şirket olarak kurulmuş olmaları,
- Singapur'da kalıcı bir işyerine sahip olmaları,
- Singapur Para Otoritesi tarafından öngörülen mali şartları karşılamaları,
- Yöneticilerinin ve icra kurulu başkanının veya eşdeğer kişilerin gerekli ehliyete sahip olmaları,
- Kara paranın aklanması ve terörizmin finansmanının önlenmesine ilişkin olarak Singapur Para Otoritesi tarafından belirlenen yükümlülükleri yerine getirmeleri.

Öte yandan Bankacılık Kanunu kapsamında faaliyet gösteren bankalar, Singapur Para Otoritesi tarafından onaylanan 29 ticari banka ve finans şirketi, kripto para hizmeti vermek için lisans sahibi olma zorunluluğundan muaf tutulmuştur.²⁴⁴

Singapur'da kripto para birimleri, kara paranın aklanması ve terörizmin finansmanının önlenmesi açısından yasal para birimleriyle aynı hukuki tedbirlere tabi tutulmuştur.²⁴⁵ Kripto para madenciliği konusunda ise Singapur'da herhangi bir düzenleme yapılmamıştır.²⁴⁶

2021 yılında Çin Hükümetinin Çin'deki kripto para birimleri üzerinde baskı kurması nedeniyle ByBit, Huobi, Cobo ve OKCoin gibi birçok Çinli kripto para hizmeti sunan şirket ve bunların müşterileri Singapur'a taşınmıştır.²⁴⁷ Singapur nüfusunun hâlihazırda dörtte üçünü Çinliler

²⁴⁰ Coinfirm İnternet Sitesi, "Singapore Cryptocurrency Regulations 2021".

²⁴¹ Coinfirm İnternet Sitesi, "Singapore Cryptocurrency Regulations 2021".

²⁴² Comply Advantage İnternet Sitesi, "Cryptocurrency Regulations Around the World".

²⁴³ TCMB, *Kripto Varlık Raporu*, s.36-37.

²⁴⁴ TCMB, *Kripto Varlık Raporu*, s.37.

²⁴⁵ Comply Advantage İnternet Sitesi, "Cryptocurrency Regulations Around the World".

²⁴⁶ Coinfirm İnternet Sitesi, "Singapore Cryptocurrency Regulations 2021".

²⁴⁷ Comply Advantage İnternet Sitesi, "Cryptocurrency Regulations Around the World".

oluşturmakta²⁴⁸ ve pek çok Çinli şirket Singapur'da faaliyette bulunmaktadır.²⁴⁹ Bu durum, Çin'deki kripto para hizmeti sağlayıcılarının Singapur'a taşınmasını kolaylaştırmaktadır.

Singapur Hükümeti, uygulamaya koyduğu düzenlemeler ve vergi politikasıyla kripto para hizmeti sunan şirketleri Singapur'a çekmeye çalışmaktadır. Çevre ülkelerden kripto para yatırımcılarının Singapur'a gelmesi, ülke ekonomisine katkı sağlamaktadır. Bununla birlikte Singapur Hükümeti, Singapur halkının kripto para birimlerine yatırım yapma konusunda mesafeli ve dikkatli bir tutum göstermesini istemektedir. Nitekim Singapur Para Otoritesi, 2020 yılında kripto para birimlerine yatırım yapmanın riskleri konusunda Singapur halkını bilgilendirici uyarılar yayınlamıştır.²⁵⁰ 2022 yılında Singapur Para Otoritesi kripto hizmet sağlayıcılarının hizmetleri konusunda reklam vermelerini yasaklamış ve kripto para konusunda Singapur halkına yönelik uyarılarını yinelemiştir.

3. DEĞERLENDİRME

Dijital ekonominin önemli bir parçası haline gelen kripto varlıkların kullanımı dünya genelinde artmış, kripto varlıkların piyasa değeri yıllar itibarıyla giderek büyümüştür. Kripto varlıklara yönelik ilginin artması ve bu varlıkların hayatın birçok alanını etkilemesi nedeniyle, bu konuda yasal düzenlemeler yapma ihtiyacı doğmuştur. Bu doğrultuda bazı ülkeler, kripto varlıkların kullanım alanları ve kripto varlık para alım satım platformları gibi çeşitli konularda yasal düzenlemeler yaparak kripto varlıkların statülerini belirlemeye başlamışlardır.

Ülke incelemeleri neticesinde kripto varlıkları tanımlama ve sınıflandırma konusunda henüz uluslararası bir standart bulunmadığı görülmektedir. Kripto varlıkları; para, emtia, menkul kıymet, dijital para ve tüm bunların dışında kendine özgü varlık olarak değerlendirmek gibi çeşitli yaklaşımlar bulunmakta ve bu konudaki tartışmalar devam etmektedir. Bu sebeple ülkelerin kripto varlık düzenlemelerinde önemli farklılıklar görülmektedir. Bu durum çalışmanın ekindeki tabloda ayrıntılı bir şekilde gösterilmiştir.

Dünyada yeni teknolojilerin getirdiği finansal durumu anlayarak yönetebilme çabası gözlenmektedir. Düzenleme hazırlama sürecinin dinamik bir şekilde devam edeceği ve uzun yıllar boyunca bu konuyla meşgul olunacağı şimdiden görülebilmektedir. Bu çalışmada incelenen ülkelerden Çin haricindeki diğer tüm ülkelerde kripto varlıklara yönelik yaklaşımın olumlu olduğu ve yasal düzenlemelerin de bu doğrultuda yapılmaya çalışıldığı anlaşılmaktadır.

Halihazırda kripto varlıklara ilişkin uluslararası boyutta kabul görmüş ortak bir yaklaşım bulunmamaktadır. Bu durumun sonucu olarak kripto varlık kazançlarının vergilendirilmesinde de ortak bir yaklaşım söz konusu değildir. Oysaki kripto varlıkların hangi ad altında tanımlandığı bu varlıklardan elde edilen kazançların vergilendirilmesi hususunda önem taşımaktadır. Çünkü vergilendirmenin türü kripto varlığın nitelendirildiği tanıma göre

²⁴⁸ Dışişleri Bakanlığı, "Singapur Ülke Künyesi", Erişim:08.03.2022, <https://www.mfa.gov.tr/singapur-kunyesi.tr.mfa>

²⁴⁹ Ticaret Bakanlığı, *Singapur'a Yatırım Rehberi*, 2018, Erişim:08.03.2022, <https://ticaret.gov.tr/data/5b8a43345c7495406a227161/Singapura%20Yat%4B1r%4B1m%20Rehberi%2028201829.pdf>

²⁵⁰ Comply Advantage İnternet Sitesi, "Cryptocurrency Regulations Around the World".

belirlenmektedir. Emtia olarak tanımlandığında kripto varlık alım-satımından elde edilen kazançlar sermaye kazancı olarak vergilendirilmektedir ve aynı zamanda KDV'nin konusuna da girmektedir. Menkul kıymet olarak görüldüğünde ise alım-satım işlemi sonucu elde edilen gelir değer artışı kazancı olarak vergilendirilmektedir. Bununla birlikte kripto varlıkların bir tür para olarak kabul edildiği ve hiçbir tür vergiye tabi tutulmadığı uygulama örnekleri de bulunmaktadır.

Kripto varlıklara yönelik yatırımların giderek arttığı ABD'de kripto varlıkların tanımına ilişkin olarak hem eyaletler ile federal hükümet arasında hem de yetkili federal kurumların kendi aralarında bir fikir birliği bulunmamaktadır. ABD Başkanı Joe Biden tarafından 9 Mart 2022 tarihinde imzalanan Başkanlık Kararnamesi, bir yandan kripto varlık alanındaki liderliğin sürdürülmesini teminen teknolojik gelişmelerin ve inovasyonun destekleneceği vurgusunu ortaya koyarken, diğer yandan piyasadaki kripto varlıkların yasadışı kullanımının yarattığı riskleri göz önünde bulundurarak tüketicilerin ve yatırımcıların korunmasını temin eden düzenlemelerin yapılmasının gerekliliği üzerinde durmuştur.

El Salvador hâlihazırda bir kripto varlığı resmi para birimi olarak kabul eden tek ülkedir. El Salvador diğer ülkelerden farklı olarak bir kripto varlık olan Bitcoin özelinde müstakil bir kanun çıkarmıştır. Ülkede Bitcoin resmi para olduğundan ödeme aracı olarak da kabul edilmiştir. Kripto varlık sahibi olmak, alım satımını yapmak, alım satımına aracılık etmek ve kripto varlık madenciliği yapmak serbest olup, söz konusu faaliyetlerden elde edilen kazançlar üzerinden vergi alınmamaktadır.

Japonya kripto varlıklara oldukça olumlu yaklaşan bir ülkedir. Kripto varlıkları yasal bir ödeme aracı olarak kabul etmiş ve dijital olarak aktarılabilen varlık benzeri değerler olarak tanımlamıştır. Japonya'da kripto varlık sahibi olmak, alım satımını yapmak, alım satımına aracılık etmek, kripto varlık madenciliği yapmak serbest kılınmış ve söz konusu faaliyetlerden elde edilen kazançlar vergiye tabi tutulmuştur.

Almanya'da kripto varlıklara ilişkin tanımlama açıkça ve detaylı bir şekilde mevzuatta düzenlenmiştir. Özel bir tür para olarak tanımlanan kripto varlıkların saklanması, depolanması ve aktarılması gibi finansal işlemler de yasal düzenlemelere konu olmuştur. KDV'den istisna tutulan kripto varlıklara yapılan yatırımların vergilendirilmesi varlıkların ancak bir yıldan kısa sürede satılması durumunda söz konusu olmaktadır.

AB'de ve AB'den ayrılan Birleşik Krallık'ta kripto varlıklara bakış olumlu yöndedir. Bununla birlikte AB'de ve Birleşik Krallık'ta kripto varlıkların yasal bir çerçevesi yoktur. Ancak yasa ile düzenleme girişimleri süregelmektedir. İlgili tasarılar hazırlanırken hem AB'de hem Birleşik Krallık'ta kamuoyu görüşü oldukça önemsenmiştir. AB'de Tüzük Teklifi Avrupa Parlamentosunda ilgili komisyonda kabul edilmiş olup yasama süreci devam etmektedir.

Çin kripto varlıklara karşı olumsuz bir tutum izlemektedir. Nitekim 2021 yılında Çin'de kripto varlık alım satımı ve kripto madenciliği yasaklanmıştır. Bu sebeple Çin'de bulunan pek çok kripto varlık şirketi ve müşterisi Çin'e coğrafi açıdan yakın bir ülke olan Singapur'a taşınmıştır. Daha önce Çin'de kripto varlık madenciliği yapanlar da başta ABD, Rusya ve Kazakistan olmak üzere çeşitli ülkelere taşınmışlardır.

Singapur, Estonya ve İsviçre kripto varlıkları teşvik edici politikaları nedeniyle kripto varlık cennetleri olarak adlandırılmaktadır. Singapur'da kripto varlık alım ve satım işlemleri hiçbir vergiye tabi tutulmazken Estonya ve İsviçre'de kripto varlıklardan gelir elde eden gerçek kişilerden ve şirketlerden gelir vergisi ve sermaye kazançları vergisi alınmaktadır. Sırbistan son yıllarda yaptığı kanuni düzenlemelerle kripto varlıklara ilgi duyduğunu gösteren bir başka ülke olmuştur. Singapur, Estonya ve İsviçre'de kripto varlık piyasaları düzenleyen tek bir kamu kurumu varken Sırbistan'da biri kripto para birimlerinden diğeri kripto finansal araçlardan sorumlu iki farklı kurum görev yapmaktadır. Sırbistan'ın kripto varlıklarla ilgili vergilendirme politikası genel olarak İsviçre'ye benzemekte, bu iki ülkede de gelir vergisi ve sermaye kazançları vergisine ilaveten kripto varlıkları hediye veya miras yoluyla elde eden kişilerden servet vergisi alınmaktadır.

Estonya, İsviçre, Sırbistan ve Singapur'da kripto varlık düzenlemelerine ilişkin olarak üzerinde en çok hassasiyet gösterilen konu, kara paranın aklanması ve terörizmin finansmanının önlenmesine ilişkin tedbirlerin alınması ve kripto varlık sektörünün bu tedbirlere göre denetlenmesidir. Suç faaliyetlerinden elde edilen kara paranın özellikle kripto varlık alım satımı ile aklanma olasılığı, kripto varlık piyasasının daha yoğun bir şekilde denetlenmesine yol açmaktadır. Bu sebeple ülkeler, müşterileri tanıma ve şüpheli gördükleri müşterileri ve bunların işlemlerini ilgili kamu kurumuna bildirme konusunda, kripto varlık borsalarına çeşitli yükümlülükler getirmişlerdir.

KAYNAKÇA

- Abcnews İnternet Sitesi, “Colorado to become the first state to accept cryptocurrency as payment for taxes”, 24 Şubat 2022, Erişim:10.03.2022,
<https://abcnews.go.com/ABCNews/colorado-state-accept-cryptocurrency-payment-taxes/story?id=83066842#:~:text=Colorado%20will%20become%20the%20first,Governor%20Jared%20Polis%20announced%20Wednesday.>
- ABD Beyaz Saray, “Executive Order on Ensuring Responsible Development of Digital Assets”, 09 Mart 2022, Erişim:17.03.2022,
- ABD Beyaz Saray, “FACT SHEET: President Biden to Sign Executive Order on Ensuring Responsible Development of Digital Assets”, 09 Mart 2022, Erişim:11.03.2022,
<https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/03/09/fact-sheet-president-biden-to-sign-executive-order-on-ensuring-responsible-innovation-in-digital-assets/>
- ABD Kongre Kütüphanesi (The Law Library of Congress), “Regulation of Cryptocurrency Around the World: November 2021 Update”, Erişim:14.03.2022,
<https://tile.loc.gov/storage-services/service/l1/l1glrd/2021687419/2021687419.pdf>
- ABD Kongre Kütüphanesi, “Germany: Electronic Securities Act Enters into Force”, Erişim:09.03.2022, <https://www.loc.gov/item/global-legal-monitor/2021-06-29/germany-electronic-securities-act-enters-into-force/>
- ABD Kongresi Senato Bankacılık, Konut ve Kentsel İşler Komisyonu, “Stablecoins: How do They Work, How are They Used, and What are Their Risks?”, Erişim:14.03.2022,
<https://www.banking.senate.gov/hearings/stablecoins-how-do-they-work-how-are-they-used-and-what-are-their-risks>
- ABD Kongresi Temsilciler Meclisi Enerji ve Ticaret Komisyonu, “Hearing on "Cleaning up Cryptocurrency: The Energy Impacts of Blockchains", Erişim:14 Mart 2022,
<https://energycommerce.house.gov/committee-activity/hearings/hearing-on-cleaning-up-cryptocurrency-the-energy-impacts-of-blockchains> ;
- ABD Milli Gelirler İdaresi, “Virtual Currency Guidance-Notice 2014-21”, Erişim:09.03.2022,
<https://www.irs.gov/pub/irs-drop/n-14-21.pdf>
- Almanya Ekonomik İşler ve İklim Eylem Bakanlığı, “Blockchain Strategy of the Federal Government”, Erişim:08.03.2022,
https://www.bmwi.de/Redaktion/EN/Publikationen/Digitale-Welt/blockchain-strategy.pdf?__blob=publicationFile&v=3
- Almanya Federal Finansal Denetleme Ofisi, “Guidance notice-guidelines concerning the statutory definition of crypto custody business (section 1 (1a) sentence 2 no. 6 of the German Banking Act (Kreditwesengesetz-KWG)”, Erişim:09.03.2022,

https://www.bafin.de/SharedDocs/Veroeffentlichungen/EN/Merkblatt/mb_200302_kryptoverwahrgeschaeft_en.html

Almanya Federal Finansal Denetleme Ofisi, “Guidance on interpreting section 64y of the KWG”, Erişim:09.03.2022,

https://www.bafin.de/SharedDocs/Veroeffentlichungen/EN/Auslegungsentscheidung/B/A/ae_Hinweise_zur_Auslegung_64y_KWG_en.html;jsessionid=6313949F1781B53C956034B4DF2342E7.2_cid503?nn=13732444

Anadolu Ajansı, “El Salvador Bitcoin Atılımlarıyla Ekonomisini Canlandırmayı Hedefliyor”, 20 Ocak 2022, Erişim:09.03.2022, <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/el-salvador-bitcoin-atilimlariyla-ekonomisini-canlandirmayi-hedefliyor/2480290#>

Anadolu Ajansı, “El Salvador, Bitcoin’i resmen tedavüle sokan ilk ülke oldu”, 07 Eylül 2021, Erişim:08.03.2022, <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/el-salvador-bitcoini-resmen-tedavule-sokan-ilk-ulke-oldu/2357795>

Arias İnternet Sitesi, “Bitcoin Law and Regulations Enter Into Force in El Salvador”, *The Law Firm of Central America Monthly Newsletter*, Erişim:11.03.2022, <https://ariaslaw.com/boletines/NEWSLETTER%202021/SEPTIEMBRE/ES%20SEPTEMBER%202021%20ENG.pdf>

Avrupa Bankacılık Otoritesi, “EBA Opinion on ‘virtual currencies’”, Erişim:08.03.2022, <https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/657547/81409b94-4222-45d7-ba3b-7deb5863ab57/EBA-Op-2014-08%20Opinion%20on%20Virtual%20Currencies.pdf?retry=1>

Avrupa Bankacılık Otoritesi, “Warning to consumers on virtual currencies”, Erişim:08.03.2022, <https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/598344/b99b0dd0-f253-47ee-82a5-c547e408948c/EBA%20Warning%20on%20Virtual%20Currencies.pdf?retry=1>

Avrupa Komisyonu, “Anti-money laundering and countering the financing of terrorism”, Erişim:09.03.2022, https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/financial-supervision-and-risk-management/anti-money-laundering-and-countering-financing-terrorism_en

Avrupa Komisyonu, “Communication-Digital Finance Package”, Erişim:08.03.2022, https://ec.europa.eu/info/publications/200924-digital-finance-proposals_en

Avrupa Komisyonu, “Financial services-EU regulatory framework for crypto-assets”, Erişim:09.03.2022, https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12089-Financial-services-EU-regulatory-framework-for-crypto-assets_en

Avrupa Komisyonu, “Proposal For A Regulation of The European Parliament and of The Council on Markets in Crypto-Assets, and Amending Directive (EU) 2019/1937”, Erişim:09.03.2022, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0593>

- Avrupa Parlamentosu, “Cryptocurrencies in the EU: new rules to boost benefits and curb threats”, Erişim:15.03.2022, <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20220309IPR25162/cryptocurrencies-in-the-eu-new-rules-to-boost-benefits-and-curb-threats>
- Avrupa Parlamentosu, “Digital finance: Markets in Crypto-assets (MiCA)”, Erişim:09.03.2022, <https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/summary.do?id=1632639&t=d&l=en>
- Avrupa Parlamentosu, “Proposal For A Regulation of The European Parliament and of The Council on Markets in Crypto-Assets / Before 2020-10”, Erişim:09.03.2022, <https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/api/stages/report/02-2022/theme/a-europe-fit-for-the-digital-age/file/crypto-assets-1>
- Bektaş Kılıç, İ., *Kripto Paraların Vergilendirilmesi: Karşılaştırmalı Analiz*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, 2022, Erişim:14.03.2022, <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, *Kripto Para Araştırma Raporu*, 2020, Erişim:13.03.2022, <https://www.btk.gov.tr/uploads/pages/arastirma-raporlari/kripto-para-raporu-5f11dfe709c25.pdf>
- Blockchain Türkiye, *Kriptopara ve ICO Raporu*, Mayıs 2020, Erişim:13.03.2022, https://bctr.org/dokumanlar/Kriptopara_ve_ICO.pdf
- Blokzincir Araştırma Enstitüsü, *Cryptocurrency For Ohio Tax Payments*, Mayıs 2019, <https://www.blockchainresearchinstitute.org/wp-content/uploads/2019/06/Market-Cryptocurrency-for-Tax.pdf>
- CNBC, “Estonia says it won’t issue a national cryptocurrency and never planned to”, Erişim:10.03.2021, <https://www.cnbc.com/2018/06/04/estonia-wont-issue-national-cryptocurrency-estcoin-never-planned-to.html>
- Coindesk İnternet Sitesi, “Japan’s Crypto Exchanges Grapple With ‘Travel Rule’ as Deadline Looms”, 17 Aralık 2021, Erişim:13.03.2022, <https://www.coindesk.com/policy/2021/12/17/japans-crypto-exchanges-grapple-with-travel-rule-as-deadline-looms/>
- Coinfirm İnternet Sitesi, “Estonia Crypto Regulations”, Erişim:08.03.2022, <https://www.coinfirm.com/blog/estonia-crypto-regulations>
- Coinfirm İnternet Sitesi, “Singapore Cryptocurrency Regulations 2021”, 14 Ocak 2021, Erişim:08.03.2022, <https://www.coinfirm.com/blog/singapore-cryptocurrency-regulations/>
- Coinfirm, “Switzerland Crypto Regulations: KYC, Taxes & FINMA”, Erişim:12.03.2022, <https://www.coinfirm.com/blog/switzerland-crypto-regulations/>

Colorado Eyalet Parlamentosu, “Cryptocurrency Exemption Colorado Digital Token Act”,
Erişim:10.03.2022, <https://leg.colorado.gov/bills/sb19-023>

Comply Advantage İnternet Sitesi, “Cryptocurrency Law and Regulations in Switzerland”,
Erişim:12.02.2022, <https://complyadvantage.com/insights/cryptoregulations/cryptocurrency-regulations-switzerland/>

Comply Advantage İnternet Sitesi, “Cryptocurrency Regulations Around the World”,
Erişim:08.03.2022, <https://complyadvantage.com/insights/cryptocurrency-regulations-around-world/>

Comply Advantage İnternet Sitesi, “Cryptocurrency Regulations in Estonia”,
Erişim:08.03.2022, <https://complyadvantage.com/insights/cryptoregulations/cryptocurrency-regulations-estonia/>

Cryptopotato İnternet Sitesi, “Russia’s Finance Ministry Unveils its Bill on Crypto Regulations”, 21 Şubat 2022, Erişim:14.03.2022, <https://cryptopotato.com/russias-finance-ministry-unveils-its-bill-on-crypto-regulations-report/>

Cryptovalley İnternet Sitesi, “Strategic Objectives”, Erişim:12.03.2022,
<https://members.cryptovalley.swiss/page/strategic-objectives>

Çalışkan, G.O., “Avrupa Birliği’nin Kripto Varlıklara İlişkin Güncel Yasama Çalışmaları”,
Uluslararası Hukuk Bülteni, S:25, Ocak 2022, s.58-67, Erişim:11.03.2022,
<https://diabgm.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/1032022182615b%C3%BClten25say%C4%B1internetsitesi.pdf>

Çarkacıoğlu A., *Kripto-Para Bitcoin*, SPK Araştırma Raporu, Erişim:13.03.2022,
<https://www.spk.gov.tr/SiteApps/Yayin/YayinGoster/1130>

Deran A., Dikmen B.B., Özçelik M., “Blok Zinciri Teknolojisinin Ödeme Sistemleri,
Muhasebe Bilgi Sistemi ve Denetim Sürecine Etkisi; Kripto Varlıkların Finansal
Tablolarda Raporlanması”, *Erciyes Akademi Dergisi*, C:35, S:3, 2021, s.1215-1245,
Erişim:08.03.2022, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1843422>

Dışişleri Bakanlığı, “Singapur Ülke Künyesi”, Erişim:08.03.2022,
<https://www.mfa.gov.tr/singapur-kunyesi.tr.mfa>

El Salvador Parlamentosu, “El Salvador, Primer País del Mundo en Reconocer al Bitcoin
Como Moneda de Curso Legal”, 9 Haziran 2021, Erişim:09.03.2022,
<https://www.asamblea.gob.sv/node/11282>

Euronews, “Bitcoin ban: These are the countries where crypto is restricted or illegal”, 24
Eylül 2021, Erişim:08.03.2022, <https://www.euronews.com/next/2022/01/11/bitcoin-ban-these-are-the-countries-where-crypto-is-restricted-or-illegal2>

Euronews, “Bitcoin: El Salvador Makes Cryptocurrency Legal Tender in a World First. What
Does it Mean?”, 09 Haziran 2021, Erişim:09.03.2022,
<https://www.euronews.com/next/2021/06/06/el-salvador-president-wants-bitcoin-as-legal-tender>

- Eyalet Meclisleri Ulusal Konferansı, “Cryptocurrency 2021 Legislation”, Erişim:14.03.2022, <https://www.ncsl.org/research/financial-services-and-commerce/cryptocurrency-2021-legislation.aspx>
- Financial Conduct Authority, “Cryptoassets”, Erişim:11.03.2022, <https://www.fca.org.uk/consumers/cryptoassets>
- Financial Conduct Authority, “Joint statement from UK financial regulatory authorities on sanctions and the cryptoasset sector”, 11 Mart 2022, Erişim:11.03.2022, <https://www.fca.org.uk/news/statements/uk-financial-regulatory-authorities-sanctions-cryptoasset-sector>
- Financial Conduct Authority, “Warning on illegal crypto ATMs operating in the UK”, 11 Mart 2022, Erişim:11.03.2022, <https://www.fca.org.uk/news/news-stories/warning-illegal-crypto-atms-operating-uk>
- FinCEN, “Guidance FIN-2013-G001”, Erişim:14.03.2022, <https://www.fincen.gov/sites/default/files/shared/FIN-2013-G001.pdf>
- Finlaw İnternet Sitesi, “FINMA License Guidelines”, Erişim:13.03.2022, https://finlaw.io/wp-content/uploads/2021/12/W_BewilligungFintech_20210802_de.pdf
- Fintech İstanbul İnternet Sitesi, “Ülkelerin kripto para düzenlemeleri”, Erişim:14.03.2022, <https://fintechistanbul.org/2017/08/15/ulkelerin-kripto-para-duzenlemeleri/>
- Forbes, “Bitcoin’s Price Plummets As Mt. Gox Goes Dark, With Massive Hack Rumored”, 25 Şubat 2014, Erişim:11.03.2022, [https://www.forbes.com/sites/andygreenberg/2014/02/25/bitcoins-price-plummets-as-mt-gox-goes-dark-with-massive-hack-rumored/?](https://www.forbes.com/sites/andygreenberg/2014/02/25/bitcoins-price-plummets-as-mt-gox-goes-dark-with-massive-hack-rumored/)
- Forbes, “Germany’s ‘Fund Location Act’ Allows Funds to Allocate up to 20% of Their Assets in Bitcoin and Other Crypto Assets”, 30 Kasım 2021, Erişim:09.03.2022, <https://www.forbes.com/sites/philippsandner/2021/11/30/germanys-fund-location-act-allows-funds-to-allocate-up-to-20-of-their-assets-in-bitcoin-and-other-crypto-assets/?sh=225c03001569>
- Forbes, “In El Salvador, More People Have Bitcoin Wallets Than Traditional Bank Accounts”, 07 Ekim 2021, Erişim:09.03.2022, <https://www.forbes.com/sites/theapothecary/2021/10/07/in-el-salvador-more-people-have-bitcoin-wallets-than-traditional-bank-accounts/?sh=4b47e96c20b5>
- Forkast İnternet Sitesi, “South Korea and Japan Grapple with How to Define, and Tax, Cryptocurrency Gains”, 26 Kasım 2021, Erişim:12.03.2022, <https://forkast.news/south-korea-japan-policy-virtual-asset-tax/>
- Fortune, “El Salvador Takes Its Next Steps Into Crypto with Plans for Bitcoin Bonds and Volcano-Powered, Tax-free Bitcoin City”, 22 Kasım 2021, Erişim:09.03.2022,

<https://fortune.com/2021/11/22/el-salvador-cryptocurrency-bitcoin-bonds-volcano-powered-tax-free-city-nayib-bukele/#>

France24, “Foreign Investors Exempt From Tax on Bitcoin Profits: El Salvador”, 10 Eylül 2021, Erişim:10.03.2022, <https://www.france24.com/en/live-news/20210910-foreign-investors-exempt-from-tax-on-bitcoin-profits-el-salvador>

Freeman Law İnternet Sitesi, “Estonia and Cryptocurrency”, Erişim:08.03.2022, <https://freemanlaw.com/cryptocurrency/estonia/>

Freeman Law İnternet Sitesi, “Serbia and Cryptocurrency”, Erişim:10.03.2022, <https://freemanlaw.com/cryptocurrency/serbia/>

Freeman Law İnternet Sitesi, “Switzerland and Cryptocurrency”, Erişim:13.03.2022, <https://freemanlaw.com/cryptocurrency/switzerland/>

Global Legal Insights İnternet Sitesi, “Blockchain & Cryptocurrency Laws and Regulations-United Kingdom”, Erişim:11.03.2022, <https://www.globallegalinsights.com/practice-areas/blockchain-laws-and-regulations/usa>

Global Legal Insights İnternet Sitesi, “Blockchain and Cryptocurrency Laws and Regulations 2022 -USA”, Erişim:10.03.2022, <https://www.globallegalinsights.com/practice-areas/blockchain-laws-and-regulations/usa>

Global Legal Insights İnternet Sitesi, “Blockchain and Cryptocurrency Laws and Regulations 2022 Japan”, Erişim:12.03.2022, <https://www.globallegalinsights.com/practice-areas/blockchain-laws-and-regulations/japan>

Global Legal Insights İnternet Sitesi, “Blockchian & Cryptocurrency Laws and Regulations 2022 Serbia”, Erişim:11.3.2022, <https://www.globallegalinsights.com/practice-areas/blockchain-laws-and-regulations/serbia>

Global Legal Insights İnternet Sitesi, “Blockchian & Cryptocurrency Laws and Regulations 2022 Switzerland”, Erişim:13.03.2022, <https://www.globallegalinsights.com/practice-areas/blockchain-laws-and-regulations/switzerland#:~:text=Switzerland%20has%20no%20laws%20or,to%20particular%20laws%20and%20regulations>

Golden Capitalist İnternet Sitesi, “Japan Crypto Asset Regulations”, 2021, Erişim:11.03.2022, <https://www.goldencapitalist.com/japan-crypto-asset-regulations/>

Gorjon S., “The Role of Cryptoassets as Legal Tender: The Example of El Salvador”, *Banco De Espana Analytical Articles Economic Bulletin*, 4/2021, Ekim 2021, Erişim:09.03.2022, <https://repositorio.bde.es/bitstream/123456789/19051/1/be2104-art35e.pdf>

Griga, V., “Decrypting the proposed EU Regulation on Markets in Crypto-Assets”, Erişim:14.03.2022, <https://www.bpv-grigorescu.com/publications/decrypting-the-proposed-eu-regulation-on-markets-in-crypto-assets/>

- Günay, H., F., Kargı, V., “Kripto Paranın Vergilendirilmesi Fikrinin Mali Yönden Değerlendirilmesi”, *Journal of Life Economics*, C:5, S:3, Temmuz 2018, Erişim:08.03.2022, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/529281>
- HM Revenue & Customs, “Cryptoassets Manual”, Erişim:14.03.2022, <https://www.gov.uk/hmrc-internal-manuals/cryptoassets-manual/crypto20050>
- İmal, F.H., “Avrupa Birliği Kripto Varlıklar Piyasası Düzenlemesi”, 13 Aralık 2021, Erişim:15.03.2022, <https://universalhukuk.com/AVRUPA-BIRLIGI-KRIPTO-VARLIKLAR-PIYASASI-DUZENLEMESI>
- Japan Financial Intelligence Center, “International Cooperation”, Erişim:12.03.2022, https://www.npa.go.jp/sosikihanzai/jafic/en/kokusai_e/kokutop_e.htm
- Japanese Law Translation İnternet Sitesi, “Payment Services Act”, Erişim:12.03.2022, <http://www.japaneselawtranslation.go.jp/law/detail/?id=3966&vm=02&re=02>
- Japonya Sanal ve Kripto Varlık Borsalar Birliği, “Member Introduction”, Erişim:12.03.2022, <https://jvcea.or.jp/member/>
- Japonya Sanal ve Kripto Varlık Borsalar Birliği, “Statistics”, Erişim:12.03.2022, <https://jvcea.or.jp/about/statistics/>
- Kaplan, L., “Crypto Assets Overview of the Legal and Regulatory Framework in the EU and UK”, Erişim:14.03.2022, https://www.bceao.int/sites/default/files/inline-files/Session%203_World%20Bank%20Presentation%20Crypto%20Assets.pdf
- KPMG, “Türkiye dijital çağın parasını nasıl vergilendirecek?”, Erişim:08.03.2022, <https://home.kpmg/tr/tr/home/medya/press-releases/2017/12/turkiye-dijital-cagin-parasini-nasil-vergilendirecek.html>
- Mendi A.F., *Blokzincir Tabanlı Gayrimenkul El Değişimi Sistemi ile Coğrafi Bilgi Sistemleri Kullanılarak Kamu Yatırımlarının Bölgesel Fiyat Belirlemedeki Etkisinin Hiyerarşik Model ile Ortaya Çıkarılması; İzmir Örneği*, Doktora Tezi, Eskişehir Teknik Üniversitesi, Eskişehir, 2021, Erişim:13.03.2022, <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Mutluoğlu, D., *Kripto Para Birimleri ve Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2020, <https://dspace.ankara.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12575/72973/648563.pdf?sequence=1>
- National Bank of Serbia, “Law on Digital Assets”, Erişim:10.03.2021, https://www.nbs.rs/export/sites/NBS_site/documents-eng/propisi/zakoni/digitalna_imovina_e.pdf
- National Bank of Serbia, “Law on the National Bank of Serbia”, Erişim:11.03.2021, https://www.nbs.rs/export/sites/NBS_site/documents-eng/propisi/zakoni/law_nbs.pdf

Nevada Parlamentosu, “Uniform Regulation of Virtual-Currency Businesses Act and Uniform Supplemental Commercial Law for The Uniform Regulation of Virtual-Currency Businesses Act”, Erişim:01.03.2022,

<https://www.leg.state.nv.us/App/NELIS/REL/80th2019/ExhibitDocument/OpenExhibitDocument?exhibitId=37799&fileDownloadName=SB%20195%20Frequently%20Asked%20Questions%20Distributed%20Ledger%20Technology%20Uniform%20Law%20Commission.pdf>

Oklahoma Eyalet Parlamentosu, “Bill Information for SB 1667”, Erişim:10.03.2022, <http://www.oklegislature.gov/BillInfo.aspx?Bill=Sb%201667&Session=2000>

Republic of Serbia Security Commission, “Legal Position, Powers and Authorities”, Erişim:11.03.2021, <https://www.sec.gov.rs/index.php/en/about-us/general-information/legal-position,-powers-and-authorities>

Reuters, “Russian Finance Ministry to Consider Central Bank Proposals on Cryptocurrencies”, 21 Şubat 2022, Erişim:14.03.2022, <https://www.reuters.com/markets/europe/russian-finance-ministry-consider-cbank-proposals-cryptocurrencies-2022-02-21/>

Riigi Teataja, “Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act”, Erişim:11.03.2022, <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/523122013005/consolide>

Singapore Statutes Online, “Payment Services Act 2019”, Erişim:11.03.2022, <https://sso.agc.gov.sg/Acts-Supp/2-2019/Published/20190220?DocDate=20190220>

Sygnia İnternet Sitesi, “MiCA: A Guide to the EU’s Proposed Markets in Crypto-Assets Regulation”, Erişim:14.03.2022, <https://www.sygnia.io/blog/what-is-mica-markets-in-crypto-assets-eu-regulation-guide/>

TCMB, *Kripto Varlık Raporu*, Mayıs 2021, Erişim:12.03.2022, <https://www.tcmb.gov.tr/>

The Block İnternet Sitesi, “Yoon Suk-yeol, Who Pledged to Deregulate South Korea’s Crypto Sector, Wins Presidential Election”, 09 Mart 2022, Erişim:14.03.2022, <https://www.theblockcrypto.com/linked/137172/yoon-suk-yeol-who-pledged-to-deregulate-south-koreas-crypto-sector-wins-presidential-election>

The Block İnternet Sitesi, “Yoon Suk-yeol, Who Pledged to Deregulate South Korea's Crypto Sector, Wins Presidential Election”, 09 Mart 2022, Erişim:13.03.2022, <https://www.theblockcrypto.com/linked/137172/yoon-suk-yeol-who-pledged-to-deregulate-south-koreas-crypto-sector-wins-presidential-election>

Tılı A., *Kripto Varlıklar ve Kripto Varlıklar ile İlgili Regülasyonlar*, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya, 2021, Erişim:11.03.2022, <https://www.scribd.com/document/521947068/Ahmet-TILI-Kripto-Varl%C4%B1klar-Ve-Kripto-Varl%C4%B1klar-%C4%B0le-%C4%B0lgili-Regulasyonlar>

Tılı, A., *Kripto Varlıklar ve Kripto Varlıklar İle İlgili Regülasyonlar*, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya, 2021, Erişim:14.03.2022, <https://www.scribd.com/document/521947068/Ahmet-TILI-Kripto-Varl%C4%B1klar-Ve-Kripto-Varl%C4%B1klar-%C4%B0le-%C4%B0lgili-Regulasyonlar>

Ticaret Bakanlığı, *Singapur'a Yatırım Rehberi*, 2018, Erişim:08.03.2022,

<https://ticaret.gov.tr/data/5b8a43345c7495406a227161/Singapura%20Yat%C4%B1r%C4%B1m%20Rehberi%2028201829.pdf>

Türer A., *Kripto Paraların Ortaya Çıkışı, Küresel Piyasa Değeri ve Devletlerin Kripto Paralara Bakışı*, TBMM Araştırma Hizmetleri Başkanlığı Bilgi Notu, 28.10.2021.

Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği, *Gösterge*, Bahar 2021, Erişim:09.03.2022,

https://www.tspb.org.tr/wp-content/uploads/2021/05/Gosterge_Bahar_2021.pdf

Twitter, Nayib Bukele, 09 Haziran 2021, Erişim:09.03.2022,

<https://twitter.com/nayibbukele/status/1402446890466217985?>

Wyoming Eyalet Parlamentosu, "SF0125-Digital assets-existing law.", Erişim:10.03.2022,

<https://www.wyoleg.gov/Legislation/2019/SF0125>

EK. Dünya’da Kripto Paraların Düzenlenmesi

Ek ile ilgili açıklama

Aşağıdaki tablo ABD Kongre Kütüphanesi uzmanları tarafından, ülkelerin kripto varlıklarla ilgili yasal düzenlemelerinin araştırılması sonucunda oluşturulmuştur. “Kripto varlıklar yasak mı” adlı sütun ilgili ülkede kripto varlıklara ilişkin yasaklama düzeyini göstermektedir. Dünya genelinde çeşitli yasaklama uygulamaları bulunmakta olup, kripto varlıkların ödeme aracı olarak kullanılmasının yasaklanması, banka ve diğer finansal kurumların kripto varlıklarla ilgili faaliyette bulunmasının yasaklanması veya kripto varlık borsalarının yasaklanması gibi yasaklar kısmi yasaklamalara örnek verilebilir. Örneğin Endonezya’da kripto alım satımı serbest olmasına rağmen kripto varlıkların mal ve hizmet alımında bir ödeme aracı olarak kullanılması yasak olduğundan Endonezya’ya ait “Kısmen Yasak” sütunu “Evet” olarak değerlendirilmiştir. Singapur’da ise yürürlükteki Gelir Vergisi Kanunu uyarınca kripto madenciliğinden elde edilen net kârların %17’si oranında vergi alınmaktadır. Bu vergi dışında başka bir vergi türü uygulanmamaktadır.

Vergiyle ilgili sütun, vergiyi ilgilendiren konularda kripto varlıklarla ilgili bir düzenleme yapılıp yapılmadığını göstermektedir. Bu sütundaki “Evet” ifadesi, kripto varlık alım satımlarından elde edilen kazançların kesin olarak vergilendirildiği anlamına gelmemektedir. Örneğin El Salvador’da kripto varlık kazançlarından vergi alınmamakta, ancak vergiler Bitcoin ile ödenebildiği için bu sütunda El Salvador için “Evet” ifadesi yer almaktadır. Tablo yorumlanırken bu hususların göz önünde bulundurulmasında yarar bulunmaktadır.

Son sütun ise ülkelerde kripto varlıkların kara para aklama ve terörün finansmanı ile ilgili düzenlemelere tabi olup olmadığını göstermektedir.

(Kasım 2021 itibarıyla)

Ülke	Kripto Paralar Yasak Mı?		Vergi Kanunlarına Uygulanıyor Mu?	Kara Para Aklama ve Terörün Finansmanı Kanunlarına Uygulanıyor Mu?
	Yasak	Kısmen Yasak		
Almanya	Hayır	Hayır	KDV: Hayır Diğer vergi yasaları: Evet	Evet
Amerika Birleşik Devletleri	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Angola	Hayır	Hayır	Hayır	Evet
Antigua ve Barbuda	Hayır	Hayır	Açıkça belirtilmemiş	Evet
Arjantin	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Arnavutluk	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Avrupa Birliği	Hayır	Hayır	Hayır	Evet
Avustralya	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Avusturya	Hayır	Hayır	KDV: Hayır Diğer vergi yasaları: Evet	Evet
Azerbaycan	Hayır	Hayır	KDV: Hayır Diğer vergi yasaları: Evet	Evet
Bahamalar	Hayır	Hayır	Açıkça belirtilmemiş	Evet
Bahreyn	Hayır	Evet	Mevcut değil	Evet
Bangladeş	Evet	Hayır	Bilgi yok	Evet
Belarus	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Belçika	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Benin	Hayır	Evet	Bilgi yok	Bilgi yok
Bermuda	Hayır	Hayır	Hayır	Evet
Birleşik Arap Emirlikleri	Hayır	Evet	Evet	Evet
Birleşik Krallık	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Bolivya	Hayır	Evet	Hayır	Hayır
Brezilya	Hayır	Hayır	Evet	Hayır
Brunei	Hayır	Hayır	Bilgi yok	Bilgi yok
Bulgaristan	Hayır	Hayır	Hayır	Evet
Burkina Faso	Hayır	Evet	Bilgi yok	Bilgi yok
Burundi	Hayır	Evet	Bilgi yok	Bilgi yok
Butan	Hayır	Hayır	Bilgi yok	Evet
Cabo Verde	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır
Cayman Adaları	Hayır	Hayır	Hayır	Evet
Cebelitarık	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Cezayir	Evet	Hayır	Hayır	Evet
Çad	Hayır	Evet	Bilgi yok	Bilgi yok
Çekya	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Çin	Evet	Hayır	Belli değil	Belli değil
Danimarka	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Demokratik Kongo Cum.	Hayır	Evet	Bilgi yok	Bilgi yok
Ekvador	Hayır	Evet	Hayır	Hayır
El Salvador	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Endonezya	Hayır	Evet	Hayır	Hayır
Estonya	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Fas	Evet	Hayır	Hayır	Evet
Filipinler	Hayır	Hayır	Bilgi yok	Evet
Finlandiya	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Fransa	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Gabon	Hayır	Evet	Bilgi yok	Bilgi yok
GKRY	Hayır	Hayır	KDV: Hayır Diğer vergi yasaları: Evet	Evet
Guernsey	Hayır	Hayır	Evet	Hayır
Guyana	Hayır	Evet	Hayır	Hayır

Ülke	Kripto Paralar Yasak Mı?		Vergi Kanunlarına Uygulanıyor Mu?	Kara Para Aklama ve Terörün Finansmanı Kanunlarına Uygulanıyor Mu?
	Yasak	Kısmen Yasak		
Güney Afrika	Hayır	Hayır	Evet	Hayır
Güney Kore	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Gürcistan	Hayır	Evet	Evet	Hayır
Hırvatistan	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Hindistan	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Hollanda	Hayır	Hayır	KDV: Hayır Diğer vergi yasaları: Evet	Evet
Hong Kong	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Irak	Evet	Hayır	Hayır	Evet
İrlanda	Hayır	Hayır	Evet	Evet
İspanya	Hayır	Hayır	KDV: Hayır Diğer vergi yasaları: Evet	Evet
İsrail	Hayır	Hayır	Evet	Evet
İsveç	Hayır	Hayır	Evet	Evet
İsviçre	Hayır	Hayır	Evet	Evet
İtalya	Hayır	Hayır	KDV: Hayır Diğer vergi yasaları: Evet	Evet
İzlanda	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Japonya	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Jersey	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Kamerun	Hayır	Evet	Bilgi yok	Bilgi yok
Kanada	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Karadağ	Hayır	Hayır	Hayır	Evet
Katar	Evet	Hayır	Hayır	Evet
Kazakistan	Hayır	Evet	Hayır	Hayır
Kenya	Hayır	Hayır	Evet	Hayır
Kırgızistan	Hayır	Hayır	Evet	Hayır
Kolombiya	Hayır	Hayır	Evet	Bilgi yok
Kongo Cum.	Hayır	Evet	Bilgi yok	Bilgi yok
Kosta Rika	Hayır	Hayır	Evet	Bilgi yok
Kotdivuar Cumhuriyeti	Hayır	Evet	Bilgi yok	Bilgi yok
Kuveyt	Hayır	Evet	Uygulanamaz	Evet
Küba	Hayır	Hayır	Bilgi yok	Evet
Lesoto	Hayır	Evet	Hayır	Evet
Letonya	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Libya	Hayır	Evet	Hayır	Evet
Lihtenştayn	Hayır	Hayır	Evet*	Evet
Litvanya	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Lüksemburg	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Lübnan	Hayır	Evet	Hayır	Evet
Macao	Hayır	Evet	Belli değil	Belli değil
Macaristan	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Maldivler	Hayır	Evet	Bilgi yok	Bilgi yok
Malezya	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Mali	Hayır	Evet	Bilgi yok	Bilgi yok
Malta	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Man Adaları	Hayır	Hayır	Hayır	Evet
Mauritius	Hayır	Hayır	Hayır	Evet
Meksika	Hayır	Hayır	Bilgi yok	Evet
Mısır	Evet	Hayır	Hayır	Evet
Moldova	Hayır	Evet	Hayır	Hayır
Namibya	Hayır	Evet	Hayır	Evet
Nepal	Evet	Hayır	Bilgi yok	Bilgi yok
Nijer	Hayır	Evet	Bilgi yok	Bilgi yok

Ülke	Kripto Paralar Yasak Mı?		Vergi Kanunlarına Uygulanıyor Mu?	Kara Para Aklama ve Terörün Finansmanı Kanunlarına Uygulanıyor Mu?
	Yasak	Kısmen Yasak		
Nijerya	Hayır	Evet	Hayır	Hayır
Norveç	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Orta Afrika Cum.	Hayır	Evet	Bilgi yok	Bilgi yok
Özbekistan	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Pakistan	Hayır	Evet	Bilgi yok	Hayır
Pakistan	Hayır	Evet	Hayır	Hayır
Polonya	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Portekiz	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Romanya	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Rusya Federasyonu	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Saint Kitts ve Nevis	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Saint Lucia	Hayır	Hayır	Açıkça belirtilmemiş	Evet
Samoa	Hayır	Hayır	Bilgi yok	Evet
Senegal	Hayır	Evet	Bilgi yok	Bilgi yok
Sırbistan	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Singapur	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Slovakya	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Slovenya	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Sri Lanka	Hayır	Hayır	Bilgi yok	Evet
Suudi Arabistan	Hayır	Evet	Mevcut değil	Evet
Şili	Hayır	Hayır	Evet	Bilgi yok
Tacikistan	Hayır	Evet	Hayır	Hayır
Tanzanya	Hayır	Evet	Hayır	Hayır
Tayland	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Tayvan	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Togo	Hayır	Evet	Bilgi yok	Bilgi yok
Tunus	Evet	Hayır	Hayır	Evet
Türkmenistan	Hayır	Evet	Hayır	Hayır
Ukrayna	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Umman	Hayır	Evet	Mevcut değil	Evet
Ürdün	Hayır	Evet	Hayır	Hayır
Venezuela	Hayır	Hayır	Bilgi yok	Evet
Vietnam	Hayır	Evet	Hayır	Evet
Yeni Zelanda	Hayır	Hayır	Evet	Evet
Yunanistan	Hayır	Hayır	KDV: Hayır Diğer vergi yasaları: Evet	Evet
Zimbabve	Hayır	Evet	Hayır	Hayır

* Lihtenştayn ve İsviçre ortak bir KDV alanı oluşturmuştur.

Kaynak: ABD Kongre Kütüphanesi (The Law Library of Congress), "Regulation of Cryptocurrency Around the World: November 2021 Update", Erişim:14.03.2022, <https://tile.loc.gov/storage-services/service/l1/lglrd/2021687419/2021687419.pdf>

İLETİŞİM

Adres

TBMM Araştırma Hizmetleri Başkanlığı,
TBMM Ek Hizmet Binası, Zemin Kat, No:153,
Atatürk Bulvarı, Bakanlıklar-Çankaya/ANKARA

İntranet Adresi

<http://tbmm.intranet/armer>

E-posta

iletisim.armer@tbmm.gov.tr

Tel

0 312 420 68 38

Faks

0 312 420 78 00

Bölümler

Ekonomi Maliye	420 75 49	em.armer@tbmm.gov.tr
Hukuk	420 80 96	hkm.armer@tbmm.gov.tr
Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi	420 80 08	kysb.armer@tbmm.gov.tr
Sosyal Politika	420 80 16	sp.armer@tbmm.gov.tr
Uluslararası İlişkiler	420 80 03	ui.armer@tbmm.gov.tr

Araştırma Merkezi'nin çalışmalarına
<http://tbmm.intranet/armer>
adresinden ulaşabilirsiniz.

Çalışmalarımızla ilgili geri bildirim
<http://tbmm.intranet/armer> adresinde
yer alan geri bildirim formunu
doldurarak yapabilirsiniz.